

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE

**Povinné platby
advokátov**

**Ochrana spotrebiteľa
a (ne)oslobodenie
od súdnych poplatkov**

Judikatórna
**harmonizácia pojmu
autorského diela**
v únijskom práve

**Aplikačné problémy
znaleckého
dokazovania**

**Doktrína „piercing
the corporate veil“**

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Trestné právo je predovšetkým o ľuďoch
KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?
- 3 Časť piata – činnosť poradných orgánov SAK
DISKUSIA
- 5 Aktuálna judikatúra Súdneho dvora EÚ
k časovej pôsobnosti nariadenia Brusel I
- 6 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov
Upozornenie k všetkým platbám

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Ochrana spotrebiteľa
a (ne)oslobodenie od súdnych poplatkov
Mgr. Tomáš Čentík
 - 16 Judikátorná harmonizácia pojmu autorského diela
v úijnom práve
Mgr. Martin Husovec
 - 21 Aplikačné problémy znaleckého dokazovania
JUDr. Ivana Puchallová
 - 41 Doktrína „piercing the corporate veil“
a zodpovednosť materských obchodných spoločností.
*Exkurz svetovými právnymi systémami
a možná aplikácia na Slovensku (2. časť)*
JUDr. Alexandra Horváthová, LL.M.
 - 34 K niektorým otázkam právneho postavenia
účastníkov združenia bez právnej subjektivity (1. časť)
JUDr. Anna Stančáková
- ### JUDIKATÚRA
- 39 Zodpovednosť advokáta za škodu pri spáchaní
trestného činu treťou osobou.
Podcenenie rizika zámery osôb pri ich identifikácii

ADVOKÁCIA

SAK

- 42 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 42 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 44 Povinnosť advokáta vyjadriť sa na požiadanie SAK
k obsahu sťažnosti
- 46 Medzinárodná konferencia o histórii advokácie

ZAHRANIČIE

- 54 Povinnosť advokáta predložiť súdu dôkazný materiál
vypracovaný klientom – povinnosť advokáta
informovať klienta o doručení rozsudku
- 56 Správa z plenárneho zasadnutia CCBE
- 57 Prvý Komentár k českému zákonu o advokácii
- 58 *Bulletin advokacie prináša...*

ZAUJÍMAVOSTI

- 60 Obchodný zákonník. Komentár
- 61 Prehľad ročníka 2012

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

uplynul zase jeden kalendárny rok. Je čas sa zamyslieť a bilancovať. Zamyslieť sa nad skutočnými hodnotami. Najradšej mám preto pred vianočnými sviatkami stretnutia s priateľmi a klientmi, ktoré sú súčasťou predvianočného zhonu, ale aj akéhosi zastavenia a úvah o tom, čo je v živote najdôležitejšie. Určite je to zdravie, rodina a priateľstvo. Vy, naši čitatelia – kolegovia ste našimi priateľmi a radi sa s Vami podelíme o to dobré, ale aj o to, čo nás všetkých trápi.

S radosťou konštatujem, že v *Bulletine slovenskej advokácie* tento rok publikovalo veľa nových mladých autorov. Podarilo sa nám, v čo som vždy dúfal, že sa naša právnická obec rozpíše. Myslím si, že aj Vy naši čitatelia ste to zaregistrovali. Čo je dôležitejšie, stúpa aj odborná úroveň týchto článkov. *Náš časopis je ideálnym médiom pre mladých, v ktorom sa môžu prezentovať. V budúcom roku vďaka rozšíreniu bulletinu o 8 strán budú mať všetci prispievatelia ešte väčšiu šancu dostať sa na jeho stránky.*

To je pozitívna stránka môjho pozastavenia, ale nedá mi nespomenúť aj negatívnu skúsenosť z predvianočného termínu skúšok advokátskych koncipientov. Ako člen skúšobnej komisie musím priznať, že klesá pripravenosť našich advokátskych koncipientov na advokátskych skúškach. Môj postreh je, že niektorým koncipientom chýba najmä motivácia. Nevieť, či chcú byť skutočne advokátmi alebo sa uchádzajú o výkon tohto povolania len z nedostatku iných možností. Mnohí si neuvedomujú, že advokácia nie je len honor, je to tvrdá každodenná práca v neustálom strese a vypätí. Požaduje absolútne nasadenie a nepozná pracovnú dobu. Prepáčte mi, že som otvoril túto tému, ale asi sa treba zamýšľať aj nad tými bolestivejšími skúsenosťami. Mrzí ma, že mnohí koncipienti, ktorí neuspeli tohto roku na skúškach, majú pocit krivdy, ale na výkon povolania advokáta musia byť pripravení, bez ohľadu na úroveň právnických fakúlt. Inej cesty niet.

Milé kolegyne a kolegovia,
prajem pokoj Vaším rodinám a skúste sa zastaviť a zamyslieť sa nad tým, čo je v živote dôležité, a nový rok 2013 nech naplní Vaše želania.

JUDr. Jozef Brázdil
predseda redakčnej rady

K fotografii na obálke

Dňa 30. novembra 2012 sa v Historickej budove Slovenskej národnej rady konala Medzinárodná konferencia o histórii advokácie za účasti slovenských aj zahraničných hostí. Foto Vladislav Zigo

ROZHOVOR

Trestné právo je predovšetkým o ľuďoch

Cyklus rozhovorov s členmi predsedníctva Slovenskej advokátskej komory v roku 2012 uzatvárame. Na naše otázky odpovedá **JUDr. Vladimír Bajtoš**.

■ Čo Vás motivovalo, aby ste sa osobne angažovali v oblasti advokátskej samosprávy?

Kandidatúru do predsedníctva Slovenskej advokátskej komory vo voľbách v roku 2010 som prijal z podnetu kolegov, ktorí ma dlhoročne poznajú. A to aj napriek tomu, že som nikdy funkcionárom nebol a necítim sa ním byť ani v súčasnosti. Ako lokálpatriot som mal pocit, že sa treba snažiť, aby aj vo vrcholovej inštitúcii akou, nepochybne SAK je, bolo viac počuť hlas z regiónov Slovenska, ktoré sú ďalej ako 50 km od Bratislavy.

■ Ktorá oblasť v rámci činnosti SAK spadá do Vašej kompetencie?

Náhradníkom v predsedníctve SAK som sa stal v apríli tohto roku, po známych zmenách v tomto orgáne. Úprimne po-

vedané, nemal som praktickú predstavu o činnosti predsedníctva. Zaujal ma a najmä veľmi prekvapil široký okruh často vážnych problémov, ktoré je potrebné riešiť na zasadnutiach predsedníctva. Prijemne ma prekvapila úroveň komunikácie v predsedníctve, odbornosť a bezprostrednosť všetkých členov.

■ Dlhodobo pôsobíte v Košiciach. Aké problémy sú typické pre činnosť SAK na regionálnej úrovni?

Nemyslím si, že sú nejaké špecifické. Možno sú tie problémy menej vypuklé, než v Bratislave. Mám na mysli najmä vzťahy medzi kolegami vnútri našej odbornej komunity – mám dojem, že nie sú ešte také zlé, ako často vidím, keď prídem pracovne do Bratislavy.

■ Napomáhajú efektívnej spolupráci SAK a jej členskej základne regionálni zástupcovia?

Regionálni zástupcovia sú krokom správnym smerom. Možno je to prvý krok k tomu, k čomu podľa mňa advokátska samospráva speje – k istej decentralizácii. Vzhľadom na zvyšovanie sa počtu advokátov to bude asi nutnosť.

■ Aké je Vaše odborné zameranie? Čomu sa ako advokát prevažne venujete?

Už od čias štúdií ma zaujímal trestné právo. Celý profesionálny život som sa mu venoval. Dodnes mi je najbližšie. Zvyknem hovoriť mladším kolegom, že trestné právo je najmä o ľuďoch, na rozdiel od obchodného, kde je to najmä o peniazoch. Zaujíma ma o ľudí, analyzujem motívy ich konania, dôvody, ktoré ich vedú aj k nezvratným činom, ktoré často veľmi rýchlo oľutujú. Zaujíma ma zločin a svetský trest pre toho, kto ho spáchal.

V praxi sa venujem aj konkurznému právu. Ako správca konkurznej podstaty som nútený pracovať nielen s právom, čo je zaujímavé. Ako správca konkurznej podstaty najväčšej a najkomplikovanejšej nebankovky Horizont Slovakia, a. s., som sa naučil veľa. O tom, že som praktickým právnikom, nie teoretickým, som sa presvedčil, keď som istý čas robil jednému zo sudcov ústavného súdu poradcu.

■ **Ako vnímate zmeny vo výkone advokátskeho povolania za ostatných 20 rokov? Líši sa postavenie súčasného začínajúceho advokáta od Vašich profesionálnych začiatkov?**

Do roku 1990 som pracoval na druhej strane barikády – na prokuratúre. Ešte dlho potom, čo som prešiel do advokácie som veril, že štát je spravodlivý a má záujem konať slušne, spravodlivo, zákonne. Zistil som a zisťujem čoraz viac, že tomu tak veľmi často nie je. Niekedy až šokuje, ako sa štát prostredníctvom svojich zamestnancov správa, či už preto, že sú leniví, alebo nezdelení... alebo dokonca úmyselne porušuje vlastné zákony. Pri pohľade na súčasnú situáciu života bežných ľudí, občanov sa mi zdá, že naozaj kvalitný

obhajca, právny zástupca je potrebnjší, ako kedykoľvek predtým. Oblasť trestného práva by som chcel venovať aj zvyšok svojej profesionálnej kariéry.

■ **Čím by mohla skúsenejšia generácia advokátov inšpirovať svojich mladších kolegov?**

Mám rád mladých ľudí a vždy som ich mal a mám okolo seba mnoho. Aj z ich postojov vo vzťahu k svojej práci však badať pesimizmus, skepsu, názor – zmeniť to nemôžem, radšej sa zaradím. Žiaľ, je naozaj medzi nami veľa advokátov, ktorí výkon svojho povolania chápu len ako prostriedok, ako rýchlo zarobiť a veľa. Často neberú ohľad ani na svojich kolegov.

KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?

Časť piata – činnosť poradných orgánov SAK

Okrem orgánov, ktorých existencia je stanovená priamo zákonom o advokácii (Predsedníctvo, Revízná komisia, Disciplinárna komisia), pôsobia v Slovenskej advokátskej komore z rozhodnutia predsedníctva na základe § 66 ods. 6 zákona o advokácii a § 3 ods. 4 Organizačného poriadku aj orgány poradné a Redakčná rada Bulletinu Slovenskej advokácie (RR BSA). Prevažná väčšina týchto orgánov pracuje od vzniku komory, ich postavenie však bolo upravené vnútorným predpisom až v roku 2010 Uznesením P SAK č. 30/1/2011 z 21. 1. 2011, ktorým sa schvaľujú poradné orgány komory (ďalej len „uznesenie o poradných orgánoch“) – ide o Pracovné skupiny a v ich rámci Pracovné komisie a Uznesením PSAK č. 15/19/2010 z 11. 11. 2010 o Bulletine slovenskej advokácie a Redakčnej rade Bulletinu slovenskej advokácie (ďalej len „uznesenie o BSA“).

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie, ktorej predsedom je JUDr. Jozef Brázdil, má 16 členov a schádza sa vždy pred uzatvorením obsahu každého čísla BSA, od konferencie v roku 2010 sa zišla 14-krát. Jednotliví jej členovia posudzujú odborné články z hľadiska vhodnosti ich uverejnenia v časopise, komunikujú s autormi v prípade potreby úpravy článkov. Od Konferencie v roku 2010 bolo v Bulletine Slovenskej advokácie uverejnených 65 odborných článkov, zamietnutých bolo 25 článkov najmä z dôvodu, že neko-

rešpondovali so zameraním bulletinu alebo z dôvodu ich nedostatočnej odbornej úrovne. Celkovo BSA zaznamenal po zmenách obsahu v roku 2010 podstatný nárast doručených odborných článkov, čo umožňuje skvalitniť obsah časopisu. Redakčná rada BSA v zmysle uznesenia o BSA rozhoduje samostatne a nezávisle o obsahu časopisu, čo je predpokladom slobodnej výmeny názorov advokátov na stránkach časopisu o veciach komory.

V zmysle uznesenia o poradných orgánoch vykonávajú činnosť: **Pracovná skupina pre veci advokátske**, ktorej predsedom je od mája 2012 JUDr. Peter Kerecman, PhD. (v rámci nej Pracovná komisia pre históriu advokácie), **Pracovná skupina pre trestné právo** – predseda doc. JUDr. Jozef Olej, CSc., **Pracovná skupina pre verejné právo** – predseda doc. JUDr. Radoslav Procházka, **Pracovná skupina pre súkromné právo** – predseda Mgr. Juraj Veverka, v rámci ktorej sú činné komisie (pre súkromné právo, pre občianske právo hmotné, pre občianske právo procesné, pre obchodné právo, pre pracovné právo a rodinné právo, medzinárodné právo súkromné a procesné), **Pracovná skupina pre zahraničné vzťahy** – predseda JUDr. Pavol Erben, **Vzdelávacie kolégium** – predseda doc. JUDr. Jozef Olej, CSc a **Pracovná skupina regionálnych zástupcov**, ktorej členmi sú doc. JUDr. Jozef Olej, CSc (Košícký kraj), JUDr. Rastislav

Straka (Prešovský kraj), JUDr. Zuzana Čížová (Trenčiansky kraj), JUDr. René Hudzovič (Nitriansky kraj), JUDr. Magdaléna Hromcová (Žilinský kraj), JUDr. Ján Gereg (Banskobystrický kraj).

Úlohou **Pracovnej skupiny pre veci advokátske** (má 6 členov) je najmä zaujímanie odborných stanovísk k problémom aplikácie advokátskych predpisov a príprava a zmeny vnútorných predpisov SAK. **Pracovná komisia pre históriu advokácie** má 5 členov, od jej vzniku v roku 2010 sa stretla spolu 5-krát. Z jej iniciatívy zadávajú niektoré právnické fakulty do tém prác pre študentov aj otázky z histórie advokácie v záujme prehĺbenia výskumu, podieľala sa na príprave Medzinárodnej konferencie o histórii advokácie, ktorá sa konala v novembri 2012 v Bratislave ako ďalší ročník tradičných konferencií organizovaných Českou advokátskou komorou, iniciovala prípravu publikácie s pracovným názvom *Advokácia v spomienkach advokátov*, ktorá sa pripravuje a bude obsahovať rozhovory s advokátmi z celého Slovenska o ich pôsobení v advokácii. Komisia sa podieľala aj na príprave nových otázok z advokátskeho práva.

Pracovná skupina pre trestné právo je jedna z najaktívnejších personálne stabilizovaných pracovných skupín zo všetkých poradných orgánov, ktoré v rámci komory pôsobia. Pracovnú skupinu tvoria skúsení a renomovaní advokáti, ktorí sa zameriavajú na trestné právo a ktorí k jej činnosti pristupujú s osobným nasadením. Schádza sa viac ako štyrikrát ročne, podľa potreby aj častejšie. Predmetom zasadnutí sú otázky, ktoré súvisia s legislatívnymi zmenami, ale aj vecami spojenými s výkonnou činnosťou advokátov, ako sú domové prehliadky a prehliadky nebytových priestorov v advokátskych kanceláriách. Venuje sa aj trestnému stíhaniu advokátov, väzbe advokátov a ich zadržaniu. Skupina vypracúva podnety pre príslušné orgány, a to až po ústredné orgány, pripravuje oponentúry pre legislatívny proces a zaoberá sa aj statusovými vecami, pokiaľ sa dotknú práce advokáta v spojení s trestným právom.

Pracovná skupina pre súkromné právo sa zaoberá pripomienkovaním návrhov všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti súkromného práva a vypracovávaním stanovísk k návrhom na uverejnenie rozhodnutí Najvyššieho súdu SR v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS SR.

Pracovná skupina pre zahraničné vzťahy zasadá v priemere 2-krát ročne a jej členovia najmä zastupujú predsedníctvo SAK na základe jeho poverenia v orgánoch zahraničných stavovských organizácií, ktorých je SAK členom alebo pozorovateľom, na medzinárodných profesijných konferenciách, slávnostných zasadnutiach spolupracujúcich komôr, výboroch a podujatiach organizácií, ktorých je Slovenská advokátska komora členom alebo na ktoré bola oficiálne pozvaná alebo účasť na ktorých je z hľadiska rozvoja zahraničných vzťahov advokátskej profesie potrebná. Členovia skupiny sprevádzajú a poskytujú podporu predsedníctvu SAK pri návštevách iných spolupracujúcich subjektov alebo profesijných organizácií zo zahraničia na Slovensku.

Vzdelávacie kolégium rieši na svojich zasadnutiach najmä napĺňanie koncepcie vzdelávania koncipientov a advo-

kátov a koncepcie vzdelávania v jednotlivých oblastiach, ktorú predkladá na schválenie predsedníctvu komory. Ďalej zabezpečuje realizáciu vzdelávania advokátskych koncipientov a advokátov ako aj vyhodnocovanie tohto vzdelávania. Zároveň navrhuje predsedníctvu komory ročné vzdelávacie programy pre advokátskych koncipientov a advokátov a na tento účel vyhladáva a odporúča predsedníctvu komory osoby prednášajúcich na vzdelávacie podujatia.

Pracovná skupina regionálnych zástupcov zabezpečuje iniciatívne vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia na regionálnej úrovni a sprostredkúva informácie od kolegov orgánom SAK.

Škodová komisia má za úlohu v zmysle uzatvorených Zmlúv o hromadnom poistení profesijnej zodpovednosti advokátov spoločne s poverenými zamestnancami poisťovní spoločne riešiť oprávnenosť resp. neoprávnenosť uplatnených nárokov takouto formou poistených advokátov. Úlohou našich zástupcov v tejto komisii je presadzovať oprávnenosť nárokov našich členov – advokátov predovšetkým z hľadiska právnej podstaty tak, aby v prípade vzniku škody klientovi, ktorý si ju voči advokátovi uplatňuje, v mnohých prípadoch aj súdnou cestou, bol advokát odškodnený v zmysle uzatvorenej poisťovnej zmluvy. V uplynulom období s účinnosťou do 31. decembra 2010 boli nároky advokátov poistených prostredníctvom hromadnej poisťovnej zmluvy poistené v poisťovni KOOOPERATÍVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance, s ktorou mala SAK uzatvorenú hromadnú poisťovnú zmluvu. S účinnosťou od 1. januára 2011 má SAK uzatvorenú hromadnú poisťovnú zmluvu s poisťovňou Wüstenrot poisťovňa, a. s. Nároky advokátov sa, i napriek odstupu času, uplatňujú a posudzujú aj v poisťovni KOOOPERATÍVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance a, samozrejme, v poisťovni Wüstenrot poisťovňa, a. s. Škodové komisie vytvorené v obidvoch poisťovniach zasadať priebežne raz za štvrtrok, v prípade potreby sa riešia uplatnené nároky individuálne. V hodnotenom období prerokovala škodová komisia 57 nahlásených poisťovních udalostí, z ktorých bolo 14 prípadov odškodnených v plnom rozsahu, v 8 prípadoch bolo odškodnenie čiastočné, v 17 prípadoch nebolo možné poisťovnú udalosť vybaviť kladne jednak z dôvodu premlčania uplatneného nároku, prípadne z dôvodu neuznania viny samotným advokátom. 14 škodových udalostí je v šetrení.

Za Slovenskú advokátsku komoru sú členmi obidvoch poisťovní JUDr. Mária Chrenková a JUDr. Diana Hrončeková.

Vo vymenovaných orgánoch pôsobí dnes spolu 54 osôb, prevažne advokátov. Za svoju činnosť nepoberajú odmenu, iba náhradu za stratu času podľa Uznesenia predsedníctva SAK č. 32/13/2009 zo 4. 9. 2009 o pravidlách uplatňovania náhrady za stratu času (25,43 €/hodina). Kontakty na predsedov a jednotlivých členov všetkých orgánov sú prístupné na www.sak.sk, kde je možné nájsť aj zápisnice zo zasadnutí niektorých z orgánov a všetky uznesenia P SAK spomínané v texte v úplnom znení.

JUDr. Andrej Popovec
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
JUDr. Mária Chrenková

DISKUSIA

Aktuálna judikatúra Súdneho dvora EÚ k časovej pôsobnosti nariadenia Brusel I

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

Od vstupu Slovenska do Európskej únie (1. 5. 2004) uplynulo už bezmála deväť rokov. Praktická aplikácia komunitárneho práva sa pre advokátov medzičasom stala rutinnejšou a predvídateľnejšou. Prvotný vznik a vývoj európskej legislatívy však nepochybne predchádza roku 2004, v dôsledku čoho sú v Slovenskej republike – rovnako ako v iných prístupujúcich krajinách – uplatňované právne predpisy, ktorých účinnosť ako taká predchádza nášmu vstupu do EÚ. V tejto súvislosti vznikajú mnohé právne otázky, ktoré súvisia so záväznosťou a aplikovateľnosťou európskej legislatívy a sú aj v bežnej advokátskej praxi nezriedka predmetom polemík. Dovoľujeme si preto poukázať na aktuálne rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie týkajúce sa sporného výkladu priamo záväzného nariadenia Brusel I, so špecifikami typickými pre členské štáty, ktoré do Európskej únie pristúpili 1. 5. 2004 a neskôr.

Rozsudok sa týka výkladu časovej pôsobnosti nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (tzv. nariadenie Brusel I). Rozsudok bol prijatý v rámci prejudiciálneho konania podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a vyhlásený dňa 21. 6. 2012 vo veci Wolf Naturprodukte GmbH c/a SEWAR spol. s r. o. Návrh na začatie konania podal Najvyšší súd Českej republiky a vzťahuje sa na sporný výklad čl. 66 ods. 2 nariadenia Brusel I z hľadiska časovej pôsobnosti tohto nariadenia v nadväznosti na existenciu medziobdobia medzi záväznosťou nariadenia v rámci Európskej únie a vznikom členstva Českej republiky.

Spor vo veci samej sa týkal rakúskej obchodnej spoločnosti, ktorá bola procesne úspešná v konaní proti českej obchodnej spoločnosti a v prospech ktorej súd v Rakúsku vyhlásil rozsudok v roku 2003, t. j. po nadobudnutí účinnosti nariadenia Brusel I (1. 3. 2002), avšak pred vstupom Českej republiky do EÚ. Následne podal žalobca v roku 2007 na príslušný súd v Českej republike návrh, ktorým sa na základe ustanovení nariadenia Brusel I domáhal, aby bol pôvodný rozsudok rakúskeho súdu vyhlásený za vykonateľný v Českej republike a aby tým bola na jeho základe umožnená exekúcia proti žalovanému. Súd prvého stupňa návrh zamietol a toto rozhodnutie potvrdil aj odvolací súd. V obidvoch prípadoch z dôvodu, že nariadenie Brusel I sa pre Českú repub-

liku stalo záväzným až od 1. 5. 2004 a rozhodnutia súdov členských štátov, prijaté pred týmto dátumom, nemôžu byť v Českej republike uznané v rámci zjednodušeného procesu podľa kapitoly III nariadenia Brusel I.

Po podaní dovolania dospel Najvyšší súd ČR k záveru, že zo znenia článku 66 nariadenia Brusel I nemožno jednoznačne určiť jeho časovú pôsobnosť. Preto prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru EÚ túto prejudiciálnu otázku: „Má sa článok 66 ods. 2 nariadenia [č. 44/2001]... vykladať tak, že na založenie pôsobnosti [tohto nariadenia] je nevyhnutné, aby v čase vydania rozhodnutia bolo toto nariadenie účinné tak v štáte, ktorého súd rozhodnutie vydáva, ako aj v štáte, v ktorom sa účastník konania usiluje o uznanie a výkon takého rozhodnutia?“

Pre úplnosť uvádzame sporné znenie čl. 66 nariadenia Brusel I:

„1) Toto nariadenie sa uplatní len na konania začaté a listiny úradne vyhotovené alebo zaregistrované ako verejné listiny po nadobudnutí jeho účinnosti.

2) Ak sa však konanie v členskom štáte pôvodu začalo pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia, rozsudky vydané po tomto dni sa uznávajú a vykonávajú podľa kapitoly III,

a) ak sa konanie v členskom štáte pôvodu začalo po nadobudnutí platnosti Bruselského dohovoru alebo Luganskeho dohovoru pre členský štát pôvodu, ako aj pre dožiadaný členský štát,

b) vo všetkých ostatných prípadoch, ak sa právomoc založila na kritériách, ktoré sú v súlade s kritériami upravenými v kapitole II alebo v dohovore platnom medzi členským štátom pôvodu a dožiadaným členským štátom v čase začatia konania“.

Súdny dvor EÚ vo svojom rozsudku poukázal na úzke prepojenie medzi pravidlami týkajúcimi sa právomoci súdov v zmysle kapitoly II a pravidlami pre uznanie a výkon rozhodnutí podľa kapitoly III nariadenia Brusel I. Pravidlá o právomoci a pravidlá o uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí nepredstavujú v danom nariadení oddelené a samostatné súbory pravidiel, ktoré by bolo možné aplikovať úplne nezávisle a bez vzájomnej interakcie. Zjednodušený postup uznávania a výkonu rozhodnutí stanovený v čl. 33 ods. 1

nariadenia Brusel I vedie podľa čl. 35 ods. 3 tohto nariadenia k tomu, že právomoc súdov pôvodného štátu sa zásadne neskúma, pretože sa zakladá na vzájomnej dôvere členských štátov – predovšetkým na dôvere súdu štátu, v ktorom sa žiada o uznanie alebo výkon, voči súdu pôvodného štátu, a to najmä so zreteľom na pravidlá o priamej právomoci, upravené v kapitole II nariadenia Brusel I. Ak teda nebolo objektívne možné aplikovať v čase konania ustanovenia nariadenia Brusel I o súdnej právomoci (v tomto prípade z dôvodu, že ČR nebola v tom čase členom EÚ), je celkový kontext a účel nariadenia Brusel I narušený natoľko, že rozsudok prijatý v takomto konaní nemôže byť postupom podľa nariadenia Brusel I vyhlásený za vykonateľný v členskom štáte, ktorý medzičasom vstúpil do Európskej únie.

Súdny dvor EÚ teda dospel k záveru, že ak je žalovaný usadený v štáte, ktorý nie je členom EÚ v čase podania žaloby ani v čase vyhlásenia súdneho rozhodnutia a považuje sa z tohto dôvodu na účely nariadenia Brusel I za usadeného v treťom štáte, rovnováha záujmov stanovená týmto nariadením už nie je zaručená. Z týchto dôvodov rozhodol, že „Článok 66 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa musí vykladať v tom zmysle, že na založenie pôsobnosti tohto nariadenia na účely uznania a výkonu súdneho rozhodnutia je nevyhnutné, aby v čase vydania tohto rozhodnutia bolo uvedené nariadenie účinné tak v členskom štáte pôvodu, ako aj v dožiadanom členskom štáte“.

Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov Upozornenie k všetkým platbám

Dovoľujeme si požiadať advokátov o **dodržanie účtovných údajov** uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že každá z nižšie uvedených platieb sa vykonáva na iné číslo účtu. Ako **variabilný symbol sa požaduje registračné číslo advokáta**, myslí sa tým číslo, pod ktorým je **advokát – fyzická osoba** zapísaný v zozname vedenom komorou. Advokáti – spoločníci obchodnej spoločnosti založenej na poskytovanie právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených pod bodom 1. a 2. ako variabilný symbol tiež registračné číslo, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou. **Upozorňujeme, že číslo uvedené na preukaze spoločníka – konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva.** V prípade pochybností o registračnom čísle je možné informáciu si overiť na oddelení matriky na telefónnom čísle 02/529 61 536, prípadne na e-mailových adresách matrika@sak.sk alebo office@sak.sk.

Bankové účty má Slovenská advokátska komora zriadené v Poštovej banke. Prosím o platenie poplatkov na rok 2013 na čísla účtov uvedené nižšie.

I. Príspevok na činnosť SAK za rok 2013

- výška – činný advokát **260 eur**
– pozastavený výkon advokácie počas celého roka 2013: **130 eur**
- splatnosť **do 30. apríla 2013**
- účet č. **0020318155/6500 (Poštová banka)**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2013**

- Platobné údaje zo zahraničia:
IBAN: **SK6065 0000 0000 0020 318 155**,
BIC: **POBN SKBA**, adresa banky: Poštová banka, a. s.,
Dvořákovo nábr. 4, 811 02 Bratislava. Do poznámky
prosíme uviesť **Vaše priezvisko, registračné číslo
a rok 2013.**

II. Príspevok do sociálneho fondu SAK za rok 2013

- výška **17 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2013**
- účet č. **0020318198/6500 (Poštová banka)**
- variabilný symbol: **reg. číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2013**
- Platobné údaje zo zahraničia:
IBAN: **SK6365 0000 0000 0020 318 198**,
BIC: **POBN SKBA**, adresa banky: Poštová banka, a. s.,
Dvořákovo nábr. 4, 811 02 Bratislava. Do poznámky
prosíme uviesť **Vaše priezvisko, registračné číslo
a rok 2013.**

III. Príspevok na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2012

- výška: **96 eur** za každého zamestnaného koncipienta v kalendárnom roku 2012. Ak advokát nezamestnával v roku 2012 advokátskeho koncipienta počas celého roka platí príspevok alikvotne podľa počtu aj začatých mesiacov kedy ho zamestnával
- splatnosť: **do 31. januára 2013**

- účet: **0020318139/6500 (Poštová banka)**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ak zamestnávala koncipienta
- Platobné údaje zo zahraničia:
IBAN: **SK0765 0000 0000 0020 318 139**,
BIC: **POBN SKBA**, adresa banky: Poštová banka, a. s.,
Dvořákovo nábr. 4, 811 02 Bratislava. Do poznámky
prosíme uviesť **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**.

IV. Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Upozorňujeme na povinnosť stanovenú v § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej advokát je povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu komory do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu vedenej komorou.

Slovenská advokátska komora uzavrela na účel splnenia tejto povinnosti s poisťovňou Wüstenrot poisťovňa, a. s. hromadnú poistnú zmluvu Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke komory v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom. Advokáti vedení v zozname SAK (resp. obchodné spoločnosti vykonávajúce advokáciu) sa k nej budú môcť **do 31. januára 2013** pripojiť vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku komory alebo zaslaním vyplneného tlačiva žiadosti o poistenie uvedeného v prílohe. V oboch prípadoch je v prípade pripojenia sa ku komore uzavretej hromadnej poistnej zmluve potrebné v lehote do 31. januára 2013 uhradiť poistné zodpovedajúce zvolenej poistnej sume (tabuľky sú uvedené na www.sak.sk).

- výška
Pre advokátov – fyzické osoby je minimálna poistná suma určená na výšku 100 000 eur, ktorej zodpovedá **ročné poistné 40,40 eur**. **Pre spoločnosti s r. o.** je minimálna poistná zmluva vo výške 1 500 000 eur na jedného spoločníka, čomu zodpovedá **ročné poistné 795 eur na jedného spoločníka**.
- splatnosť: **do 31. januára 2013**
- účet: **0020318171/6500 (Poštová banka)**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ak žiada o poistenie spoločnosť
- špecifický symbol: **2013**
- Platobné údaje zo zahraničia:
IBAN: **SK1665 0000 0000 0020 318 171**,
BIC: **POBN SKBA**, adresa banky: Poštová banka, a. s.,
Dvořákovo nábr. 4, 811 02 Bratislava. Do poznámky
prosíme uviesť **Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2013**.

Ak nebude uhradené poistné pripísané na účet komory najneskôr 31. januára 2013, poistenie výkonu povolania vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory, a aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom.

V prípade, že advokát alebo obchodná spoločnosť vykonávajúca advokáciu uzavrie pre rok 2013 individuálne poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, môže túto skutočnosť oznámiť komore takisto vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku komory a odoslaním kópie poistnej zmluvy priamo prostredníctvom webovej stránky komory alebo môže túto skutočnosť oznámiť zaslaním samostatnej poistnej zmluvy riadnou poštou najneskôr do 31. januára 2013.

O poistenie **len správcu konkurznej podstaty** osobitne je potrebné **písomne požiadať o poistenie kanceláriu komory**.

Výpočtový základ

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu Slovenskej republiky bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v I. polroku 2012

781 eur

V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu ďalej uvádzame zlomky výpočtového základu:

- **1/6** výpočtového základu
(§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c), t. j. **130,16 eur**,
- **1/8** výpočtového základu
(§ 12 ods. 3 písm. b), t. j. **97,62 eur**,
- **1/12** výpočtového základu
(§ 12 ods. 3 písm. a), t. j. **65,08 eur**,
- **1/13** výpočtového základu
(§ 11 ods. 1), t. j. **60,07 eur**,
- **1/24** výpočtového základu
(§ 12 ods. 1 a 2), t. j. **32,54 eur**,
- **1/60** výpočtového základu
(§ 17 ods. 1 a 3), t. j. **13,01 eur**,
- **1/100** výpočtového základu
(§ 16 ods. 3 vyhlášky), t. j. **7,81 eur**.

Upozornenie

Upozorňujeme na povinnosť vyplývajúcu z § 28 ods. 2 zákona o advokácii, podľa ktorého je advokát (ka) „povinný(á) bezodkladne písomne oznámiť komore adresu svojho sídla a každú zmenu sídla, spôsob výkonu advokácie a iných skutočností požadovaných predpisom komory“. Ak v sídle vašej advokátskej kancelárie (v adrese, telefónnom, faxovom, mobilnom čísle alebo e-maile) nastali zmeny a doteraz ste ich neoznámili kancelárii komory, prosíme, aby ste tak urobili **najneskôr do 10. januára 2013**. Zmenu môžete oznámiť aj prostredníctvom internetovej stránky www.sak.sk v sekcii pre advokátov a koncipientov.

Ochrana spotrebiteľa a (ne)oslobodenie od súdnych poplatkov

Mgr. Tomáš Čentík

Článok sa zaoberá problematikou súvisiacou s právnou ochranou spotrebiteľa, a to inštitútom oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov. In concreto sa téma článku týka otázky, ktorá v súdnej praxi zaznamenala protichodný judikatórny trend, či žalobca, ktorý si uplatňuje nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia z titulu odstúpenia od spotrebiteľskej zmluvy, má naďalej postavenie spotrebiteľa, na základe ktorého je ex lege oslobodený od poplatkovej povinnosti, alebo zrušením zmluvy v dôsledku odstúpenia jeho postavenie spotrebiteľa zaniklo, a neexistuje ani jeho oslobodenie od povinnosti platiť súdny poplatok. Zároveň článok analyzuje ústavnoprávne aspekty skúmanej matérie, pričom polemizuje nad formalizmom jedného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý týmto rozhodnutím judikoval v neprospech spotrebiteľa. Cieľom je ponúknuť vlastný výklad, ktorý sleduje účel právnej úpravy a predostrieť právnu argumentáciu súdov nižšieho stupňa, ako aj ústavnoprávne hľadiská výkladu právnych noriem, ktoré iba potvrdzujú výsledky teórie práva a sú kľúčovým vodídlom pri aplikácii a výklade práva.

Ochrana spotrebiteľa

Na úvod možno uviesť, že **spotrebiteľské právo** patrí k dynamicky sa rozvíjajúcim oblastiam súkromného práva, čo sa deje najmä pod vplyvom činnosti Európskej únie a jej orgánov, ktoré prijímajú v tejto oblasti značný počet právnych noriem, v dôsledku čoho táto oblasť práva podlieha aj pomerne častým novelizáciám.

Základnou funkciou a cieľom právnych noriem regulujúcich ochranu spotrebiteľa je ochrana spotrebiteľa ako tzv. **slabšej strany** v právnych vzťahoch s dodávateľmi tovarov a služieb,

Mgr. Tomáš Čentík
absolvent Právnickej
fakulty Univerzity Pavla
Jozefa Šafárika v Košiciach.
V súčasnosti pôsobí ako
advokátsky koncipient
v advokátskej kancelárii

Illeš, Šimčák, Brösl, s. r. o. a externe spolupracuje s European Information Society Institute, o. z. v oblasti základných práv a slobôd.

ktorí väčšinou „ťahajú“ za silnejší koniec z pozície svojej ekonomickej prevahy nad spotrebiteľmi.

Pod **ochranou spotrebiteľa** tak možno rozumieť súhrn právnych noriem zameraných na vyvažovanie faktickej nerovnosti medzi spotrebiteľom a dodávateľom v záväzkovo-právnom vzťahu, ktorých cieľom je chrániť spotrebiteľa ako slabšiu stranu tohto vzťahu pri uspokojovaní jeho potrieb, realizácii spotrebiteľských práv, ako aj pri uplatňovaní nárokov v konaniach pred príslušnými orgánmi.

V čom spočíva postavenie spotrebiteľa ako slabšej strany výstižne pomenoval Ústavný súd Českej republiky:¹ „Východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého **sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom**, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii a na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a lepšiu dostupnosť právnych služieb a napokon možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre také vzťahy je charakteristické, že podnet na zmluvné konanie pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na to pripravený, pri kontraktácii je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosti spotrebiteľa.

1 Nález ÚS ČR,
sp. zn. II. ÚS 3/06
zo dňa 6. novembra 2007.

- 2 TOMÁŠEK, M.: **O niektorých úkolech verejného práva pri ochrane spotrebiteľa.** Právnik, 7/03, s. 665.
- 3 ĎURICA, M.: **Právna ochrana spotrebiteľa a jej miesto v systéme súkromného práva.** In: Súčasnosť a perspektívy právnej regulácie obchodných zmlúv. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 24. – 26. októbra 2007 v Starej Lesnej. Košice, 2008, s. 40.
- 4 MAZÁK, J. a kol.: **Základy občianskeho procesného práva. 3. vydanie.** IURA EDITION, Bratislava, 2007, s. 374 – 375.
- 5 MAZÁK, J. a kol.: cit. dielo, s. 375.
- 6 Uvedený posledný dôvod bol zrejme hlavnou príčinou oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov, čo bude pertraktované v ďalšom texte.
- 7 Porovnaj FICOVÁ, S. – ŠTEVČEK, M. a kol.: **Občianske súdne konanie. 1. vydanie.** C. H. Beck, Praha, 2010, s. 292.
- 8 SVÁK, J. – CIBULKA, L.: **Ústavné právo Slovenskej republiky. Osobitná časť. 3. rozšírené vydanie.** Bratislava, BVŠP a EURO-KÓDEX, 2009, s. 932.

V prípade predaja na obchodných prezentáciách je uňho navyše vyvolaný pocit vďačnosti za poskytnuté sprievodné služby spojené s prezentáciou, ktoré sa spotrebiteľ môže snažiť kompenzovať snahou vyhovieť ponuke dodávateľa a často nemá na mieste samotnom možnosť porovnať kvalitu a cenu ponuky s inými ponukami atď. Spoločným znakom tejto novej kogentnej právnej úpravy je teda snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť, a to formou obmedzenia autonómie vôle“.

Ochrana spotrebiteľa je záležitosťou tak súkromného ako aj verejného práva.² V oblasti súkromného práva sa ochrana spotrebiteľa zameriava najmä na zásahy do zmluvnej slobody, ktoré spočívajú v „nútenom presadení“ obsahu zmluvy zo strany dodávateľa.³ Verejnoprávna regulácia ochrany spotrebiteľa spočíva *inter alia* práve aj v **oslobodení spotrebiteľa od súdnych poplatkov**, ktoré do slovenského právneho poriadku zaviedla novela zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), ktorá bola vykonaná zákonom č. 465/2008 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú zákony v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike s účinnosťou od 1. januára 2009 (ďalej len „zákon č. 465/2008 Z. z.“).

Podstata a oslobodenie od súdnych poplatkov

Splnenie poplatkovej povinnosti, t. j. zaplatenie súdneho poplatku patrí k vecným procesným podmienkam vzhľadom na právne následky jeho nezaplatenia spočívajúceho v zastavení konania (výnimkou je oslobodenie od súdnych poplatkov). Súdny poplatok patrí medzi trovy súdneho konania. V článku 46 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava SR“) sa ako základné ľudské právo zaručuje **právo na súdnu a inú právnu ochranu**. Trovy konania sú spoluurčujúcim faktorom toho, či sa uvedené základné právo naplní aj reálnym obsahom. Prístup k súdnej a inej právnej ochrane zväčša závisí od toho, či osoba má, alebo nemá vytvorené ekonomické predpoklady na uplatnenie tohto ústavného práva.⁴ Práve túto skutočnosť majú korigovať procesné predpisy prostredníctvom inštitútu oslobodenia od súdnych poplatkov, ktorým sa vyrovnáva faktická (hospodárska) nerovnosť účastníkov konania.

Spojitosť uplatnenia ústavného práva na súdnu ochranu s ekonomickými možnosťami osoby požadujúcej túto ochranu môže (nemusí) vyvolať tieto dôsledky:⁵

- ekonomicky slabšie osoby majú obmedzenejší prístup k súdnej a inej právnej ochrane, pretože nedokážu zaplatiť súdny poplatok,
- vytvára sa faktická nerovnosť pred zákonom a pred súdom,
- rezignuje sa na uplatnenie aj nesporných nárokov.⁶

Inštitút súdnych poplatkov (aj trov konania vo všeobecnosti) však nie je samoúčelný, ale plní určité funkcie, ktoré odôvodňujú jeho opodstatnenosť a význam. Ide o preventívnu funkciu a sankčnú funkciu. **Preventívna funkcia** sleduje predchádzanie, resp. chráni pred šikanóznymi žalobami a vedením akademických sporov. Jej účelom je pôsobiť preventívne pred zbytočným alebo svojvoľným uplatňovaním práva (**prevencia pred zneužívaním súdneho konania**). **Sankčná funkcia** má svoju relevanciu len v sporovom konaní a prejavuje sa v povinnosti nahradiť trovy konania (a teda aj súdny poplatok), ktorú súd uloží tomu účastníkovi v konaní, ktorý mal vo veci neúspech (**represia za vyvolanie zbytočného sporu**).⁷

V rámci rozhodovacej praxe pri aplikovaní článku 46 Ústavy SR Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) vymedzil aj viaceré obsahové princípy uplatňovania tohto práva. Osobitne možno v tejto súvislosti uviesť právo na reálny prístup k súdu, ktoré však neznamená automaticky aj právo na bezplatný prístup k súdu.⁸ Uvedené judikoval ÚS SR napr. v uznesení sp. zn. IV. ÚS 144/04: „Ústava vo svojom čl. 46 ods. 1 negarantuje právo na **bezplatné súdne konanie**. Právo na prístup k súdu môže byť obmedzené alebo podmienené splnením rôznych formalít alebo iných podmienok, ku ktorým patrí aj zaplatenie súdneho poplatku podľa zákona č. 71/1992 Zb.“.

Slovenská právna úprava pozná celkovo 3 druhy oslobodenia od súdnych poplatkov. Medzi prvé dve patrí **zákonné**, ktoré je upravené v § 4 zákona o súdnych poplatkoch, a delí sa na

vecné oslobodenie (ide väčšinou o nesporné konania, na ktorých výsledku je verejný záujem) a **osobné oslobodenie** (enumerácia osôb), kde povaha osôb odôvodňuje ich oslobodenie od súdnych poplatkov. Pri zákonom oslobodení súd nevydáva osobitné rozhodnutie, iba v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej skonštatuje, že boli naplnené predpoklady na oslobodenie. Tretím druhom je oslobodenie na základe rozhodnutia súdu podľa § 138 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré predpokladá návrh účastníka konania (**individuálne oslobodenie**). Ide o prípady, kedy by bezvýnimočné spoplatnenie súdneho konania mohlo v niektorých prípadoch zabrániť oprávnenej osobe domáhať sa ochrany svojho práva súdnou cestou.⁹ V týchto prípadoch verejný záujem na bezplatnej ochrane práva má za následok derogáciu funkcií, ktoré plní inštitút súdnych poplatkov.

K meritu veci – oslobodenie spotrebiteľa od súdnych poplatkov

Zavedenie oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov priniesol, ako už bolo vyššie spomenuté, zákon č. 465/2008 Z. z., ktorý novelizoval § 4 zákona o súdnych poplatkoch. Podľa súčasného stavu *de lege lata* je podľa § 4 ods. 2 písm. za) od poplatku *oslobodený spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu*. Ako osobitný predpis zákon o súdnych poplatkoch informatívne uvádza § 3 ods. 5 zák. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“), ktorý ustanovuje: „*Proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva*“. Z uvedeného ustanovenia vyplýva záver, že môže ísť o domáhanie sa akýchkoľvek práv, ktoré boli porušené a ktoré spotrebiteľovi priznáva ktorýkoľvek zákon.

K poznámke pod čiarou je nutné uviesť, že v zmysle legislatívnych pravidiel tvorby zákonov uverejnených v Zbierke zákonov **nemá** poznámka pod čiarou všeobecne **záväzný charakter**, ale iba informatívnu hodnotu. To, že sa v poznámke pod čiarou uvádza len odkaz na zákon o ochrane spotrebiteľa neznamena, že pod osobitný predpis by nemohol byť subsumovaný aj iný zákon, napr. Občiansky zákonník. Výpočet právnych predpisov v poznámke pod čiarou nemožno *de iure* považovať za taxatívny (*numerus clausus*). Odkaz v poznámke pod čiarou teda nie je právne relevantný, čo potvrdzuje aj súdna prax.¹⁰

Vzhľadom na definíciu spotrebiteľa v zákone o ochrane spotrebiteľa, ktorý rozumie spotrebiteľom aj právnickú osobu je potrebné upozorniť na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie,¹¹ v zmysle ktorej sa za spotrebiteľa považuje výlučne **fyzičná osoba**.¹²

Ratio legis oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov spočíva v skutočnosti, že platenie súdnych poplatkov **odrádzalo** spotrebiteľov uplatňovať svoje nároky súdnou cestou, resp. brániť svoje práva, či už v pozícii odporcu (obrana proti platobnému rozkazu) alebo povinného (obrana proti exekúcii). Práve súdne poplatky boli jednou z hlavných príčin, prečo spotrebiteľia rezignovali na ochranu svojich práv.

Vyššie uvedený účel oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov oslabuje nejednotná súdna prax, čo môže viesť k opätovnému vzdaniu sa spotrebiteľov pri súdnom uplatňovaní svojich práv. Takáto rozhodovacia činnosť súdov je z ústavného hľadiska v rozpore s jedným z najvýznamnejších princípov, a to princípom právnej istoty. K princípu právnej istoty Ústavný súd Českej republiky (ďalej len „ÚS ČR“) uviedol:¹³ „*K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 Ústavy ČR), ktorého neopomenuteľným komponentom je nielen predvídateľnosť práva, ale aj legitímna predvídateľnosť postupu orgánov verejnej moci v súlade s právom a zákonom stanovenými požiadavkami. Táto predvídateľnosť postupu orgánov verejnej moci je vyjadrením maximy, na ktorej základe sa možno v demokratickom právnom štáte spoliehať na to, že vo svojej dôvere v platné právo nebude nikto sklamaný*“. Rozhodnutie ÚS ČR možno doplniť o právnu vetu z nálezu ÚS SR,¹⁴ podľa ktorého „*obsahom právneho štátu je vytvorenie istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď*“.

9 FICOVÁ, S. – ŠTEVČEK, M. a kol.: cit. dielo, s. 292.

10 Napr. Rozsudok NS SR, sp. zn. 9So/81/2010 zo dňa 24. novembra 2010; Rozsudok NS SR, sp. zn. 5Sžf/20/2009 zo dňa 30. septembra 2010.

11 Rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach *Cape Snc proti Idealservice Srl (C-541/99)* a *Idealservice MN RE Sas proti OMAI Srl (C-542/99)* zo dňa 22. 11. 2001.

12 Spotrebiteľská ochrana sa priznala toho času právnickým osobám z dôvodu, že pri transpozícii smerníc sa vychádzalo z princípu minimálnej harmonizácie.

13 Nález ÚS ČR, sp. zn. IV. ÚS 690/01 zo dňa 27. marca 2003.

14 Nález ÚS SR, sp. zn. PL. ÚS 16/95 zo dňa 24. mája 1995.

V súdnej praxi všeobecných súdov nižších stupňov (predovšetkým okresných súdov) dochádzalo (dochádza?) k nejednotnému posudzovaniu oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov v prípadoch odstúpenia spotrebiteľa od zmluvy, kedy podľa ich právneho názoru zánikom spotrebiteľskej zmluvy zanikol aj právny status spotrebiteľa, v dôsledku čoho nemohlo dôjsť k subsumovaniu pod § 4 ods. 2 písm. za) zákona o súdnych poplatkoch, ktorý *expressis verbis* ustanovuje, že od poplatku je oslobodený **spotrebiteľ** domáhajúci sa svojho práva. Samozrejme, s takýmto **formálnym výkladom** nemožno súhlasiť z dôvodov uvedených v ďalšom texte. Jednotlivými rozhodnutiami súdov nižšieho stupňa, ktoré rozhodovali v neprospech spotrebiteľa sa nebudem osobitne zaoberať, pretože dôvody, ktoré ich viedli k takejto právnej argumentácii budú zhrnuté pri analýze rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“). Z tohto dôvodu sa obmedzím na argumentáciu obsiahnutú v tých rozhodnutiach súdov nižšieho stupňa, ktoré boli v prospech spotrebiteľa a ich právnu argumentáciu považujem za **racionálnu a súladnú s účelom zavedenia oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov**.

V spotrebiteľskej praxi dochádza k prípadom, kedy si dodávateľia (podnikatelia) nesplnia svoje povinnosti riadne a včas, pričom spotrebiteľovi ostáva ako jediná možnosť, aby sa domohol svojho práva, odstúpiť od uzavretej zmluvy. Zoberme si za príklad spotrebiteľskú zmluvu o dielo, kde si spotrebiteľ objedná u dodávateľovi zhotovenie diela, pričom vopred zaplatí určitú peňažnú čiastku ako preddavok alebo priamo celkovú cenu za vykonané dielo. Ak dodávateľ nevykoná ani napriek viacerým výzvam dielo riadne a/alebo včas, jedinou možnosťou ako sa spotrebiteľ môže domáhať vrátenia peňazí je uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy a následné požadovanie vydania bezdôvodného obohatenia vzhľadom na dikciu § 457 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), pretože do momentu odstúpenia drží dodávateľ peniaze oprávnené (to isté platí i pre peniaze) z titulu trvania zmluvného vzťahu. Rovnako možno prípady odstúpenia od spotrebiteľskej zmluvy atrahovať i na právne vzťahy z vadných plnení.

Ako na prvé poukazujem na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline,¹⁵ ktorý judikoval nasledovne: „Krajský súd jednohlasne rozhodol, že ak má žaloba **základ vo vzťahu medzi účastníkmi, ktorý bol spotrebiteľským vzťahom, má navrhovateľ postavenie spotrebiteľa**, a teda sa na neho vzťahuje zákonné oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. **Spotrebiteľ je preto od súdnych poplatkov zo zákona oslobodený aj v konaniach, ktorých predmetom je vymożenie bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo plnením zo spotrebiteľských zmlúv ... nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia má základ v spotrebiteľskej zmluve ...**“.

Rovnako a podľa môjho názoru vecne správne rozhodol aj Krajský súd v Prešove,¹⁶ ktorý uviedol nasledovne: „Krajský súd zrušil rozhodnutie okresného súdu, ktorým zastavil konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia pre nezaplatenie súdneho poplatku spotrebiteľom. Krajský súd ustálil, že spotrebiteľ je priamo zo zákona od súdnych poplatkov (§ 4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb.) oslobodený vo všetkých sporoch, ktoré vznikli zo spotrebiteľskej zmluvy a aj v každom konaní, ktoré má (v rovine nárokov) svoj základ v spotrebiteľskej zmluve. **Aj právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré uplatňuje spotrebiteľ od dodávateľa je právom podľa osobitného predpisu v súlade s ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa**“.

Odstúpenie od zmluvy je potrebné chápať ako tzv. predstupeň, ktorý je spotrebiteľ „nútený absolvovať“, aby sa mohol domáhať vydania peňažného plnenia, ktoré poskytol dodávateľovi pred tým, ako tento porušil svoju povinnosť. Bolo by proti logike celej koncepcie ochrany spotrebiteľa, ak by sme na určitú osobu nazerali ako na spotrebiteľa v štádiu, keď poskytuje peňažné plnenie s cieľom získania tovaru alebo služby, a v štádiu, ak toto poskytnuté peňažné plnenie žiada späť z dôvodu porušenia povinnosti dodávateľa mu tento status spotrebiteľa odňali. Odhliadnuc od formálnej stránky veci, materiálne v tomto prípade ide o zrkadlovo obrátenú povinnosť dodávateľa (povinnosť vykonať určitú službu sa transformovala na povinnosť vrátiť peňažné prostriedky).

V naznačenej súvislosti treba vychádzať z pozície spotrebiteľa pred odstúpením a nahliadať na odstúpenie z pohľadu dôvodu, ktorý ho viedol k tomuto právnomu kroku. Jediným dôvodom je v tomto prípade dosiahnutie vrátenia peňažného plnenia za tovar alebo službu. Vo svojej podstate je právny vzťah, ktorý vznikol z bezdôvodného obohatenia, polaritným obrazom spotrebiteľského zmluvného právneho vzťahu. Tieto právne vzťahy majú teda rovnaký obsah, len obrátený.

15 Uznesenie Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 9Co/132/2011 zo dňa 30. mája 2011.

16 Uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 20Co/119/2011 zo dňa 13. septembra 2011.

Nemožno súhlasiť ani s názorom, že odstúpením od zmluvy zaniká status spotrebiteľa, ktorý nie je viazaný iba na záväzkové vzťahy vzniknuté na základe právnych úkonov (zmlúv), pretože spotrebiteľ môže vystupovať aj v deliktuálnych (kvázideliktuálnych) záväzkovo-právnych vzťahoch (náhrada škody,¹⁷ nároky z vadných plnení,¹⁸ nároky z bezdôvodného obohatenia a pod.).

Podľa súčasného právneho stavu spotrebiteľ musí dodržať postupnosť právnych krokov, aby dosiahol svoje právo, a to (i) odstúpiť od zmluvy a (ii) následne požadovať vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vo svojej jednote predstavujú jeho spotrebiteľské právo na vydanie poskytnutého peňažného plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy. S právom na odstúpenie od zmluvy je spojené právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, preto tieto práva nemožno chápať oddelene, ale vo vzájomnej koherencii a jednote. Spotrebiteľ neodstupuje od zmluvy pre samotné odstúpenie, ale preto, aby vyvolal s tým spojené právne dôsledky (dosiahol vrátenie peňažného plnenia). Opačný výklad, ktorý by považoval právo na odstúpenie od zmluvy za spotrebiteľské a právo na vydanie poskytnutého plnenia z tejto zmluvy za „nespotrebiteľské“ by bol výkladom *ad absurdum*. Inštitút odstúpenia od zmluvy sám o sebe nemá pre spotrebiteľa žiadny význam. K naplneniu jeho zmyslu dochádza až v štádiu domáhania sa vydania poskytnutého plnenia z titulu bezdôvodného obohatenia. Právo na odstúpenie od zmluvy v tomto smere predstavuje tzv. neúplné právo.

Vyššie uvedené argumentáciu možno podporiť aj jedným z názorových prúdov¹⁹ vo vede občianskeho práva, ktorý presadzuje koncepciu chápania zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie ako hrozbu sankciou, ktorá tu existuje súčasne s primárnou právnou povinnosťou (tvorí latentnú súčasť pôvodného právneho vzťahu). Táto zodpovednosť je v tomto smere prítomná už počas trvania spotrebiteľského zmluvného vzťahu, pričom sa aktivizuje až v momente porušenia právnej povinnosti v spojení s odstúpením od zmluvy. I touto teóriou možno odôvodniť, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia má svoj základ v zmluvnom vzťahu medzi spotrebiteľom a dodávateľom, t. j. že ide o spotrebiteľské právo. Bezdôvodné obohatenie existuje paralelne so zmluvným vzťahom v neaktívnej podobe, pričom k jeho vzniku dochádza až kumulatívnym splnením vyššie uvedených podmienok.

V rámci skúmanej problematiky možno použiť výklad *argumentum per analogiam*. Podľa § 8 zákona č. 108/2000 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji „odstúpením spotrebiteľa od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje ... **predávajúci je povinný vrátiť spotrebiteľovi cenu zaplatenú za tovar alebo za službu alebo vrátiť spotrebiteľovi predavok najneskôr v lehote 15 dní odo dňa odstúpenia od zmluvy**“. Z toho vyplýva, že spotrebiteľ sa považuje za spotrebiteľa aj po tom, ako odstúpil od zmluvy, ktorá sa v dôsledku odstúpenia zrušila, čo však neznamená, že zaniklo jeho spotrebiteľské právo na vrátenie ceny za tovar alebo službu. S rovnakou situáciou počítá § 53 ods. 4 písm. e) OZ v rámci úpravy neprijateľných zmluvných podmienok, podľa ktorého sa za neprijateľnú podmienku považujú okrem iného také ustanovenia v spotrebiteľskej zmluve, ktoré „umožňujú dodávateľovi, aby **spotrebiteľovi nevydal ním poskytnuté plnenie aj v prípade, ak spotrebiteľ neuzavrie s dodávateľom zmluvu alebo od nej odstúpi**“. Ako možno vidieť z viacerých ustanovení relevantných právnych predpisov vyplýva záver, že aj po odstúpení od zmluvy zostáva postavenie spotrebiteľa zachované, čo mu umožňuje splniť predpoklady na oslobodenie od súdneho poplatku.

So zrušením spotrebiteľskej zmluvy v dôsledku odstúpenia teda nezaniká aj právny status spotrebiteľa, naopak, tento pretrváva v intenciách doteraz uvedeného naďalej.

Opačný prístup vedúci k neoslobodeniu spotrebiteľa od súdnych poplatkov nielenže obchádza *ratio* zavedenia tohto oslobodenia, ale, ako ďalej argumentuje judikatúra Ústavného súdu SR a ČR, môže byť kvalifikovaný aj ako protiústavný. Ako už bolo vyššie načrtnuté, v niektorých špecifických prípadoch je odstúpenie spotrebiteľa od zmluvy *conditio sine qua non*, aby sa mohol domáhať svojich práv (vydania bezdôvodného obohatenia). Ak by sme prijali záver, že odstúpením od zmluvy zanikne status spotrebiteľa a s ním aj povaha jeho spotrebiteľských práv, a teda pri domáhaní sa vydania bezdôvodného obohatenia už neuplatňuje svoje spotrebiteľské práva, popreli by sme samotný účel oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov vychádzajúc z premisy, že týmto účelom je eliminovať **tzv. odradzujúci účinok súdnych poplatkov**.

Načrtnutý teleologický argument možno podporiť „tzv. štatistickým argumentom“, ktorý bol zrejme hlavným dôvodom, resp. príčinou oslobodenia spotrebiteľa od súdneho poplatku. Spočíva v tom, že práve právo na odstúpenie od zmluvy v spojitosti s právom na vydanie bezdôvodného obohatenia bude patriť vzhľadom na textáciu § 517 OZ,²⁰ resp. právne následky

17 Napr. zákon o ochrane spotrebiteľa explicitne v § 3 ods. 1 ustanovuje, že spotrebiteľ má nárok na náhradu škody.

18 Napr. § 3 ods. 1 v spojení s § 18 zákona o ochrane spotrebiteľa, ako aj §§ 622 a 623 Občianskeho zákonníka.

19 Názorový prúd prezentovaný významným právnym teoretikom Viktorom Knapom. Bližšie pozri: KNAPP, V.: **Některé úvahy o odpovědnosti v občanském právu. Stát a právo I.**, 1956, s. 66 – 85.

20 Rovnaký záver možno vyvodiť aj z ust. § 623 OZ vzhľadom na práva v ňom uvedené.

predvídané citovaným ustanovením, k pomerne často sa vyskytujúcim právam uplatňovaným v právnej (spotrebiteľskej) praxi. V naznačenej súvislosti by sa inštitút oslobodenia v dôsledku rezignácie spotrebiteľov na uplatnenie svojich práv z dôvodu odradzujúceho účinku súdneho poplatku minul vo veľkej časti prípadov svojim účinkom.

Vzhľadom na pomerne častú aplikáciu inštitútu oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov je potrebné, aby súdne rozhodovanie bolo jednotné, pretože záujmom celej spoločnosti je dodržiavanie princípu právnej istoty, ktorého obsahom je aj prediktabilita rozhodovania súdov v konkrétnych súdnych sporoch.

Na margo nejednotného rozhodovania súdov ÚS SR uviedol:²¹ „Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, **protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty, ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie**“.

A teraz k avizovanému rozhodnutiu NS SR,²² ktorý judikoval nasledovne: „Pokiaľ navrhovateľ v prejednávanej veci z dôvodu nezhotovenia diela odporcom v dohodnutom čase účinne odstúpil od nimi uzavretej zmluvy o dielo, zmluva sa od začiatku zrušila. Ak už navrhovateľ na základe tejto zmluvy poskytol odporcovi ako preddavok peňažné plnenie, došlo u odporcu k majetkovému prospechu, ktorý je povinný vydať (vrátiť) navrhovateľovi, na úkor ktorého ho získal. V takom prípade ale právo domáhať sa zaplatenia sumy zodpovedajúcej tomuto peňažnému plneniu nevyplýva zo (zrušenej) zmluvy, ale z toho, že došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že v konaní o návrhu na vrátenie preddavku zaplateného navrhovateľom (ako objednávateľom) odporcovi (ako zhotoviteľovi) na základe zmluvy o dielo, od ktorej navrhovateľ z dôvodu nezhotovenia diela v dohodnutom čase účinne odstúpil (čím došlo k zrušeniu tejto zmluvy od začiatku), sa na navrhovateľa nevzťahuje oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 4 ods. 2 písm. za) zákona o súdnych poplatkoch, **lebo v takom konaní navrhovateľ nie je „spotrebiteľom domáhajúcim sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu“, ale je osobou, ktorá sa domáha vydania na jej úkor získaného bezdôvodného obohatenia**“.

S takýmto právnym názorom nemožno súhlasiť, pretože prehliada jednak samotný účel oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov a jednak skutočnosť, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia má svoj **základ** v spotrebiteľskej zmluve, t. j. je **nerozlučne spätý** so spotrebiteľským vzťahom a bezprostredne s ním súvisí. Navyše, do takejto situácie by spotrebiteľ nebol postavený, ak by si dodávateľ plnil svoje povinnosti riadne a včas, čiže spotrebiteľ nemôže stratiť výhodu v podobe oslobodenia od súdneho poplatku v dôsledku nedodržania povinností zo strany dodávateľa, pričom jedinou možnosťou spotrebiteľa bolo odstúpenie od zmluvy, aby sa domohol svojich práv. Na základe doteraz uvedených argumentov v prospech spotrebiteľa sa preto nestotožňujem s právnym názorom obsiahnutom v tomto rozhodnutí, vzhľadom na jeho, podľa môjho názoru, formalistický prístup.

Vo všeobecnosti je spotrebiteľ oslobodený od súdneho poplatku vo všetkých súdnych konaniach, v ktorých je druhou stranou dodávateľ (podnikateľ) a spor vyplýva zo spotrebiteľskej zmluvy (má v nej základ), hoci táto zanikla ab initio.

K ústavne konformnému výkladu a formalizmu

Na vyššie uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sa možno pozrieť pod prizmou výkladových metód vymedzených v judikatúre Ústavného súdu SR a ČR. Ústavný súd SR v posledných rokoch vyniesol viaceré rozhodnutia, v ktorých vyjadril svoj právny názor k spôsobu výkladu a aplikácie právnych predpisov. Právne vety v jeho rozhodnutiach sú pozoruhodné najmä v tom zmysle, že signalizujú odklon od v praxi pretrvávajúceho mechanického jazykového výkladu (tzv. subsumpcný automat), ktorý nezohľadňuje zmysel a účel zákona. V tomto smere sa stáva stále aktuálnejšou otázka formalizmu pri výklade a aplikácii práva, čo už bolo pertraktované aj na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie.²³

Skutkovú podstatu formalizmu vymedzil Ústavný súd SR nasledovne: „**Orgánom verejnej moci a predovšetkým súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prí-**

21 Nález ÚS SR,
sp. zn. ÚS III. 300/06
zo dňa 4. januára 2007.

22 Uznesenie NS SR,
sp. zn. 3Cdo/108/2010
zo dňa 14. júna 2010.

23 DEMČÁK, S.: **Úvahy o zá-
väznosti judikatúry v SR.**
Bulletin Slovenskej advoká-
cie, 6/2009, ročník XV, s. 1.

lišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchyliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť, alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomíňať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu“.²⁴ O niečo väčším kritikom poukazujúcim na antiformalistické aspekty sudcovskej interpretácie je Ústavný súd ČR, ktorý v jednom zo svojich rozhodnutí otvorene až priam nediplomaticky judikoval, že „mechanická aplikácia abstrahujúca, resp. nevedomujúca si, a to buď úmyselne alebo v dôsledku nevzdelanosti, zmysel a účel právnej normy, robí z práva nástroj odcudzenia a absurdity“.²⁵

Prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem je v judikatúre Ústavného súdu SR považovaný za protiústavný, porušujúci základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.²⁶ **Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.**²⁷

Na základe uvedeného interpretáčného prístupu Ústavného súdu SR a ČR je potrebné položiť si otázku, či by predmetné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR v otázke oslobodenia spotrebiteľa od súdnych poplatkov obstálo v naznačenom výkladovom teste ústavnosti. Neoslobodenie spotrebiteľa od súdneho poplatku a na to nadväzujúce zastavenie konania by tak mohlo byť považované za odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*).

Namiesto záveru

Na záver možno vysloviť legitímne očakávanie, že trend nastolený NS SR bude *pro futuro* prelomený, čo znamená, že NS SR sa pri ďalšom rozhodovaní v podobnej veci odkloní od svojho pôvodného rozhodnutia.

S poukazom na judikatúru ÚS SR²⁸ je takýto odklon možný za splnenia nasledovných podmienok: „Podľa názoru ústavného súdu, ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom **bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty** v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy“.

Argumentum a contrario, ak sa v danom prípade NS SR argumentačne vypořádava so svojím rozhodnutím, tak budúcemu prelomeniu jeho rozhodnutia nebude brániť žiadna prekážka.

Po kvalitatívnej stránke však bude musieť jeho argumentácia spĺňať určité parametre, pretože ÚS SR²⁹ považoval „za **diskriminačný** taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno **objektívne a rozumne odôvodniť**“. Odôvodnenie jeho budúceho rozhodnutia by malo byť dostatočne precízované a racionálne odôvodnené, aby sa vyrovnal s otázkou odklonu od už judikovaného rozhodnutia. Podľa môjho názoru na takýto odklon tu je priestor prihliadnuc aj k argumentácii prezentovanej v tomto článku ako aj rozhodovacej činnosti na úrovni súdov nižšieho stupňa, ktoré rozhodovali v prospech spotrebiteľa.

Napokon, povinnosť súdu rozhodovať v obdobných veciach rovnako a v prípade odklonu od judikatúry povinnosť uviesť dostatočné a presvedčivé dôvody pre tento odklon, jednoznačne vyplýva aj z požiadaviek právnej teórie. Pravidlo, že kto sa chce odchyliť od súdneho precedensu alebo ustálenej judikatúry, musí pre odklon uviesť dostatočný dôvod (a teda nesie bremeno argumentácie) je považované za jedno zo základných pravidiel racionálnej právnej argumentácie.³⁰

24 Nález ÚS SR, sp. zn. I. ÚS 306/2010 zo dňa 8. decembra 2010.

25 Nález ÚS ČR, sp. zn. PL. ÚS 33/97 zo dňa 4. júla 2000.

26 Uznesenie ÚS SR, sp. zn. IV. ÚS 110/09 zo dňa 2. apríla 2009.

27 Nález ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 341/07 zo dňa 1. júla 2007.

28 Nález ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 192/06 zo dňa 3. novembra 2006.

29 Nález ÚS SR, sp. zn. II. ÚS 159/07 zo dňa 11. decembra 2007.

30 ALEXY, R.: **A Theory of Legal Argumentation. A Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification.** Oxford: Clarendon Press, 1989, s. 277 – 278.

RESUMÉ

Ochrana spotrebiteľa a (ne)oslobodenie od súdnych poplatkov

Autor sa v článku zaoberá inštitútom oslobodenia od súdneho poplatku vo vzťahu k spotrebiteľom. Poukazuje na nejednotnú súdnu prax pri rozhodovaní o oslobodení spotrebiteľov od súdnych poplatkov v prípade, ak sa spotrebiteľ domáha vydania bezdôvodného obohatenia v občianskom súdnom konaní potom, ako odstúpil od spotrebiteľskej zmluvy. Autor poskytuje kritický pohľad na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktorým sa judikovalo v neprospech spotrebiteľa, pričom ponúka vlastnú argumentáciu skúmanej problematiky, ktorá vedie k záveru o oslobodení spotrebiteľa od súdneho poplatku pri súdnom vymáhaní bezdôvodného obohatenia. V závere článku sú načrtnuté ústavnoprávne úvahy týkajúce sa formalizmu a postulovaného judikatórneho odklonu od analyzovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR.

SUMMARY

Consumer Protection and (Non)Waiver of Court Fees

The author deals with the concept of waiver of court fees in relation to consumers. He points to non-unified decision-making of courts when ruling on waiving the court fees with regard to consumers in cases where the consumer seeks the restitution of unjust enrichment in a civil lawsuit after terminating a consumer contract. The author gives a critical view of the judgement made by the Slovak Supreme Court where the court adjudicated against the consumer, and he offers his own arguments in the context of these issues which lead to a conclusion on the waiver of the consumer's court fees when seeking restitution of unjust enrichment in court. In the end he outlines constitutional aspects regarding formalism and postulated case-law slippage from the analysed Supreme Court judgement.

ZUSAMENFASSUNG

Verbraucherschutz und die (Nichtbefreiung) Befreiung von den Gerichtsgebühren

Der Autor befasst sich im Artikel mit dem Instrument der Gerichtsgebührenbefreiung in Bezug auf die Verbraucher. Er weist auf die uneinheitliche Gerichtspraxis bei der Entscheidung über die Gerichtsgebührenbefreiung der Verbraucher dann hin, wenn ein Verbraucher die Herausgabe einer ungerechtfertigten Bereicherung im Zivilgerichtsverfahren, nachdem er vom Verbrauchervertrag zurückgetreten ist, beantragt. Der Autor beurteilt kritisch die Entscheidung des Obersten Gerichtes der Slowakischen Republik, mit dem zum Nachteil eines Verbrauchers judiziert wurde, wobei er die eigene Beweisführung bei der untersuchten Problematik, die an die Befreiung des Verbrauchers von der Gerichtsgebühr bei gerichtlicher Einforderung der ungerechtfertigten Bereicherung gerichtet ist, bietet. Am Ende des Artikels sind verfassungsrechtliche Betrachtungen über den Formalismus und über die postulierte judikatorische Abwendung von der analysierten Entscheidung des Obersten Gerichtes der SR abgefasst.

Judikatórna harmonizácia pojmu autorského diela v únijnom práve

Mgr. Martin Husovec

Pojem dielo je ústredným ohniskom autorského práva. Od konštatovania, či ide alebo nejde o dielo závisí nie len poskytnutie robustnej autorskoprávnej ochrany jeho autorovi, ale aj rozsah obmedzenia, ktorý pri zaobchádzaní s takýmto výtvorom musí spoločnosť ako taká rešpektovať. Určenie mantinelov pojmu dielo bolo donedávna predovšetkým doménou vnútroštátneho práva členských štátov Európskej únie. Dnes sa táto situácia prostredníctvom aktivity Súdneho dvora EÚ výrazne mení.

Pojem dielo dosiaľ

V domácej doktríne sú tzv. pojmové znaky, t. j. znaky, ktoré určujú obsah pojmu dielo, zvyčajne odvodené nasledovne. Výtvor musí byť: a) výsledkom duševnej činnosti fyzickej osoby, b) mať určitý stupeň tvorivosti, c) pochádzať z oblasti umenia alebo vedy, d) byť vyjadrený v podobe vnímateľnej zmyslami a e) nebyť z ochrany vylúčený.

Do rozhodnutia *Infopaq* bol *status quo* harmonizácie chápaný obecné tak, že pojmové znaky diela si určuje každý členský štát samostatne, pričom výnimkou boli len tri druhy diel, a sice fotografie (smernica 93/98), počítačové programy (smernica 91/205) a databázy (smernica 96/9). Všetky ostatné diela boli chápané ako výsostne vnútroštátna doména, do ktorej únijné právo ešte nezasiahlo. Dokonca ani samotný *Infopaq* nebol veľmi signálom, že dochádza k zmene. Pozerajúc sa však dnes na judikatúru Súdneho dvora EÚ, ktorá nasledovala po *Infopaq*, musíme konštatovať odlišný záver, že únijné právo autonómne definuje pojem autorského výtvoru pre všetky druhy diel.

Judikatórna harmonizácia – od *Infopaq* po *SAS*¹

V júli 2009 rozhodoval SDEÚ vo veci *Infopaq* C-5/08. Pri posudzovaní, či ide v konkrétnom prípade o rozmnožovanie časti diela v zmysle smernice 2001/29 súd najprv naznačil, že pojem *dielo* podľa smernice 2001/29 je autonómnym pojmom, keď poukázal na to, že diela ako „počítačové programy, databázy a fotografie“² sú založené „na rovnakej zásade“ ako ostatné diela, na ktoré sa vzťahuje čl. 2 písm. a) smernice 2001/29, ktorá stanovuje, že autori majú výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať rozmnožovanie ich diel v celku alebo v časti. Vo svojom ďalšom dôvodení SDEÚ potom rozšíril koncept „výsledku autorovej vlastnej duševnej tvorby“ ako hranicu nevyhnutnej originality, ktorú každé dielo musí spĺňať, aj na iné dielo ako počítačový program, databázu či fotografiu.³ Pozerajúc sa na *Infopaq* v tom čase, všetky konsekvencie ešte neboli zrejmé.

V decembri 2010 pokračoval SDEÚ v týchto úvahách ďalej v prípade *BSA* C-393/09. Pri výklade vyjadrenia počítačového programu sa ako *obiter dictum* vyjadril opäť k pojmu dielo podľa 2 písm. a) smernice 2001/29. Podľa SDEÚ sa „autorské právo smernice 2001/29 ... môže uplatniť len na dielo, ktoré je pôvodné [originálne, pozn. aut.]⁴ v tom zmysle, že je autorovým vlastným duševným výtvorom [...] Preto grafické užívateľské rozhranie ako dielo môže požívať autorsko-právnu ochranu, pokiaľ je autorovým vlastným duševným výtvorom. [...] Bude úlohou

1 Pozri aj Husovec, M.:

K európskemu „prepísovaniu“ pojmových znakov autorského diela.

In: Duševné vlastníctvo, č. 4/2011, s. 24.;

Husovec, M.: **Newspaper articles not creative enough. An issue for the CJEU?** In: Kluwer Copyright Blog, 1/2012, dostupné na www.kluwer-copyrightblog.com;

2 Pozri body 33 až 36 rozhodnutia *Infopaq*.

3 Viac k tomu Husovec, M.: **K európskemu „prepísovaniu“ pojmových znakov autorského diela.**

In: Duševné vlastníctvo, č. 4/2011, s. 24.

4 Z analýzy normatívnych textov a rozhodnutí SDEÚ je zrejmé, že pojem originalita a pôvodnosť sú synonymá. Bližšie k tomu Husovec, M.: **K európskemu „prepísovaniu“ pojmových znakov autorského diela.**

In: Duševné vlastníctvo, č. 4/2011, s. 25.

vnútroštátneho súdu overiť, či v prejednávanej spore ide o tento prípad". Súd v tomto rozsudku pritom odkazuje na ochranu diela podľa smernice 2001/29 ako na „všeobecnú úpravu autorsko-právnej ochrany". Jeho následný výklad dichotómie vyjadrenia a myšlienky, a posudzovanie dostupného kreatívneho priestoru pri tomto type diela už naznačoval, že SDEÚ sa vážne „pustil" do budovania pojmu *dielo*.

O to závažnejšie sa však vynárala, a v podstate dodnes vynára, otázka, či skutočne má byť kritérium pôvodnosti (originality) výtvoru jediným predpokladom autorsko-právnej ochrany.

O mesiac neskôr, v januári 2011, SDEÚ vo veci *Flos C-168/09* len pripomenul, že smernica 2001/29 upravuje podmienky všeobecnej autorsko-právnej ochrany, keď uviedol, že „nemožno vylúčiť, že ochrana diel, ktorými môžu byť nezapísané dizajny, poskytnutá podľa autorského práva môže vyplývať z iných smerníc v oblasti autorského práva, najmä zo smernice 2001/29, ak sú splnené podmienky, za ktorých sa aplikuje, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu".⁵ Súd teda indikuje, že podmienky autorsko-právnej ochrany možno nájsť v smernici 2001/29.

V októbri 2011 sa SDEÚ opäť vrátil k svojej judikatúre v rozhodnutí *Football Association C-403/08*. Súd sa tu vyjadril k autorsko-právnej ochrane futbalových zápasov negatívne, čo zdôvodnil tým, že „športové zápasy však nemožno považovať za duševné výtvory, ktoré možno považovať za diela v zmysle smernice o autorskom práve. To platí najmä o futbalových zápasoch, ktoré majú pravidlá hry a ktoré neponechávajú nijaké miesto pre tvorivú slobodu v zmysle autorského práva". To, že SDEÚ posudzoval, čo je a čo nie je dielom, nebolo po *Infopaq* a *BSA* až také prekvapivé. O to zásadnejší je však právny záver SDEÚ, podľa ktorého určitý výtvor nemôže byť dielom, ku ktorému sa viaže autorsko-právna ochrana len z dôvodu, že nemôže byť dostatočne tvorivé. Ak si totiž rozmeníme túto argumentáciu na drobné, vychádza nám, že súd v tomto prípade stavia už jasné „=" medzi pojem dielo a „originálny v tom zmysle, že predstavuje vlastný duševný výtvor autora".⁶ Čo je však zarážajúce a revolučné zároveň pre jurisdikcie, ktoré alebo autorskoprávnu ochranu limitujú len na vedecké a umelecké diela,⁷ alebo jurisdikcie, ktoré majú uzatvorený katalóg typov diel⁸ (hudobné, a pod.). Pre tieto jurisdikcie totiž doteraz neplatilo, že každý originálny výtvor automaticky chráni autorské právo (napr. parfém). Rovnako sa nastoľuje otázka: ak teda úniné právo pracuje s pojmom dielo, do akej miery môže členský štát z jeho definície potom niektoré výtvory sám vylúčiť (napr. úradné diela, denné správy a pod.)?

Vzápätí na to v decembri 2011 Súdny dvor Európskej únie rozhodoval vo veci *Painer C-145/10*. Spor sa okrem iného týkal aj autorskoprávnej ochrany fotografií, ktoré na rozdiel od diel v prípadoch *Infopaq*, *BSA* a *Football Association* majú svoju výslovnú úpravu v čl. 6 smernice 93/98. SDEÚ v prípade *Painer* opäť uviedol, že na kvalifikovanie pod pojem dielo bude stačiť len dosiahnutie určitého stupňa kreativity, ktorý tu bližšie rozvádza. Zaujímavé je, že súd taktiež odkazuje na rozhodnutia *Infopaq* a *Football Association*. Pred rozhodnutím *Painer* bolo totiž veľmi plauzibilné sa domnievať, že SDEÚ nanútil síce cez pojem dielo nový štandard originality aj na ostatné (pôvodne neharmonizované) diela, no tento štandard nemusí byť nevyhnutne spoločný a jeden. Inými slovami, bolo rozumné sa domnievať, že existujú štyri rôzne spôsoby chápania „originálny v tom zmysle, že predstavuje vlastný duševný výtvor autora". Tri podľa príslušných smerníc pre fotografie, počítačové programy a databázy, a potom štvrtý „nový" podľa smernice 2001/29. To, že v skutočnosti existuje iba jeden výklad „originálny v tom zmysle, že predstavuje vlastný duševný výtvor autora", ktorý platí spoločne pre fotografie, databázy, počítačové programy a ostatné diela, potvrdil už hneď ďalší prípad SDEÚ.

V marci 2012 Súdny dvor rozhodoval vo veci ochrany databáz v spore *Football Dataco C-604/10*. Už návrhy generálneho advokáta naznačovali, že SDEÚ sa chystá zmiešať závery zo všetkých predchádzajúcich sporov. Nakoniec sa tak stalo. Súd pri posudzovaní nevyhnutnej

Mgr. Martin Husovec

je doktorand v rámci IMPRS-CI na Inštitúte Maxa Plancka pre duševné vlastníctvo a súťažné právo v Mníchove a pôsobí tiež ako právnik

v neziskovej organizácii European Information Society Institute (EISI), ktorá sa zaoberá prienikom technológií, práva a informačnej spoločnosti, a slúži ako neuniverzitné centrum pre výskum internetového práva a práva duševného vlastníctva (eisonline.org).

5 Pozri bod 34 rozsudku *Flos*.

6 Husovec, M.: **K európskemu „prepísaniu" pojmových znakov autorského diela.**

In: Duševné vlastníctvo, č. 4/2011, s. 27.

7 Napr. Slovenská republika a Česká republika.

8 Napr. Spojené kráľovstvo a Írsko.

originality databáz vedľa seba postavil všetky doterajšie rozhodnutia⁹ a odvodil z nich obsah tejto únijnej originality nasledovne: „*Pokiaľ ide o vytvorenie databázy, toto kritérium originality je splnené, ak prostredníctvom výberu alebo usporiadania údajov, ktoré obsahuje, jej autor vyjadri svoju tvorivú schopnosť originálnym spôsobom vykonaním slobodných a tvorivých výberov (pozri analogicky rozsudky Infopaq International, už citovaný, bod 45; Bezpečnostní softwarová asociace, už citovaný, bod 50, a Painer, už citovaný, bod 89) a pridá tak svoj „jedinečný charakter“ [vhodnejšie „osobný odtlačok“, nem. „persönliche Note“, angl. „personal touch“, pozn. aut.] (rozsudok Painer, už citovaný, bod 92). Naopak, toto kritérium nie je splnené, ak vytvorenie databázy určujú technické posúdenia, pravidlá alebo ťažkosti, ktoré neponechávajú nijaké miesto pre tvorivú slobodu (pozri analogicky rozsudky Bezpečnostní softwarová asociace, už citovaný, body 48 a 49, ako aj Football Association Premier League a i., už citovaný, bod 98)“.* Po tomto rozhodnutí preto podľa nášho názoru už len ťažko možno pochybovať o tom, že „*originálny v tom zmysle, že predstavuje vlastný duševný výtvor autora*“ je možné vykladať štyrmi odlišnými spôsobmi. Naopak, otvára sa tým otázka, nakoľko vnútroštátne právo, ktoré doteraz diferencovalo „*únijne podchytené*“ a „*nepodchytené*“ diela, tak ešte robí oprávnené. Taktiež veľa komentátorov azda prekvapí, že únijne sa vyžaduje pre autorskoprávnu ochranu fotografií „*osobný odtlačok*“, keďže tento prah kreativity zjavne nezodpovedá názoru, že sa poskytuje ochrana aj pre „*holý*“ fotografický záznam.¹⁰

V podstate len k utvrdeniu tejto línie došlo v nateraz poslednom prípade SAS C-406/10 z mája 2012. V tomto spore nielen, že súd opätovne poukazuje na obecnú autorskoprávnu ochranu podľa 2001/29,¹¹ ale aj sám posudzuje, kedy je manuál k počítačovému programu dielom podľa unijného práva (podľa 2001/29), pričom SDEÚ vnútroštátnemu súdu aj vymedzuje jeho úlohu, keď uvádza: „*klúčové slová, syntax, príkazy a kombinácie príkazov, voľby, predvolené hodnoty a opakovania sa skladajú zo slov, čísel a matematických koncepcií, ktoré, ak sú posudzované samostatne, nie sú samy osebe vlastným duševným výtvorom autora tohto počítačového programu. [...] Až výber, umiestnenie a kombinácia týchto slov, čísel a matematických koncepcií umožňujú autorovi vyjadriť svoju tvorivosť originálnym spôsobom a dospieť tak k výsledku – užívateľskému manuálu k počítačovému programu –, ktorý je duševným výtvorom [...]. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či prebratie týchto prvkov predstavuje prebratie vyjadrenia vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora užívateľského manuálu k dotknutému počítačovému programu, o ktorý ide vo veci samej“.*

Dopad na prax súdov v členských štátoch

Na posúdenie dopadu sa musí každý členský štát takpovediac pozrieť na *status quo* vo svojom právnom poriadku. V niektorých štátoch môže takáto judikatúra spôsobiť hotovú revolúciu (Spojené kráľovstvo), zatiaľ čo v iných zmení len málo (Holandsko). Vzhľadom na to, že všetky aspekty toho, čo si myslí SDEÚ neboli ešte zdáľka vyrieknuté, pozrime sa, čo vieme už dnes a čo to znamená pre SR a ČR.

Predovšetkým vieme, že pojem dielo použitý v čl. 2 písm. a) smernice 2001/29 je autonómnym pojmom unijného práva. Taktiež vieme, že používanie pojmov originalita a pôvodnosť v slovenskom a českom znení smerníc nemá žiadnu právnu relevanciu a ide len o nekonzistenciu prekladu rozhodnutí a právnych noriem. Ďalej dnes vieme, že únijné právo určuje nevyhnutný rozsah originality všetkých diel. Robí tak výkladom spojenia „*originálny v tom zmysle, že predstavuje vlastný duševný výtvor autora*“, ktoré dnes implikuje asi nasledovný test autorskoprávnej ochrany:

1. najprv je potrebné **izolovať funkcionálne elementy** daného diela. Funkcionálne elementy sú také, v ktorých jednotlivé spôsoby realizácie danej myšlienky sú natoľko obmedzené, že myšlienka a jej vyjadrenie splyvajú (najmä BSA, SAS).
2. potom je potrebné **posúdiť originalnosť** tých častí, ktoré poskytovali autorovi slobodu tvorivých rozhodnutí (BSA, Painer, Football Dataco, SAS),
3. následne je potrebné zodpovedať, či má autor vôbec **k dispozícii určitý priestor pre tvorivosť**, ak áno, či a do akej miery bol tento priestor aj využitý (najmä Painer).

9 Bod 37 rozhodnutia

Football Dataco uvádza: „*V druhom rade, ako to vyplýva aj z odôvodnenia č. 16 smernice 96/9, pojem duševný výtvor autora odkazuje na kritérium originality (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. júla 2009, Infopaq International, C5/08, Zb. s. I6569, body 35, 37 a 38; z 22. decembra 2010, Bezpečnostní softwarová asociace, C393/09, zatiaľ neuverejnený v Zbierke, bod 45; zo 4. októbra 2011, Football Association Premier League a i., C403/08 a C429/08, zatiaľ neuverejnený v Zbierke, bod 97; ako aj z 1. decembra 2011, Painer, C145/10, zatiaľ neuverejnený v Zbierke, bod 87)“.*

10 Pozri komentár k § 2 ods. 2 AZČR v Telec, I. – Tuma, M.: **Autorský zákon. Komentár.** Praha: C. H. Beck, 2007.

11 Pozri bod 45 rozsudku SAS.

12 Napr. rozhodnutie Krajského súdu v Prešove z 19. 12. 2007 (sp. zn. 10Co/13/2006), ale aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 27. 4. 2007 (sp. zn. 6 Co 2/2010 a 6 Co 3/2010), ktoré vo vzťahu k zákonu č. 35/1965 Zb. uvádza: „Autorský zákon chápal autorské dielo ako výsledok duševnej a tvorivej činnosti autora, ktorý je jedinečný a neopakovateľný, lebo je výrazom osobnosti autora samého a jeho schopností“, či rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR vo veciach 30 Cdo 739/2007, 30 Cdo 4924/2007 a 30 Cdo 60/2011.

13 V prípade slovenských konaní ide však o veľmi spornú prax najmä vo vzťahu k fotografiám, databázam a počítačovým programom. Tie totiž pod vplyvom únijného práva majú byť už dlhšie podľa § 7 ods. 1 AZ vykladané eurokonformne, a teda aj prah nevyhnutnej tvorivosti musí byť pre ne adekvátne znížený. Odlišnú prax však naznačujú napr. rozhodnutie Okresného súdu Bratislava II (sp. zn. 16C/24/2005) zo septembra 2005, v ktorom súd paušálne odmietol priznať autorskoprávnu ochranu fotografii – momentke zobrazujúcej manžela s vnučkou ako súkromný záber z rodinného prostredia, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z apríla 2011 (sp. zn. 6 Co 2/2010 a 6 Co 3/2010), ktoré k poskytnutiu ochrany počítačových programov vyžadovalo pomerne vysoký stupeň tvorivej individuality a rozhodnutie Krajského súdu v Prešove z decembra 2007, ktoré vyžaduje rovnakú individualitu aj pre databázy. Odmietnutie autorskoprávnej ochrany v rozpore s právom únie

4. napokon je potrebné zodpovedať na otázku, či tieto tvorivé rozhodnutia autora **zanechali** na jeho diele „**osobný odtlačok**“, resp. „**tvorivú osobnú stopu**“ (Painer, *Football Dataco*).

Ak sa pozrieme na tento postup SDEÚ, v podstate splyva s tým, ako súdy v ČR a SR, hoci používaním iných slov, túto otázku *questio iuris* dnes posudzujú. Napriek tomu, že sa zrejme zhoduje samotný postup, zdá sa, že s únijným právom nemusí byť v súlade samotný stupeň nevyhnutnej tvorivosti. Ak totiž platí, že stupeň tvorivosti je s prihliadnutím na osobitosti jednotlivých druhov diel rovnaký, potom je otázne, nakoľko je tradičná česko-slovenská doktrína jedinečnosti autorského diela súladná s prahom, ktorý na jednej strane žiada „*tvorivú osobnú stopu*“, no na strane druhej hovorí, že tieto požiadavky „*nie sú osobitne vysoké*“. Česko-slovenská doktrína jedinečnosti totiž vyžaduje „*tvorivosť nezameniteľného osobitného rázu závislej od individuálnych osobných vlastností autora*“.¹² Dodnes je ako štandard nevyhnutnej tvorivosti vyžadovaná slovenskými súdmi pri výklade § 7 ods. 1 slovenského AZ,¹³ a českými súdmi pri výklade českého § 2 ods. 1 AZ (nie pri § 2 ods. 2 AZ). Otázku kompatibility tejto doktríny s únijným pojmom dielo bude nutné preskúmať prejudiciálnou otázkou pred Súdny dvorom EÚ.¹⁴

Ďalším aspektom, ktorý bude nutné preskúmať je, či podľa slovenského a českého práva môže byť chránený ako dielo aj taký výtvor, ktorý nepochádza z oblasti vedy a umenia (§ 7 ods. 1 slovenského AZ, § 2 ods. 1 českého AZ), ako napr. parfém. Únijný pojem diela totiž, zdá sa, pasuje originalitu za jediné kritérium autorskoprávnej ochrany. Iste treba poukázať na to, že aj v prípade, ak by SDEÚ považoval oblasť „vedy a umenia“ za nekompatibilné s pojmom *dielo* podľa čl. 2 písm. a) smernice 2001/29, zrejme by eurokonformný výklad, t. j. nepriamy účinok smernice, nebol dobre možný.

Ako posledný aspekt možno spomenúť otázku, do akej miery môže vnútroštátne právo vôbec vyňať niektoré diela z autorskoprávnej ochrany. Za klasický príklad možno uviesť úradné diela, ktoré sú tak v českom (§ 3 AZ), ako aj slovenskom autorskom zákone (§ 7 ods. 3 písm. b)¹⁵ vyňaté z autorskoprávnej ochrany z dôvodu záujmu spoločnosti. Je totiž zrejme, že úradné dielo často spĺňa požiadavky diela podľa čl. 2 písm. a) smernice 2001/29. Ak mu slovenský či český súd neprizná autorskoprávnu ochranu, robí tak len preto, že ich zákonodarca v záujme spoločnosti tejto ochrany „zbavil“. Keďže však pojem *dielo* podľa smernice 2001/29 je čiste judikatórny koncept, žiadne podobné kontúry zatiaľ neobsahuje.

Záver

Neistota v určení rozsahu chránenej matérie vedie v spoločnosti k tomu, že formou sebaobmedzovania sa reštrikcie autorského práva *de facto* rozširujú aj mimo jeho hranice. Vzniká tak akási sivá skupina výtvorov, s ktorými sa z dôvodu neistoty a pochybnosti zaobchádza ako s autorskými dielami, hoci v skutočnosti žiadnu autorskoprávnu ochranu nedisponujú. Pre autorské právo a ani pre spoločnosť to nie je zdravý jav. Súčasný stav „tranzitu“, kedy Súdny dvor postupne buduje a presadzuje svoje chápanie diela v zmysle Smernice 2001/29, len umocňuje tento jav. Je síce jasné, že nie je možné vo všeobecnosti a nemenne stanoviť definíciu „duševného výtvoru“¹⁶ a, že vždy takéto posúdenie bude prislúchať vnútroštátnemu súdu, SDEÚ by sa mal však zasadiť o rýchle poskytnutie čo najviac nápomocných vodidiel. Jednotná harmonizácia pojmu dielo totiž pre vnútorný trh môže priniesť veľa pozitív, keď sa napríklad súdy členských štátov môžu začať jeden od druhého učiť, porovnávať a tak nepriamo aj zjednocovať predmet autorského práva v Európskej únii. Najprv však bude nutné zodpovedať ešte rad prejudiciálnych otázok. ■

RESUMÉ

Judikatórna harmonizácia pojmu autorského diela v únijnom práve

Príspevok analyzuje rozsudky Súdneho dvora EÚ vo veciach *Infopaq*, *BSA*, *Flos*, *Football Association*, *Painer*, *Football Dataco* a *SAS*, aby následne poukázal na postupnú harmonizáciu pojmu „dielo“ v únijnom práve. Zároveň upozorňuje na dopad tejto judikatúry pre prax slovenských a českých súdov. Tie sa budú musieť vysporiadať najmä s otázkami, ako je súlad československej doktríny jedinečnosti diela s úijným konceptom originality, obmedzenosť autorskoprávnej ochrany na oblasť vedy a umenia, a možnosť členských štátov zbaviť niektoré diela autorskoprávnej ochrany z dôvodu verejného záujmu.

SUMMARY

Judicial harmonization of the term „work“ in the Union law

The article analyses the decisions of the Court of Justice of EU in the cases of *Infopaq*, *BSA*, *Flos*, *Football Association*, *Painer*, *Football Dataco* and *SAS* in order to point out the step-by-step harmonization of the term „work“ in the Union law. It also highlights the impact of the said decisions on the praxis of Slovak and Czech courts. The courts will have to particularly address questions such as compatibility of Czecho-Slovak doctrine of uniqueness with Union concept of originality, limitation of copyright protection to the field of science and art, and possibility of the member states to deprive some works of its copyright protection due to the public interest.

ZUSAMENFASSUNG

Judikatorische Harmonisierung des Begriffs Urheberwerk im Unionsrecht

Im Beitrag sind die Urteile des Gerichtshofes der EU betreffend *Infopaq*, *BSA*, *Flos*, *Football Association*, *Painer*, *Football Dataco* und *SAS* analysiert, um daraufhin auf die allmähliche Harmonisierung des Begriffs „Werk“ im Unionsrecht hinzuweisen. Im Artikel wird zugleich auf die Auswirkungen dieser Rechtssprechung auf die Praxis der slowakischen und der tschechischen Gerichte aufmerksam gemacht. Diese müssen sich insbesondere mit den Fragen wie Übereinstimmung der tschecho-slowakischen Doktrin der Werksoriginalität mit dem Unionskonzept der Originalität, der Einschränkung des urheberrechtlichen Schutzes auf das Gebiet der Wissenschaft und der Kunst und die Möglichkeit der Mitgliedstaaten, einige Werke dem urheberrechtlichen Schutz aus dem Grund des öffentlichen Interesses zu entziehen, auseinandersetzen.

môže navyše zakladať aj zodpovednosť členského štátu za porušenie unijného práva postupom a rozhodovaním vnútroštátneho súdu.

- 14 Organizácia EISI podala pred Najvyšším súdom SR a Ústavným súdom SR *amicus curiae* v jednom zo sporov, ktorý vyžaduje polozenie práve takejto prejudiciálnej otázky. Znenie *amicus curiae* je dostupné na www.eisi-online.org
- 15 Treba upozorniť, že diela podľa § 7 ods. 3 písm. a) AZ nie sú striktné vyňaté z autorskoprávnej ochrany, pretože sú to len príklady výtvorov, ktoré ochranu podľa § 7 ods. 1 ani nemôžu *samé o sebe* získať, lebo nespĺňajú kumulatívne pojmové znaky autorského diela. Ide preto len o ustanovenie deklaratórnej a „dovysvetľujúcej“ povahy. Ak súd správne aplikovaním pojmových znakov autorského diela dospie k záveru, že výtvor podlieha autorskoprávnej ochrane, je vylúčené, aby mu odmietol ochranu podľa § 7 ods. 3 písm. a) AZ. Lepšie tento fakt ilustruje napr. české znenie § 2 ods. 6 AZČR a § 3 AZČR. Na druhej strane § 7 ods. 3 písm. b) AZ silný normatívny účinok má, keď spôsobuje, že dielo, ktoré aj spĺňa pojmové znaky, je vylúčené z ochrany pre záujem verejnosti.
- 16 Pozri bod 38 rozsudku SAS.

Aplikačné problémy znaleckého dokazovania

JUDr. Ivana Puchallová

Súčasná právna úprava je v znaleckom dokazovaní z odboru toxikológie pri preukazovaní prítomnosti alkoholu v tele nedostatočná, čo v konečnom dôsledku komplikuje dokazovanie v trestnom konaní. Príspevok načrtáva možnú právnu úpravu, ktorá by daný nedostatok odstránila.

Najpodstatnejším a najdôležitejším cieľom celého trestného konania je zistiť najmä či sa skutok stal, či vykazuje obligatórne znaky skutkovej podstaty trestného činu, kto tento skutok spáchal a z akých pohnútok, jeho závažnosť ako aj príčiny a podmienky jeho spáchania, osobné pomery páchateľa v rozsahu nevyhnutnom na určenie druhu a výmery trestu, na následok a výšku škody spôsobenú trestným činom ako aj na príjmy z trestnej činnosti a prostriedky na jej spáchanie, ich umiestnenie, povahu, stav a ich cenu.

Podľa dikcie § 1 Trestného poriadku, zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len TP), je predmetom zákona úprava postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia spravodlivo potrestaní pri rešpektovaní ich základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb.

Rozhodujúcim spôsobom pre napĺňanie účelu trestného konania je samotné dokazovanie, ktoré zastáva procesne najvýznamnejšiu úlohu orgánov činných v trestnom konaní a súdov.¹

Význam dokazovania je možné vidieť taktiež v skutočnosti, že v rámci trestného konania ide o jediný spôsob, ako si môžu orgány činné v trestnom konaní a sudy obstarávať skutkový podklad pre svoje rozhodnutie, ako aj v skutočnosti, že práve v procese dokazovania dochádza k aktívnej účasti procesných strán na trestnom konaní a k uplatňovaniu ich práv.²

Rozsah dokazovania je však limitovaný nielen štádiom trestného konania, ale aj základnými zásadami viažucimi sa na dokazovanie.

Z vyššie uvedeného je jasné, že predmetom skúmania je skutok (ktorý, samozrejme, vykazuje znaky trestného činu), ktorý sa stal v minulosti a len prostredníctvom dokazovania je možné rekonštruovať jav minulý a na tomto základe spravodlivo potrestať páchateľa. V tomto prípade orgán činný v trestnom konaní resp. súd bude mať za cieľ čo najvernejšie zistiť a objasniť skutkový stav, ktorý sa následne stane podkladom pre rozhodnutie vo veci samej.

Z toho vyplýva, že dokazovanie má nezastupiteľné miesto v trestnom konaní, pretože ide o jediný spôsob, akým si orgán činný v trestnom konaní a súd dokáže zaobstarať skutkový podklad pre ďalšie rozhodnutie resp. konanie.

JUDr. Ivana Puchallová
absolventka Právnickej
fakulty Univerzity
P. J. Šafárika v Košiciach.
V súčasnosti pôsobí
ako interný doktorand
na Katedre trestného
práva v Košiciach ako aj advokátsky konci-
pient v PUCHALLA, SLÁVIK & Partners s. r. o.
v Košiciach, kde sa venuje predovšetkým
oblasti trestného a rodinného práva.

1 Olej, J. a kolektív: **Trestné právo procesné**, Košice: Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2006, s. 128.

2 Jalč, A.: **Teoretické a praktické otázky dokazovania v trestnom konaní**, Bratislava: Eurounion, 2008, s. 11.

Znalecká činnosť, pojem, právna úprava

Dôkazom v trestnom konaní je všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa TP resp. osobitného zákona.

Z dôkazných prostriedkov je na účely môjho príspevku relevantný výsluch znalca resp. znalecký posudok.

Znalecká činnosť je všeobecne upravená v zákone č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch v znení neskorších predpisov a vo vyhláske Ministerstva spravodlivosti SR č. 490/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V trestnom konaní je znalecká činnosť upravená v Trestnom poriadku.

Problematiku znaleckej činnosti v trestnom konaní upravuje Trestný poriadok v šiestej hlave, treťom diele označenom ako „odborná činnosť a znalecká činnosť“. V zásade sa odborné znalosti uplatňujú formou dvoch kategórií, buď vo forme odbornej činnosti (odborné vyjadrenie a písomné potvrdenie) a znaleckej činnosti (znalecký posudok podaný znalcom alebo znaleckou organizáciou resp. posudok znaleckého ústavu).

V trestnom konaní je postavenie znalcov činnosťou nezastupiteľnou. Znalec je osoba pribratá orgánom činným v trestnom konaní resp. súdom za účelom, aby na základe svojich odborných vedomostí, znalostí a skúseností pomohla objasniť skutočnosť, ktorá je pre trestné konanie relevantná, avšak na jej objasnenie sa vyžadujú odborné znalosti.

Samotné podmienky znaleckej činnosti v trestnom konaní upravuje § 142 Trestného poriadku. Kritériom na aplikáciu spomínaného ustanovenia je zložitost' objasňovanej skutočnosti dôležitej pre trestné konanie. Z hľadiska výkladu pojmu „zložitost' objasňovanej skutočnosti“ je spravidla zaužívaný výklad, že za zložitú skutočnosť sa bude považovať obsahovo zložitý fakt alebo zložitý jav ako predmet objasnenia v trestnom konaní, bez ohľadu na rozsah sankcie hrozacej osobe, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, či na právne posúdenie skutku ako prečin alebo zločin. Rozhodujúcim kritériom teda bude zložitost' procesu potrebného na jej objasnenie s využitím overených metód, prístrojovej techniky a pomôcok, ktorými znalci z príslušných odborov disponujú.³

V prípade, ak pre zložitost' veci resp. objasňovanej skutočnosti nie je možné a nepostačuje len samotné odborné vyjadrenie mimo znaleckú činnosť, orgán činný v trestnom konaní resp. súd prizve znalca na vypracovanie znaleckého posudku.

Znalec musí posúdiť otázky z hľadiska nasledujúcich požiadaviek:

- posudok musí byť zrozumiteľný a smerovať k meritu veci,
- nesmie vybočovať z medzí odborného rámca,
- nesmie predjudikovať rozhodnutie vo veci,
- pri kladení otázok je nutné zvažovať mieru ich všeobecnosti,
- znalec nesmie byť nútený k prekročeniu svojich kompetencií,
- znaleckým posudkom nemožno napraviť vadný postup orgánov činných v trestnom konaní.

K správne vymedzeniu úloh pre znalca je nevyhnutné presne a správne vyhodnotiť stopy v súvislosti s vyšetrovanou skutočnosťou.⁴ Posudok znalca obsahuje odborné zdôvodnenie a odpovede na otázky, ktoré sú jeho predmetom, netýkajú sa však právneho posúdenia predmetnej veci a neobsahuje ani právne závery znalca. Z hľadiska právnej sily nemá znalecký posudok nadradené postavenie v systéme dôkazných prostriedkov, pričom jeho hodnotenie je v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Znalec pribratý do konania je v súlade s Trestným poriadkom riadne poučený, a v súvislosti s vypracovaným znaleckým posudkom disponuje určitými procesnými právami, ako napr. právom si zapožičať spis resp. navrhovať vykonanie dôkazu potrebného na účely podania znaleckého posudku.

Správnosť postupu znalca je veľmi významná pre ďalšie štádium znaleckého postupu predovšetkým v konaní pred súdom. Činnosť znalca je vyjadrená primárne tým, akú má odbornosť, resp. či má dostatočnú odbornosť, ktorá je plne využiteľná v následnom procese dokazovania, teda, či takúto odbornosť možno využiť v preukazovaní naplnenia skutkovej podstaty trestného činu. Výrazným aspektom činnosti znalca je exaktné vyjadrovanie s maximálnym stupňom pravdepodobných záverov, ideálne istých záverov. Záver znaleckej činnosti t. j. znalecký posudok by teda mal vykazovať známky správnosti a úplnosti.

3 Čentéš J.: **Niekoľko poznámok k znaleckej činnosti v trestnom konaní, Teoretické a praktické problémy dokazovania, pocta prof. V. Mathernovi**, Bratislava, 2008, s. 38.

4 Chmelík, J. a kol.: **Miesto činu a znalecké dokazovanie**, Plzeň, Aleš Čeněk, 2005, s. 209.

5 Bližšie pozri Fryšták, M.
– Krejčí, Z.: **Postavení
znalce v trestním řízení**,
Masarykova Univerzita
Právnická fakulta,
Muni press, 2010, s. 96.

6 Prokeš, J.: **Základy toxikologie I., Obecná toxikologie a ekotoxikologie**,
Univerzita Karlova, Karolinum, 1996, s. 4.

Pre skutočnú procesnoprávnu relevantnosť znaleckého posudku je nevyhnutné zabezpečiť tzv. procesnú čistotu znaleckého posudku, to znamená, že pri znaleckom posudzovaní dôkazov musí ísť o ich zákonné získanie v súlade s Trestným poriadkom a osobitnými predpismi. Iba v takomto prípade nedôjde k dôkaznému deficitu v konkrétne prejednávanom trestnom čine. Znalec v rámci výkonu znaleckej činnosti kontroluje predkladané vecné dôkazy, informácie ako aj iné stopy z hľadiska ich originality, správnosti ich označenia ako aj prílohy. Takisto v rámci svojej činnosti kontroluje aj to, či sú k dispozícii všetky relevantné dôkazy, ak tomu tak nie je, a je nevyhnutné vykonať ďalšie dokazovanie, znalec nie je oprávnený ho vykonať sám, musí požiadať príslušný orgán činný v trestnom konaní, aby, ak je to teda možné, zaistil dôkaz procesným spôsobom.⁵ V mojom prípade je však možnosť ďalšieho zaistenia vzorky na skúmanie nemožné, vzhľadom na charakter skúmania. Preto je v tomto prípade veľmi dôležité ako, akým spôsobom a teda či aj v súlade s biomedicínskymi odporúčaniami zaistený dôkaz o požití alkoholu vodičom bol.

Podľa § 16 zákona č. 382/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov je znalecká činnosť špecializovanou odbornou činnosťou vykonávajúcou za podmienok, ktoré upravuje tento zákon, znalcom pre zadávateľa.

Zoznam znalcov vedie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, pričom znalci, ako aj tlmočníci a prekladatelia sa zapisujú do samostatných oddielov, ktoré sa členia na odbory a následne na jednotlivé odvetvia. Pre môj príspevok je zaujímavý odbor zdravotníctvo a farmácia a špeciálne odvetvie toxikológia.

Toxikológia, alkohol

Toxikológia je veda zaoberajúca sa vplyvom jedov na organizmus. Za jed sa považuje každá zlúčenina, ktorá vyvoláva poruchu biologických rovnováh charakteristických pre zdravie. Súdna toxikológia sa zaoberá intoxikáciou, ktorá je predmetom súdnych sporov resp. tie riešia orgány činné v trestnom konaní.⁶

Na účely trestného konania sa za návykovú látku v súlade s §130 ods. 5 zák. č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov považuje alkohol, omamné látky, psychotropné látky a ostatné látky, spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka alebo jeho ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti alebo sociálne správanie.

V bežnom styku, ale aj v triviálnom odbornom styku sa pod pojmom alkohol rozumie etanol. Ide o priehľadnú, bezfarebnú, prchavú, horľavú, ľahko pohyblivú tekutinu pálivej chuti a špecifického ostrého zápachu.

Základnou zložkou alkoholických nápojov je teda etanol zmiešaný v rôznom pomere s vodou a taktiež aj iné alkoholy napr. metylalkohol a vyššie alkoholy.

Za alkoholický nápoj sa podľa zákona č 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb považujú liehoviny, destiláty, víno, pivo a iné nápoje, ktoré obsahujú viac ako 0,75 objemového percenta alkoholu.

Podľa zákona č. 139/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch sa za omamnú látku považuje látka, ktorá vyvoláva návyk a psychickú a fyzickú závislosť ľudí charakterizovanú zmenami správania sa so závažnými zdravotnými a psychosociálnymi následkami. Psychotropné látky sú zas látky ovplyvňujúce stav ľudskej psychiky pôsobením na centrálny nervový systém s menej závažnými zdravotnými a psychosociálnymi následkami.

Pokúsím sa po teoretickom úvode objasniť konkrétny reálny problém pri dokazovaní znalcom z odboru toxikológia na praktickom príklade.

Analýza praktického problému

KAUZA: Vodič automobilu spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej boli usmrtení traja ľudia. Na miesto nehody dorazila polícia 20 minút po nehode, pričom svedkovia nehody neboli

žiadni. Policajtov privolalo okoloidúce auto, ktoré prišlo na miesto nehody cca 5 min. po nej. Dychovú skúšku na alkohol vodič odmietol, odber krvi sa mu vykonal v najbližšej nemocnici zhruba 45 minút po nehode, pričom riadne označená krv bola následne poslaná na expertízu. Údaj, ktorý bol výsledkom merania na certifikovanom prístroji, t. j. 1,5 promile v krvi vodiča bol zaznamenaný a následne tvoril jeden z dôkazov v trestnom konaní vedenom voči vodičovi podľa § 149 ods. 5 Trestného zákona. Policajti zároveň zaznamenali prítomnosť otvorenej fľaše s alkoholom, ktorá sa nachádzala v motorovom vozidle. Následne, počas prípravného konania obvinený vypovedal, že požil alkohol, ale tesne po nehode v dôsledku stresu z nehody a nedokáže presne určiť, koľko z fľaše vypil a s akým časovým odstupom. Na základe tejto skutočnosti vyšetrovateľ uznesením ustanovil znalca z odboru toxikológia, aby na podklade údajov odpovedal na otázky, koľko promile mal v čase nehody obvinený a či v tomto prípade bol vodič v stave, ktorý vylučoval jeho spôsobilosť na vedenie motorového vozidla.

Pokúsím sa v nasledujúcej časti príspevku objasniť konanie znalca z odboru toxikológie pri vypracovaní posudku, ako aj možné nedostatky v platnej právnej úprave.

Ak si pre môj konkrétny prípad aplikujeme uvedené, je zrejmé, že znalec by po analýze vzorky mal jednoznačne určiť koľko, kedy a čo požil obvinený a zároveň uviesť, či v čase nehody bol v stave vylučujúcom spôsobilosť. Čo však s tvrdením obvineného, že požil alkohol po nehode, a teda v čase nehody v takomto stave nebol, a teda nie je možné mu ho pričítať. Je reálne možné, aby znalec toto tvrdenie vylúčil alebo nastane situácia (ak teda vychádzame z faktu, že svedkovia nie sú a nikto obvineného nevidel pred nehodou požiť alkohol a obvinený neuvedie presné množstvo a čas požitia alkoholu), kedy bude platiť *in dubio pro reo*?

V tomto prípade treba vychádzať z chemického správania sa alkoholu a jeho vstrebávania resp. vylučovania sa z tela.

V zásade je transfer alkoholu možný cez všetky tkanivá. Ako už bolo spomenuté, alkohol je vlastne etanol, ktorý je veľmi malou a jednoduchou polárnou molekulou, ktorá sa dobre rozpúšťa vo vode, čo spôsobuje jej veľmi ľahký a rýchly prestup cez biologické membrány. Samotný transfer cez biomembrány prebieha spočiatku veľmi rýchlo, no v postupujúcom časovom horizonte sa čoraz viac spomaľuje. Znamená to, že samotný vzostup koncentrácie alkoholu v krvi po požití je extrémne rýchly. Po požití alkoholu sa proces vstrebávania (resopcie) etanolu začína už v ústnej dutine, a to už v čase 2 až 5 minút po kontakte so sliznicou. Samozrejme, absorpcia etanolu je výlučne pasívny dej a závisí od viacerých faktorov (ako napr. stav nasýtenosti, psychické rozrušenie, požitie antacid a pod.) Proces vstrebávania alkoholu po perorálnom požití prebieha podľa exponenciálnej krivky. Spočiatku je vstrebávanie etanolu pomalšie. Prechodom alkoholu do dvanástnika a horných úsekov tenkého čreva sa zrýchľuje, pri vrchole resopčnej teda vstrebávacej krivky sa zas spomaľuje. V momente, kedy koncentrácia etanolu v krvi dosahuje vrchol, nie je vstrebávanie dokončené v tráviacom systéme a jeho koncentrácia je naďalej vyššia ako koncentrácia etanolu v krvi. Vrchol krivky je teda dôležitý z hľadiska identifikácie časového úseku, v ktorom do istej miery došlo k rovnovážnemu stavu medzi vstrebávaním alkoholu z tráviaceho systému do krvi na jednej strane a elimináciou, teda vylučovaním alkoholu z krvi na strane druhej.⁷

Samotná doba, za ktorú dosiahne krivka etanolu v krvi pri jednorázovom pití vrchol, závisí od viacerých faktorov. Ide predovšetkým o množstvo jednorázovo podaného alkoholu, v menšej miere od rýchlosti vstrebávania alkoholu zo zažívacieho traktu do krvi. Pre predstavu, pri pití nalačno sa vstrebe 1 gram absolútneho alkoholu za 30 až 90 sekúnd pri pití vína a liehovín, pri pití piva nalačno sa gram absolútneho alkoholu vstrebáva za 90 až 150 sekúnd.

Ak to zjednoduším, pre znalca z hľadiska určenia času požitia alkoholu sú významné v zásade dva momenty:

- vstrebávací fáza (vzostupná časť krivky) alkoholu, ktorá je charakteristická vstupom alkoholu do organizmu a jeho vstrebávaním do tráviaceho systému človeka a
- vylučovacia fáza alkoholu (zostupná časť krivky), ktorá je charakteristická vylučovaním alkoholu z tela s charakteristickým klesaním jeho koncentrácie v krvi človeka.

Z forenzného hľadiska je dôležitý aj fakt, že v čase požitia alkoholu je jeho pomer v tele rôznych vzhľadom na jednotlivé orgány a tkanivá. V zásade ide o viaceré varianty odberu, ktoré dokážu exaktne určiť hladinu alkoholu v rozhodnom čase. Podľa odbornej verejnosti sa teda u živých osôb odporúča kombinácia odberu krvi z laktovej žily, plazmy resp. séra, moču (po predchádzajúcom vymočení) ako aj vdychovaného vzduchu ku koncu výdychu.⁸

7 Straka, L. – Novomeský F. – Krajčovič J., – Štuller F.: **Súdnolekárska alkoholológia**, Ústav súdneho lekárstva a medicínskych expertíz JLF UK a UNM Martin, Vydavateľstvo Osveta, 2011, s. 46.

8 Pitr, K.: **Lékařské vyšetřování a posuzování alkoholického ovlivnění**, Plzeň, 1987, s. 8.

Vrátim sa späť k načrtnutej kauze a k právnej úprave v súvislosti s odbermi biologického materiálu resp. dychovej skúšky.

V súlade s § 5 zákona č. 219/1996 z. z. v znení neskorších predpisov majú príslušníci Policajného zboru, Vojenskej polície, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR, Zboru ozbrojenej ochrany letísk a zamestnanci obecnej a mestskej polície oprávnenie v rámci svojej pôsobnosti vyzvať osoby na vyšetrenie zistenia alkoholu resp. návykovej látky.

Vyšetrenia treba rozdeliť na – vyšetrenia na zistenie alkoholu a vyšetrenia na zistenie prítomnosti omamných a psychotropných látok.

Pri zisťovaní prítomnosti alkoholu sa vykonáva test dychovou skúškou prístrojom, ktorý vykáže objemové percento alkoholu v krvi. V zásade, ak povinná osoba odmietne dychovú skúšku, vykoná sa skúška odberom a laboratórnym vyšetrením krvi resp. iného biologického materiálu. Ak by osoba odmietla takéto lekárske vyšetrenie, stupeň opitosti by určil ošetrojúci lekár podľa medicínskych klinických príznakov.

Ak by povinná osoba odmietla oba druhy vyšetrení (a zároveň by vyšetrenie nebolo spojené s nebezpečenstvom pre jeho zdravie), podľa novely trestného zákona účinnnej od novembra 2011 sa v súlade s § 289 ods. 2 Trestného zákona sa takáto osoba potrestá odňatím slobody až na jeden rok.

Lekárske vyšetrenie spojené s odberom a laboratórnym vyšetrením krvi alebo iného biologického materiálu sa vykoná vždy, a to i bez predchádzajúcej dychovej skúšky, prístrojom na zistenie alkoholu alebo bez predchádzajúceho orientačného psychomotorického vyšetrenia alebo orientačného vyšetrenia testovacím prístrojom na zistenie omamných látok a psychotropných látok v prípadoch, ak vyšetovaná osoba nie je pri vedomí, alebo ak o tom rozhodne policajný orgán a vyzve kontrolovanú osobu na vyšetrenie na zistenie alkoholu, omamných alebo psychotropných látok alebo o to požiada osoba, ktorá sa vyšetreniu na zistenie alkoholu alebo omamných látok a psychotropných látok má podrobiť.⁹

Na rozdiel od alkoholu, kde regulérnym dôkazom v trestnom konaní je vykonanie dychovej skúšky, v prípade omamných a psychotropných látok sa vyšetrenie realizuje kombináciou orientačného psychomotorického vyšetrenia a následného lekárskeho vyšetrenia spojeného s odberom a laboratórnym vyšetrením krvi alebo iného biologického materiálu alebo vyšetrením orientačným testovacím prístrojom a následným laboratórnym vyšetrením odobratej vzorky biologického materiálu.

Vo vyššie spomenutom citovanom ustanovení sa vo všetkých prípadoch hovorí o „vyšetrení resp. odbere“, z čoho je jasné, že zákon hovorí len o jednom vyšetrení resp. odbere.

Ak by sme v mojej kauze vychádzali z variantu jednej dychovej skúšky, ktorá by bola vykonaná po nehode, znalec by v tomto prípade disponoval jedným údajom z certifikovaného zariadenia na výkon dychovej skúšky. Jeden z registrovaných výrobcov prístrojov na meranie alkoholu vo vydychovanom vzduchu sám odporúča pri odbere dodržať požadovaný interval 15 min. Ide totiž o možnosť, že tesne po nehode vodič skonzumoval napr. rumovú pralinku resp. ústny sprej s obsahom alkoholu a pri bezprostrednej dychovej skúške mohlo dôjsť k nameraniu určitej hodnoty alkoholu. V tomto prípade sa totiž v dychovej skúške okrem vzduchu z pľúc zobrazí aj príspevok z horných dýchacích ciest a ústnej dutiny. To však v skutočnosti absolútne nemusí korešpondovať s koncentráciou požitého alkoholu v krvi. Takýto efekt je však len niekoľkokomínútový a vydýchaním, slinami a resopciou sa celkom stráca, z čoho vyplýva, že pre zabránenie takýchto falošne interpretovaných výsledkov sám výrobca odporúča dodržať požadovaný limit 15 min. pred kontrolou, kedy by skúšaný nemal požiť žiadne látky ani fajčiť. Po tomto čase je zaručené, že výsledky skúšky nebudú ovplyvnené zvyškovým alkoholom. Detekcia koncentrácie etanolu vo vydychovanom vzduchu sa stala hlavným vyšetrením v cestnej doprave v štátoch Severnej Ameriky, Európy a Austrálie.

Je možné, aby na základe jednej skúšky znalec vyvrátil tvrdenie obvineného o jeho požití alkoholu po nehode?

V tomto prípade to neprichádza do úvahy a sám znalec by v svojom posudku musel pripustiť, že obvinený mohol požiť alkohol až po nehode a teda na základe znaleckého posudku mu nie je možné pričítať konanie v stave vylučujúcom spôsobilosť (pričom za stav vylučujúci spôsobilosť sa považuje taký stav, ktorý znemožňuje bezpečne vykonávať činnosť, pri ktorej by mohol byť ohrozený život, zdravie ľudí alebo majetok. V mojom načrtnutom prípade by muselo ísť o taký stav v dôsledku návykovej látky, ktorý nepriaznivo ovplyvňuje fyzické a psychické

9 Porovnaj s zákonom
č. 219/1996 Z. z. v znení
neskorších predpisov

schopnosti človeka, to znamená, že nestačí samotný fakt, že páchatel' je pod vplyvom návykovej látky, jednoznačne musí byť aj v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo).

Z medicínskeho hľadiska schopnosť viesť motorové vozidlo je nepriaznivo ovplyvnená do stavu vylučujúcom spôsobilosť vykonávať činnosť, ak hladina alkoholu v krvi dosiahne 0,4762 mg/l etanolu vo vzduchu, čo je hladina v krvi v alkohole 1,00 g/kg a to je jedno promile.¹⁰

Ak by sme v mojej kauze vychádzali z odberu krvi, ktorý sa takisto realizoval len jeden, v zásade by nastala situácia podobná ako pri dychovej skúške. V praxi je na vyšetrenie alkoholu najvhodnejšia práve krv, keďže ide o dobre dostupný a univerzálny biologický materiál. Z praktického hľadiska je vhodné odobrať krv čím skôr, ešte pred vlastným lekársym klinickým vyšetrením. Z právneho hľadiska je nevyhnutné, aby išlo o odber krvi vykonaný lekárom, ktorý je zároveň zodpovedný za správnu metodiku odberu ako aj za označenie odbernej nádoby a následnú dokumentáciu samotného úkonu so zaznamenaním presného času odberu krvi. Na základe jedného odberu krvi, výsledok laboratórneho vyšetrenia, ktorý má znalec k dispozícii na vypracovanie znaleckého posudku, presne dokáže určiť promile alkoholu v krvi, ale nedokáže presne určiť, kedy došlo k jeho požitiu, ani v akej fáze (teda či vo vstrebávacej alebo vylučovacej) sa v čase odberu obvinený nachádzal a teda jeho tvrdenie o požití po nehode nemôže znalec opäť vylúčiť. Ak by sa odbery realizovali dva, s časovým odstupom 2 – 3 hodín, znalec by podľa nameraných hodnôt a informácií zo spisu ohľadom fyziologických daností obvineného dokázal špecifikovať, aká hladina alkoholu v krvi obvineného bola v čase nehody, a teda či jeho tvrdenie o požívaní alkoholu po nehode je pravdivé alebo nie. Takýmto spôsobom dvoch odberov by teda bolo možné eliminovať priestor na tvrdenia o neskoršom požití alkoholu.

Ak však odber bol realizovaný iba jeden, znalec nedokáže jednoznačne vyvrátiť tvrdenie obvineného o požití alkoholu po nehode, čo v praxi znamená, že obhajca relatívne úspešne dokáže takýto výrok znalca využiť v prospech obvineného a pri uplatnení zásady in dubio pro reo (ak vychádzame z predpokladu, že iný dôkaz svedčiaci v neprospech tvrdenia obvineného neexistuje), súd nebude môcť pričítať túto skutočnosť obvinenému.

Záver

Namieste je otázka, ako efektívne upraviť právnu normu, aby nedochádzalo k takýmto prípadom.

Slovenská súdnolekárska spoločnosť (kolektívny člen Slovenskej lekárskej spoločnosti) už v roku 2002 vydal a adresoval Prezídium policajného zboru Slovenskej republiky odborné stanovisko k vyšetrovaniu etylalkoholu a posudzovaniu ovplyvnenia alkoholom, z ktorého je jednoznačný záver, „že pri dôkaze etylalkoholu analýzou vydychovaného vzduchu je pozitívny výsledok pri nameraní koncentrácie nad 0,14 mg etanolu/l vydychovaného vzduchu. Koncentrácie pod 0,14 mg etanolu/l analyzovaného vzduchu nie sú z hľadiska bezpečnosti v cestnej premávke významné (zohľadňujúc laboratórnu chybu a bezpečnostný faktor)“. Stanovisko Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti v závere vydáva pre môj prípad najrelevantnejšiu informáciu, že „pri trestnoprávnom konaní spoločnosť odporúča SÚČASNÉ vyšetrenie vzorky krvi metódou plynovej chromatografie“.

Uvedené len podporuje moje tvrdenie o najpresnejšom spôsobe identifikácie času a množstva požitého alkoholu osoby.

Z vyššie uvedeného vyvodzujem, že v tomto prípade by bolo potrebné zmeniť právnu úpravu v oblasti počtu resp. kombinácie vyšetrení.

V zásade osoba povinná podrobiť sa dychovej skúške resp. odberu by mala 3 možnosti, buď:

- 1) podrobiť sa dvom dychovým skúškam s odstupom 15 minút alebo
- 2) podrobiť sa dvom laboratórnym odberom krvi s odstupom 2 – 3 hodín alebo
- 3) kombinácii dychovej skúške po nehode a následne odberu krvi s primeraným časovým odstupom.

Samozrejme, trestnoprávna zodpovednosť osoby v súlade s § 289 ods. 2 by zostala zachovaná.

¹⁰ K tomu pozri **Trestný zákon osobitná časť, Komentár II. diel**, C. H. Beck, 2011, s. 82.

Záverom treba spomenúť, že ide o aplikačný problém, ktorý podľa mojich rozhovorov so znalcami z tohto odboru predstavuje výraznú medzeru v zákone a tým im znemožňuje vypracovanie posudku, pri ktorom by dokázali s významne vyšším percentom vyhodnotiť a odpovedať na predmetné otázky orgánov činných v trestnom konaní, resp. súdu. ■

RESUMÉ

Aplikačné problémy znaleckého dokazovania

Autorka sa vo svojom príspevku zaoberá otázkou dokazovania v špecifickom odvetví – v toxikológii. Po úvodnom teoretickom vstupe do problematiky venovanom zadefinovaniu dokazovania, dôkazných prostriedkov špeciálne znaleckého posudku, tak ako ho chápe Trestný poriadok, ako aj samotného postavenia znalca, znaleckého posudku v systéme dôkazov a definovaní odboru toxikológia a návykových látok sa autorka pokúsila na praktickom prípade z praxe rozanalyzovať platnú právnu úpravu v súvislosti so zistením prítomnosti alkoholu pomocou metód dychovej skúšky a odberu krvi. V závere príspevku sa autorka pokúsila o úvahu *de lege ferenda*.

SUMMARY

Application Problems of Expert Evidence

The author deals with the issue of taking evidence in a specific field – toxicology. After the theoretical introduction dealing with the definition of evidence-taking, individual pieces of evidence, in particular expert reports as viewed by the Criminal Procedure Code as well as with the status of experts and expert opinions in the system of evidence-taking and with the definition of toxicology and narcotic drugs, the author aimed to analyse (by using a practical case) legal rules applicable to the evidential breath-alcohol testing and blood-alcohol testing. She also outlines some *de lege ferenda* considerations in the end.

ZUSAMENFASSUNG

Anwendungsprobleme bei der Sachverständigenbeweisführung

Die Autorin befasst sich in ihrem Beitrag mit der Frage der Beweisführung im spezifischen Bereich – in der Toxikologie. Nach der einleitenden Einführung in die Problematik, gewidmet der Definition der Beweisführung, der Beweismittel, konkret des Sachverständigengutachtens so, wie diese in der Strafprozessordnung verankert sind, sowie der Position des Sachverständigen, des Sachverständigengutachtens im System der Beweise und der Definition des Zweiges Toxikologie und Rauchgiftmittel, versucht sie an einem praktischen Beispiel aus der Praxis die geltende Rechtsregelung in Zusammenhang mit der Untersuchung des Alkohols im Blut mittels Atemprobe und Blutabnahme, zu analysieren. Am Ende des Artikels hat die Autorin die Betrachtung *de lege ferenda* versucht.

Doktrína „piercing the corporate veil“ a zodpovednosť materských obchodných spoločností

Exkurz svetovými právnymi systémami a možná aplikácia na Slovensku (2. časť)

JUDr. Alexandra Horváthová, LL.M.

Článok sa venuje zodpovednosti materských spoločností za záväzky dcérskych spoločností prostredníctvom doktríny odkrytia závoja obchodnej spoločnosti,¹ ktorá je slovenskému právnemu systému pomerne málo známa, ak vôbec. Snahou autorky je nielen predstaviť tento koncept a formu jeho fungovania v rozličných svetových právnych systémoch, ale aj analyzovať možnú aplikáciu tejto doktríny v rôznych oblastiach slovenského práva, od všeobecného obchodného práva, cez súťažné právo až po konkurzné právo. Článok je zameraný na možnú všeobecnú obchodnoprávnu zodpovednosť materských spoločností za ich dcérske spoločnosti.

1. Legislatíva Európskej únie

Do dnešného dňa Európska únia neprijala smernicu prípadne nariadenie, ktoré by uviedlo do všetkých právnych systémov EÚ doktrínu odkrytia závoja obchodných spoločností. Európska únia upravuje vzťah medzi materskou a dcérskou spoločnosťou prostredníctvom čiastkových úprav, ktoré však neriešia celkovo problematiku zodpovednosti materskej obchodnej spoločnosti.² Doktrínu odkrytia závoja obchodnej spoločnosti aplikujú nielen nemecké súdy, ale i súdy vo Francúzsku, Belgicku, Holandsku či v iných členských štátoch.³

JUDr. Alexandra Horváthová, LL.M.

je absolventkou Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty (2010). V roku 2011 absolvovala postgraduálne štúdium na Central European University v Budapešti v odbore medzinárodné obchodné právo. V súčasnosti pôsobí na pozícii advokátskeho koncipienta v advokátskej kancelárii SCHWEIZER LEGAL, s. r. o.

ločenstva v prípade, že oddelené právnické osoby, ktoré patria do rovnakej obchodnej skupiny a tvoria ekonomickú jednotku sú v zmysle čl. 81 a 82 ZES podnikom, ak si tieto spoločnosti sami neurčujú svoje správanie na trhu“.⁸

Predmetom tohto článku nie je analýza európskej koncepcie v prípade súťažného ani insolvenčného práva. V tejto oblasti je legislatívna činnosť EÚ pestrá, avšak v oblasti úpravy vzťahov medzi obchodnými zoskupeniami necháva Európska únia priestor jednotlivým členským štá-

1 V anglickom jazyku sa používajú výrazy ako *piercing the corporate veil*, *veil-piercing* alebo *lifting a veil*. V nemeckom jazyku je zaužívaný pojem *Durchgriff*. V slovenčine môžeme použiť spojenie „odkrytie závoja obchodnej spoločnosti“. Na tomto mieste je rovnako potrebné uviesť, že pod pojmom spoločnosť mám na mysli obchodné kapitálové spoločnosti.

2 Medzi takéto smernice patria najmä: Smernica Európskeho Parlamentu a Rady č. 2009/102/ES zo 16. septembra 2009 v oblasti práva obchodných spoločností o spoločnostiach s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom; Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2005/56/ES z 26. októbra 2005 o cezhraničných zlúčeníach alebo splynutiach kapitálových spoločností; prípadne Smernica Rady 2003/123/ES z 22. de-

cembra 2003, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 90/435/EHS o spoločnom systéme zdanenia uplatniteľnom v prípade materských a dcérskejších spoločností v rôznych členských štátoch.

3 Vandekerckhove, K.:

Piercing the Corporate Veil. Holandsko: Kluwer Law International, 2007, s. 27 – 45.

4 Vid' rozhodnutia C-97/08, *Akzo Nobel NV v. Komisia*, 2009 E. C. R. I-8237, C-286/98, *Stora Kopparbergs Bergslags AB. v. Komisia*, 2000 E. C. R. I-9925, 6 a 7/73 *Istituto Chemioterapico Italiano Spa v. Komisia*, 1974 E. C. R. 223.

5 Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. 5. 2000 o konkurznom konaní.

6 Rozhodnutie T-203/01, *Michelin v. Komisia*, 2003 E. C. R. II-4071.

7 Ďalej len „SDEÚ“.

8 Rozhodnutie T-203/01, *Michelin v. Komisia*, 2003 E. C. R. II-4071, para. 290.

9 Rozhodnutie C-81/09, *Indima Tipou A. E. v. Ipourgos Tipou Kai Meson Mazikis Enimerosis*, 2010.

10 Rozhodnutie C-81/09, *Indima Tipou A. E. v. Ipourgos Tipou Kai Meson Mazikis Enimerosis*, 2010, § 24.

11 Rozhodnutie T-77/08, *The Dow Chemical Company v. Komisia*, 2012.

12 Rozhodnutie T-77/08, *The Dow Chemical Company v. Komisia*, 2012, § 68.

13 Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

14 Patakyová, M.: **Obchodný zákonník, komentár.** Praha: C. H. Beck, 2008, s. 193.

15 Vid' § 135a ods. 5 obchodného zákonníka.

tom. Z hľadiska judikatúry EÚ sa SDEÚ zaoberal touto otázkou niekoľkokrát, pričom dal jasne najavo, že vo výnimočných prípadoch podporuje aplikáciu doktríny odkrytia závoja.

V roku 2010 vo veci *Indima Tipou A. E. v. Ipourgos Tipou Kai Meson Mazikis Enimerosis*⁹ súd riešil prejudiciálnu otázku, či aplikácia doktríny odkrytia závoja spoločnosti je v rozpore s právom EÚ z dôvodu obmedzovania práva usadiť sa (*freedom of establishment*). Súd uviedol, že táto doktrína je vo viacerých členských štátoch zakotvená, najmä prostredníctvom judikatúry, a vedie za istých okolností k ručeniu akcionára za záväzky akciovej spoločnosti. Súd mal za to, že táto doktrína nie je v rozpore s právom EÚ i navzdory skutočnosti, že právo EÚ túto oblasť neharmonizuje. Práve naopak, ak by táto doktrína predstavovala reštrikciu v uplatňovaní práva usadiť sa, tak v tom prípade by ju EÚ harmonizovala.¹⁰

V ďalšom prípade, v ktorom bolo prijaté rozhodnutie len niekoľko mesiacov dozadu, vo veci *The Dow Chemical Company v. Komisia*,¹¹ súd uviedol, že doktrína odkrytia závoja medzi materskou a dcérskou spoločnosťou je rovnako ako v Spojených štátoch amerických akceptovaná a aplikovaná i v Európskej únii.¹² Z uvedeného vyplýva, že samotný koncept je v súlade s právom EÚ a jednotlivé členské štáty si ho môžu, ale aj nemusia osvojiť. Avšak v prípade, ak by sa vec z krajiny, ktorá daný koncept nepozná či neaplikuje, dostala pred SDEÚ je pravdepodobné, že na základe uvedených rozhodnutí a v spojení so základnými princípmi práva EÚ by sa SDEÚ priklonil k jej aplikácii. Z toho titulu mám za to, že i slovenské súdy by po dôkladnej nielen právnej, ale i ekonomickej analýze konkrétneho prípadu mohli na základe uvedených rozhodnutí SDEÚ uplatniť túto doktrínu.

2.

Možná aplikácia doktríny odkrytia závoja obchodnej spoločnosti na Slovensku

V tejto časti článku sa zameriam na súčasný stav slovenskej právnej úpravy a pokúsím sa na základe hore uvedenej komparácie jednotlivých právnych systémov nielen zdôvodniť nevyhnutnosť zavedenia takých právnych ustanovení, ktoré by zaviedli možnosť ručenia materských spoločností, ale i navrhnúť spôsoby, akými by slovenská legislatíva mohla postupovať.

2.1.

V zmysle ustanovení obchodného práva

Obchodný zákonník¹³ sa zaoberá vzťahom medzi materskou a dcérskou spoločnosťou veľmi okrajovo. V rámci všeobecných ustanovení, v § 66a definuje ovládanú a ovládajúcu osobu. Toto ustanovenie len formuluje pojmové znaky, ktorých naplnenie zákon vyžaduje na to, aby právny subjekt nadobudol status ovládanej alebo ovládajúcej osoby.¹⁴ V ďalších ustanoveniach obchodného zákonníka sa ovládaná a ovládajúca osoba vyskytujú len zriedkavo. Napríklad v ustanovení o konaní v zhode (§ 66b), o nadobudnutí vlastného obchodného podielu (§120 (3) (4)) či o zriadení záložného práva k akciám ovládajúcej osoby ovládanou osobou (§161f) a iných. V žiadnych z týchto ustanovení však obchodný zákonník neupravuje spôsob, akým sa majú tieto osoby správať, do akej miery môže ovládajúca osoba zasahovať do riadenia ovládanej osoby, prípadne, aký následok by neprimerané zasahovanie do podnikateľskej činnosti malo mať. Rovnako ani otázka zodpovednosti ovládajúcej osoby za záväzky ovládanej osoby nie je nikde upravená. Z toho titulu je obmedzená zodpovednosť a ručenie spoločníkov do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri v zmysle § 106 obchodného zákonníka absolútna.

Jediným ustanovením, ktoré pripúšťa zodpovednosť tretej osoby, avšak nie materskej spoločnosti, je § 135a Obchodného zákonníka, v zmysle odseku 2 tohto paragrafu sú „konatelia, ktorí porušili svoje povinnosti pri výkone svojej pôsobnosti povinní spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú tým spoločnosti spôsobili“. Okrem spoločníkov môžu uplatňovať nároky spoločnosti na náhradu škody voči konateľom spoločnosti aj veritelia.¹⁵ Predpokladmi na uplatnenie nároku na náhradu škody je existencia splatnej pohľadávky veriteľa a nemožnosť uspokojiť

jenia tejto pohľadávky z majetku spoločnosti. V tomto ustanovení obchodný zákonník reflektuje právne nároky tretích osôb voči osobe zodpovednej za škodu, t. j. konateľa porušením jeho povinnosti/í. V tomto prípade sa Obchodný zákonník do určitej miery odkláňa od absolútnej aplikácie doktríny obmedzenej zodpovednosti obchodnej spoločnosti. Súd *de facto* nahliadne za pomyselný závoj obchodnej spoločnosti a na konanie konateľa a v prípadoch, kde je prítomné porušenie povinnosti konateľa, vznik škody a príčinná súvislosť medzi vznikom škody a porušením povinností konateľa, bude konateľ priamo zodpovedný za záväzky spoločnosti voči veriteľovi. Na strane druhej reálne uplatnenie nároku veriteľa voči konateľovi v súdnom konaní je pomerne komplikované, keďže veriteľ musí preukázať nielen vznik nároku spoločnosti na náhradu škody voči konateľovi, ale aj existenciu svojej pohľadávky spolu s nemožnosťou jej uspokojenia z majetku spoločnosti.¹⁶

Na základe uvedeného už aj slovenský obchodný zákonník berie do úvahy porušenie povinnosti vykonávať funkciu konateľa s odbornou starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých spoločníkov. Mám za to, že daná právna úprava by sa mohla rozšíriť i na materské spoločnosti, v prípadoch porušenia povinností materskej spoločnosti voči záujmom dcérskej spoločnosti v dôsledku zneužívania práva spoločníka dcérskej spoločnosti. Zákaz zneužitia práva je princípom súkromného práva a tento zákaz by mal byť vnímaný aj ako zásada výkladu objektívneho práva a zásada výkladu právnych úkonov.¹⁷

Zákaz zneužitia práva a podmienka poctivého obchodného styku sú integrálnou súčasťou slovenského obchodného práva, avšak v rozhodnutiach slovenských súdov sa tieto pojmy často nevyskytujú.¹⁸ V práve obchodných spoločností súdy čiastočne využívajú inštitút zneužitia práva, najmä pri posudzovaní určovacích žalôb na neplatnosť uznesení valných zhromaždení.¹⁹ Slovenské súdy by však mali vo svojej rozhodovacej činnosti podniknúť ďalší krok vpred a rozšíriť výklad zákazu zneužitia práva i na situácie, kedy materská spoločnosť zneužíva práva spoločníka v dcérskej spoločnosti a dlhodobo a intenzívne sa podieľa na jej riadení, pričom neprekazuje dostatočnú úctu a vážnosť k jej nezávislým obchodným záujmom.

2.2.

V zmysle ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii

Hlavnou úlohou a cieľom zákona o konkurze a reštrukturalizácii v aktuálnom znení²⁰ v zmysle dôvodovej správy bolo posilniť pozíciu veriteľa. Samotný zákon bol spracovaný a skoncipovaný tak, aby poskytol veriteľom účinné právne nástroje, aby sa mohli v prípade úpadku dlžníka aktívne brániť vzhľadom na skutočnosť, že konkurzné konanie trvá v priemere od 3 do 7 rokov, pričom veriteľa sa uspokojia vo výške 5 – 10 % zo svojich pohľadávok.

Zákonodarca v zákone o konkurze a reštrukturalizácii obsahoval materské spoločnosti v § 9, v ktorom definoval spriaznené osoby. Medzi ne v zmysle písm. (b) odseku (1) patrí *fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má v právnickej osobe kvalifikovanú účasť*. Následne zákonodarca v odseku (3) definuje, čo kvalifikovaná účasť znamená, „*priamy alebo nepriamy podiel predstavujúci aspoň 5 % na základnom imaní právnickej osoby alebo hlasovacích právach v právnickej osobe alebo možnosť uplatňovania vplyvu na riadení právnickej osoby, ktorý je porovnateľný s vplyvom zodpovedajúcim tomuto podielu*“. Medzi takéto osoby môžeme zaradiť nielen materské spoločnosti, ale i také, ktoré nemajú síce žiadne vlastnícke práva k obchodným podielom, ale *de facto* riadia danú spoločnosť. V tomto bode i zákonodarca prijíma pojem „kontrola“ a „ovládanie“ spoločnosti a neprihliada len na jednotlivé vlastnícke podiely.

Veritelia majú v zmysle §§ 57 – 61 právo odporovať právnomu úkonu, ak tento uskutočnil dlžník spolu so spriaznenou osobou, „*a na základe ktorého dlžník poskytol alebo sa zaviazal poskytnúť plnenie, ktorého cena je podstatne vyššia ako obvyklá cena plnenia, ktoré na jeho základe získal alebo má získať*“²¹ či v prípade takeého právneho úkonu bez primeraného protiplnenia, ktorý spôsobil úpadok dlžníka alebo bol urobený počas úpadku dlžníka. Rovnako možno odporovať, „*každému právnomu úkonu, ktorým dlžník ukrátil svojich veriteľov ak bol urobený s úmyslom dlžníka*“.²² Zákonodarca prihliadol i na prípad opätovného vyhlásenia konkurzu, kedy veriteľ môže odporovať každému právnomu úkonu po zrušení konkurzu.²³ Zákon uvádza i ďalšie prípady, ktorých skutkové naplnenie oprávňuje veriteľa na odporovanie takýmto právnym úkonom. V niektorých prípadoch pri spriaznenej osobe je dôkazné bremeno otočené, čo

16 Patakyová, M.: **Obchodný zákonník, komentár.**

Praha: C. H. Beck, 2008, s. 401.

17 Prusák, J.: **Teoretické otázky zákazu zneužitia práva.**

In: Zákaz zneužitia práva. Dnes Luby Jurisprudentiae, č. 6, s. 62.

18 Patakyová, M.: **Zneužitie práva v obchodných vzťahoch v Slovenskej republike.** In Právní rozhledy,

č. 20, 2004, s. 752.

19 Vid' Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. 5. 1996, sp. zn. 3 Obo 89/96, Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. z. 2 Obo 112/01.

20 Zákon číslo 7/2005 o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov.

21 Vid' § 58 (1).

22 Vid' § 60 (1).

23 Vid' § 61.

24 Vid' § 58 (2) či § 60 (2).

25 Vid' § 57 (1).

26 Vid' § 63.

značne zjednodušuje samotné dokazovanie a postavenie veriteľa.²⁴ Vyskytuje sa však obmedzenie práva odporovať takýmto právnym úkonom formou obmedzenej aktívnej legitímácie, „veriteľ môže odporovať právnemu úkonu týkajúcemu sa majetku dlžníka, len ak správca v primeranej lehote jeho podnetu na odporovanie nevyhovel“.²⁵ Mám za to, že veriteľ by mal mať toto právo bezpodmienečne a zavedenie primeranej lehoty na konanie správcu je nielen časovo obmedzujúce, ale môže spôsobiť aj ďalšie prieťahy v samotnom konaní (prípadne súdne konanie o určenie primeranej lehoty).

Z ustanovení § 62 vyplýva, že samotný veriteľ je oprávnený domáhať sa plnenia od osoby, ktorá s dlžníkom odporovateľný právny úkon dohodla, prípadne sa v prospech nej urobil alebo táto osoba z neho nadobudla prospech. Otázkou je, čo sa stane s plnením, ktoré táto osoba poskytne. Akékoľvek plnenie sa vracia do konkurznej podstaty.²⁶ Tým osoba, ktorá vynaloží úsilie, čas a prostriedky a odporuje právnemu úkonu, ktorý sa týka majetku dlžníka bude uspokojená len v pomernej časti jej celkového nároku. Takéto ustanovenie z môjho pohľadu odporuje snahe zefektívniť konkurzné konanie a rovnako i utlmuje možné úsilie veriteľov navzdory skutočnosti, že v niektorých prípadoch môže navýšenie konkurznej podstaty viesť k reštrukturalizácii, a tým k vyššiemu uspokojeniu veriteľov.

Záverom je nutné podotknúť, že naša aktuálna právna úprava konkurzu a reštrukturalizácie je do veľkej miery účelná a materské spoločnosti môžu byť v niektorých prípadoch zodpovedné za záväzky dcérskych spoločností. Avšak na strane druhej, problémom, ktoré slepé nasledovanie doktríny obmedzenej zodpovednosti spoločníkov obchodnej spoločnosti prináša sa v poslednom štádiu záchrany, a to v čase konkurzu, dá len málokedy vyhnúť. V zásade platí, že úspešnosť jednotlivých veriteľov je minimálna a ako bolo vyššie uvedené, samotné konanie je neprimerane dlhé. Z toho dôvodu si myslím, že i napriek solídnej právnej úprave konkurzu je nutné prijať také ustanovenia, na základe ktorých i v čase pred samotným konkurzom bude možné za špecifických okolností vyvodiť zodpovednosť materskej spoločnosti a veriteľa nebudú nútení čakať do času konkurzu spoločnosti.

2.3.

V zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka

27 Občiansky zákonník
č. 40/1964 Zb. v znení
neskorších predpisov.

Vzhľadom na skutočnosť, že Občiansky zákonník²⁷ predstavuje lex generalis k Obchodnému zákonníku, je ho možné aplikovať i na obchodnoprávne vzťahy tam, kde Obchodný zákonník mlčí. V zmysle § 424 Občianskeho zákonníka, „za škodu zodpovedá aj ten, kto ju spôsobil úmyselným konaním proti dobrým mravom“. Východiskom tohto ustanovenia je zakotvená povinnosť zachovávať normy spoločenských vzťahov i za takých okolností, kedy konkrétne povinnosti nie sú vyjadrené v právnom predpise, avšak vyplývajú z dobrých mravov, ktoré sú rovnako chránené.²⁸

28 Vid' § 2 ods. 3, § 3 ods. 1,
§ 38 občianskeho
zákonníka.

Ak osoba vykonáva svoje právo spôsobom, ktorým zámerne poškodzuje iných, jej konanie je v rozpore s dobrými mravmi. Zásada, že nikto nesmie zneužívať svoje práva konaním proti dobrým mravom sa vzťahuje aj na tie prípady, kedy je konanie dovolené, avšak na základe konkrétnych skutočností je zrejmé, že konanie je v rozpore s dobrými mravmi.²⁹ Extenzívnym výkladom tohto ustanovenia je možné vyvodiť proti materskej spoločnosti zodpovednosť, ak by svojím úmyselným konaním, ktoré by bolo v rozpore s dobrými mravmi, spôsobila prostredníctvom svojej dcérskej spoločnosti škodu veriteľom či iným tretím osobám.

29 Švestka, J.: **Občianský zákonník**. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1235.

Nevyhnutným predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu v zmysle § 424 je aj existencia príčinnej súvislosti medzi úmyselným konaním proti dobrým mravom a vzniknutou škodou. Preto je nutné preukázať nielen úmyselné spôsobenie škody, ale i úmyselné konanie materskej spoločnosti, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi a ktoré malo za následok vznik škody.³⁰ Toto dôkazné bremeno nesie poškodený.

30 Ibid.

31 § 826a v nemeckom znení:
„Wer in einer gegen die
guten Sitten verstoßenden
Weise einem anderen vor-
sätzlich Schaden zufügt, ist
dem anderen zum Ersatz
des Schadens verpflichtet“.

Rovnaké ustanovenie (§ 424) sa nachádza i v nemeckom občianskom zákonníku v § 826a³¹ Nemecký súd použil toto ustanovenie vo veci *Trihotel*,³² kde rozhodol, že v prípade ničujúceho zásahu do majetku spoločnosti je možné uplatnenie občianskoprávnej zodpovednosti voči tým osobám, ktoré takto konali. V rozsudku *Trihotel* nižší súd uviedol, že veritelia sú oprávnení žalovať priamo tieto osoby, avšak nemecký federálny súd sa v tejto časti odklonil od rozhodnutia nižšieho súdu a rozhodol, že jedinou osobou s aktívnou legitímáciou je len poškodená

32 BGHZ 173, 246 (2007).

osoba. V zmysle tohto rozsudku tretie osoby ako napríklad veritelia nie sú oprávnené domáhať sa plnenia zo strany materskej spoločnosti, a v prípade, ak dcérsku spoločnosť kontroluje materská spoločnosť, tak pravdepodobnosť, že by ju ona sama žalovala za spôsobenú škodu je mizivá. Z toho dôvodu uvedené ustanovenie by bolo nutné vykladať tak, že i veritelia sú v prípade takto spôsobenej škody oprávnení vydoberať si svoje pohľadávky, v opačnom prípade nie je toto ustanovenie pre poškodené tretie osoby prínosné.³³

V prípade, ak by slovenské sudy použili § 424 na vzťahy medzi materskými a dcérskymi spoločnosťami a umožnili by aj tretím osobám domáhať sa svojho práva u škodcu, prichádza do úvahy aspoň čiastočné odklonenie sa od doktríny právnej autonómie materskej spoločnosti. Navzdory tomu by preukázanie zodpovednosti bolo nesmierne ťažké. Z toho dôvodu som presvedčená, že špecifickejšia úprava regulujúca vzťah materskej a dcérskej spoločnosti je potrebná.

2.4.

Dôvody a možnosti zavedenia doktríny odkrytia závoja obchodnej spoločnosti

Dôvodov, prečo by slovenský právny poriadok mal prijať doktrínu odkrytia závoja obchodnej spoločnosti je niekoľko. Sú to situácie, kedy materské spoločnosti dlhodobo a systematicky znižujú pracovný kapitál a obchodné imanie svojich dcérskych spoločností, vyplácajú si vysoké dividendy a v momente, keď im to najviac vyhovuje vyhlásia konkurz prípadne priamo likvidáciu spoločnosti, pričom veritelia zostanú neuspokojení. Rovnako možno hovoriť aj o prípadoch, kedy si materská spoločnosť vytvorí dcérsku spoločnosť, ktorá zodpovedá za nebezpečný či toxický odpad a v prípade havárie je zodpovedná len dcérska spoločnosť, ktorá medzičasom odvieďa obrovské zisky materskej spoločnosti. Príkladom je havária v Bhopále v roku 1984, kedy zomrelo skoro 4000 ľudí, pričom materská spoločnosť sídliaca v Spojených štátoch amerických, ktorá vydala všetky bezpečnostné smernice a zabezpečovala technickú prevádzku, nebola zodpovedná a jedine malá indická spoločnosť, ktorá bola uvedená v obchodnom registri v Indii bola zodpovedná za katastrofu a výlučne ona mala plniť všetky finančné nároky pozostalých.

Je dôležité opätovne podotknúť, že obmedzená zodpovednosť spoločníkov je pravidlom. Avšak, takéto pravidlo nemôže byť absolútne chránené v prípadoch, kedy je jasné obchádzanie zákona a poškodzovanie veriteľov. Sudy na základe zákonného ustanovenia prípadne na základe európskej judikatúry pri splnení základných požiadaviek, akými sú faktická kontrola dcérskej spoločnosti materskou, nezákonné alebo nespravodlivé konanie materskej spoločnosti a príčinná súvislosť medzi týmto konaním a škodou žalobcu, by mali mať možnosť vziať takúto obchodnú spoločnosť alebo fyzickú osobu na zodpovednosť. Nepopieram, že v niektorých prípadoch je možná trestnoprávna zodpovednosť, avšak nemyslím si, že je dostačujúca.

Najťažšou úlohou pre zákonodarcu je definovanie „kontroly“ a „ovládania“ dcérskej spoločnosti materskou. Zákonodarca nemôže pristupovať formalisticky, musí byť schopný obsiahnuť rôznorodé konanie osôb tak, aby bolo v čo najmenšej miere ho možné obísť. Zákonodarca musí vystihnúť nielen z právneho, ale i z ekonomického pohľadu, čo kontrola dcérskej spoločnosti materskou predstavuje a aký je jej následok – rozhodovanie za dcérsku spoločnosť, jej ovplyvňovanie a riadenie. Sú to tie prípady, keď ani samotná materská spoločnosť nepreukázala dostatočnú vážnosť a úctu k nezávislým obchodným záujmom dcérskej spoločnosti a jej zákonnej právnej samostatnosti, a z toho titulu by mala niesť zodpovednosť.

3.

Záver

Doktrína odkrytia závoja obchodnej spoločnosti by mala byť aplikovaná v prípadoch, kedy ostatné prostriedky právnej ochrany tretích osôb sú neúčinné. Uvedenú problematiku v súčasnosti riešia vo väčšine právnych systémoch nielen v Európe či v Spojených štátoch amerických,

³³ Rovnaký postoj zaujala aj napr. Černá, S.: **Lze prolomit hranice majetkové samostatnosti obchodní společnosti?** In Pauknerová, M., Tomášek M.: **Nové jevy v právu na počátku 21. století: IV. Proměny soukromého práva.** Praha: Karolinum, 2009, s. 45.

34 Vid' Xi, C. **Piercing the Corporate Veil in China: How Did We Get There?** In Journal of Business Law, č. 5, 2011 alebo Ramsay, I. – Noakes, D. B.: **Piercing the Corporate Veil in Australia.** Dostupné na internete: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=299488 /10. 5. 2012

ale i v Austrálii či v Ázii. Za posledné roky tak Singapur ako i Hongkong, Japonsko či Čína prijali určité zákonné ustanovenia, aby zabránili obchodným spoločnostiam a ich majiteľom, či už išlo o fyzické alebo právnické osoby, sa skrývať za fiktívnu samostatnosť právnických osôb a tak obchádzať zákon.³⁴ Je preto nutné, aby i slovenskí legislatívci prijali také zákonné ustanovenia, ktoré by umožnili súdom vynútenie dodržiavania zákona a vykonávanie spravodlivosti. ■

RESUMÉ

Doktrína „piercing the corporate veil“ a zodpovednosť materských obchodných spoločností

Exkurz svetovými právnymi systémami a možná aplikácia na Slovensku

Témou predloženého článku je vzťah medzi materskými a dcérskymi obchodnými spoločnosťami. Táto problematika vyviera z aktuálnych spoločenských pomerov, kedy ekonomická sila národných i nadnárodných spoločností neustále stúpa. Väčšina z nich je organizovaná formou obchodných zoskupení na čele s materskou spoločnosťou. Predložený článok je koncipovaný tak, aby predstavil doktrínu „odkrytia závoja obchodnej spoločnosti“, jej aplikáciu a opodstatnenosť na základe komparácie významných svetových právnych systémov. Záverom je načrtnutá možná aplikácia tejto doktríny v slovenskom právnom poriadku.

SUMMARY

“Piercing the Corporate Veil” Doctrine and Liability of Parent Corporations

Comparison of World Legal Systems and Possible Application in Slovakia

The article deals with the relationships between parent corporations and subsidiaries. These issues arise out of the current economic and social situation where the economic power of national and multinational corporations is ongoingly strengthened. The majority of them are organized in a form of business groups headed by parent companies. The article presents the “piercing the corporate veil” doctrine, its application and legitimacy on the basis of comparison of significant world legal systems. The article also outlines possible application of this doctrine in the Slovak national law.

ZUSAMENFASSUNG

Doktrin „piercing the corporate veil“ und die Haftung der Mutterhandelsgesellschaften

Exkurz durch die Rechtssysteme der Welt und deren mögliche Anwendung in der Slowakei

Das Thema des Artikels ist das Verhältnis zwischen den Mutter- und Tochterhandelsgesellschaften. Diese Problematik ergibt sich aus den aktuellen Gesellschaftsverhältnissen, indem die Wirtschaftskraft der nationalen und multinationalen Firmen ständig wächst. Die meisten von diesen sind in Form von Handelsgruppen, geführt von der Muttergesellschaft, organisiert. Der Artikel zu diesem Thema ist so abgefasst, damit die Doktrin der „Freilegung des Schleiers der Handelsgesellschaft“, deren Anwendung und Rechtfertigung aufgrund der Komparation unter den bedeutenden Rechtssystemen der Welt, vorgestellt werden kann. Am Ende des Artikels ist die Anwendung dieser Doktrin in der slowakischen Rechtsordnung angedeutet.

K niektorým otázkam právneho postavenia účastníkov združenia bez právnej subjektivity (1. časť)

JUDr. Anna Stančáková

Združenie bez právnej subjektivity (societas iuris civilis) vzniká na základe dvojstrannej alebo viacstrannej zmluvy. Vzhľadom na to, že združenie nemá právnu subjektivitu, nemôže niesť ani zodpovednosť za svoje konanie. Práva a povinnosti vznikajú iba jeho účastníkom. Právna úprava ponecháva možnosť dohodnutia vzájomných práv a povinností, najmä podmienok poskytnutia majetkových hodnôt na dosiahnutie dojednaného účelu, spôsobu pričinenia sa o jeho dosiahnutie, správy združených a nadobudnutých majetkových hodnôt, podmienok vystúpenia a vylúčenia účastníka zo združenia a rozpustenia združenia, nevynímajúc otázku následného majetkového vyporiadania, v prevažnej miere na účastníkoch združenia. Tento článok sa bližšie zameriava na vybrané práva a povinnosti účastníkov združenia.

Všeobecne o právach a povinnostiach účastníkov združenia bez právnej subjektivity

Účasť v združení je spätá s určitými právami a obnáša plnenie istých povinností. Ich všeobecná právna úprava je obsiahnutá v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“). Medzi práva účastníka združenia možno radiť právo presvedčiť sa o hospodárskom stave združenia, právo vystúpiť zo združenia za podmienok stanovených zákonom, právo rozhodovať o spoločných záležitostiach, právo spolu s ostatnými účastníkmi vylúčiť iného účastníka zo združenia, právo na vrátenie majetkových hodnôt poskytnutých na účely združenia a vyplatenie podielu na spoločne nadobudnutom majetku pri vystúpení alebo vylúčení zo združenia a právo na vyporiadanie majetku pri rozpustení združenia. Základné povinnosti predstavujú povinnosť vykonávať činnosť a združiť prostriedky s cieľom dosiahnuť dojednaný účel združenia, povinnosť zdržať sa akejkoľvek činnosti, ktorá by mohla znemožniť či sťažiť jeho dosiahnutie a povinnosť ručiť za záväzky celým svojím majetkom. Každý člen združenia zodpovedá za škodu, ktorú spôsobí ostatným účastníkom združenia podľa všeobecných ustanovení o zodpovednosti za škodu (§ 420 a nasl. OZ).¹ Ďalšie práva a povinnosti môžu stanoviť osobitné predpisy.² Účastníci si môžu vyjadrením slobodnej zhodnej vôle založiť zmluvou o združení aj iné práva a povinnosti, nad rámec zákonnej úpravy; napríklad právo (a povinnosť) používať pri spoločnej činnosti spoločné označenia (najmä názov, ochrannú známku a logo), zákaz konkurencie a pod.

Povinnosť účastníka vyvíjať činnosť pre združenie a zákaz konkurencie

Občiansky zákonník stanovuje v § 830 povinnosť každého účastníka združenia vyvíjať činnosť na dosiahnutie dojednaného účelu spôsobom určeným v zmluve a zdržať sa akejkoľvek činnosti, ktorá by mohla znemožniť alebo sťažiť dosiahnutie tohto účelu. Výkon spoločnej činnosti je podstatnou náležitosťou zmluvy o združení. Akým spôsobom sa majú účastníci pričiniť o do-

- 1 FEKETE, I.: **Občiansky zákonník. Veľký komentár, 2. diel, § 460 – § 880.** Bratislava, Euro Kódex, 2011, s. 2423.
- 2 Napr. Zákon o advokácii; Zákon o Komore reštaurátorov a pod.
- 3 VOJČÍK, P. a kol.: **Občiansky zákonník. Stručný komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie.** Bratislava, IURA EDITION, 2010, s. 1187.
- 4 Porovnaj HOCHMANN, V. a kol.: **Sdružení bez právní subjektivity, 2010 – 2011.** Praha, Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 13.
- 5 FEKETE, I.: **Občiansky zákonník. Veľký komentár, 2. diel, § 460 – § 880.** Bratislava, Euro Kódex, 2011, s. 2424.
- 6 Porovnaj HOCHMANN, V. a kol.: **Sdružení bez právní subjektivity, 2010 – 2011.** Praha, Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 14.

7 Vid' § 3 zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

8 Porovnaj § 672a ObZ, podľa ktorého:
„(1) V zmluve možno písomne dohodnúť, že obchodný zástupca nesmie najdlhšie dva roky po skončení zmluvy na určenom území alebo voči určenému okruhu zákazníkov na tomto území vykonávať na vlastný alebo cudzí účet činnosť, ktorá bola predmetom obchodného zastúpenia, alebo inú činnosť, ktorá by mala súťažnú povahu voči podnikaniu zastúpeného.
(2) V prípade pochybností môže súd konkurenčnú doložku, ktorá by obmedzovala obchodného zástupcu viac, ako vyžaduje potrebná miera ochrany zastúpeného, obmedziť alebo vyhlásiť za neplatnú“.

9 FEKETE, I.: **Občiansky zákonník. Veľký komentár, 2. diel, § 460 – § 880.** Bratislava, Euro Kódex, 2011, s. 2424.

10 Napr. § 13 ods. 3 ZoA, podľa ktorého:
„(3) Advokát, ktorý vykonáva advokáciu v združení, nemôže súčasne vykonávať advokáciu samostatne, v inom združení, ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, komplementár komanditnej spoločnosti alebo ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným. Advokáti sa však môžu dohodnúť na dočasnom samostatnom poskytovaní právnych služieb v jednej veci alebo vo viacerých vopred vymedzených veciach, ak zmluva o združení neurčuje inak“.

siahnutie tohto účelu je stanovené v zmluve.³ Povinnosti vyvíjať činnosť sa účastník združenia nemôže zbaviť. Hoci to zákon explicitne nestanovuje, dohoda, podľa ktorej by bol na výkon činnosti v prospech združenia zaviazaný iba niektorý účastník, nie je prípustná (§ 829 OZ).⁴ Výkon činnosti za účelom dosiahnutia spoločného účelu môže byť v zmluve vymedzená pozitívnym spôsobom (t. j. ako povinnosť vykonávať určitú aktivitu), ale aj negatívnym spôsobom (t. j. povinnosť zdržať sa vykonávania určitej aktivity). Deľbu aktivít a konkrétnu obsahovú náplň činnosti jednotlivých účastníkov združenia ovplyvní predovšetkým účel sledovaný spoločnou činnosťou a možnosti a schopnosti (osobné i majetkové) jednotlivých účastníkov. Splnenia povinnosti jedným z účastníkov združenia sa ostatní účastníci môžu domáhať žalobou na splnenie povinnosti podľa § 80 písm. b) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „OSP“).⁵

Bez ohľadu na prítomnosť bližšieho negatívneho vymedzenia činností, ktorých sa má účastník združenia zdržať v zmluve, platí ex lege generálny zákaz výkonu akejkoľvek činnosti, ktorá by mohla sťažiť alebo znemožniť dosiahnutie dojednaného účelu. Zákonný zákaz sa vzťahuje (i) na činnosti, ktoré reálne sťažujú alebo znemožňujú dosiahnutie dojednaného účelu a zreteľne i (ii) na činnosti, ktoré predstavujú potenciálnu, t. j. objektívne existujúcu hrozbu sťaženia alebo znemožnenia dosiahnutia dojednaného účelu. Účastníci združenia môžu túto klauzulu zmluvne konkretizovať. Pri podrobnejšej formulácii zákazu výkonu určitých činností je potrebné dbať najmä na to, aby takéto dojednanie nebolo v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, predovšetkým predpismi upravujúcimi ochranu hospodárskej súťaže (napríklad zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov).⁶ V zmysle citovaného zákona sú zásadne neprípustné také dojednania, ktoré by viedli alebo mohli viesť k narušeniu hospodárskej súťaže (napr. rozdelenie trhu medzi účastníkmi združenia), ak zákon neustanovuje inak.⁷

Zákonná generálna klauzula zákazu určitých činností nebráni dojednaniu užšie formulovaného zákazu zameraného na zamedzenie výkonu takej samostatnej činnosti účastníkom združenia, ktoré by malo **konkurenčnú povahu** voči dojednanému účelu združenia. Keďže zákon nestanovuje bližšie mantinely tzv. konkurenčnej klauzuly (ako je tomu napr. v prípade zmluvy o obchodnom zastúpení),⁸ pri jej štylizovaní bude potrebné dbať najmä na to, aby spĺňala základné náležitosti právnych úkonov, predovšetkým určitosť a súlad s dobrými mravmi resp. zásadami poctivého obchodného styku.

Niektorí autori zastávajú názor, že **zákaz akejkoľvek konkurenčnej činnosti** vyplýva priamo z predmetnej generálnej klauzuly, má objektívnu povahu a v prípade jeho porušenia majú ostatní účastníci združenia voči porušiteľovi právo na náhradu škody (§ 420 OZ).⁹ Odlišné stanovisko zaujal nedávno Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku z 21. júna 2011, spis. zn. 32 Cdo 3861/2010, podľa ktorého „*Stane-li se podnikatel – fyzická osoba účastníkem sdružení podle § 829 a násl. obč. zák., žádný právní předpis pro tento případ nestanoví, že může nadále podnikat a činit právní úkony jen a pouze pod společným jménem sdružení a že tudíž nesmí nadále podnikat a činit právní úkony svým jménem (nikoli pod společným jménem sdružení)*“. Pre úplnosť poukazujeme na skutočnosť, že zákaz vykonávania konkurenčnej činnosti môže vyplývať z osobitných predpisov vzťahujúcich sa na niektoré subjekty.¹⁰

Otázka možnosti dojednania konkurenčnej doložky na **čas po zániku združenia** sa už v minulosti stala predmetom rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorý vo svojom rozhodnutí z 28. januára 2004, sp. zn. 32 Odo 662/2001 judikoval, že takéto dojednanie nie je v rozpore so zákonom. V odôvodnení Najvyšší súd Českej republiky uviedol: „*Dovolací soud konstatuje, že účastníci sdružení dobrovolně a svobodně převzali smluvní závazek nekonkurovat si ani po určitou dobu poté, co jejich sdružení zanikne. Takový závazek je v souladu s ustanovením článku 2 odstavec 3 Listiny základních práv a svobod, podle něhož „Každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“.* Na predmetné smluvní ujednání se vztahuje obecný princip autonomie vůle. Přitom článek

JUDr. Anna Stančáková je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (2007). Od roku 2009 pôsobí ako interná doktorandka

na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

26 odst. 1 Listiny o právu podnikat zahŕňa i právo nepodnikat a „v širších súvislostiach je právo na podnikanie i právom podnikateľa na ochranu podmienok, za nichž je možno podnikanie realizovať“, pričom „podstatou zůstává, že jde o zachování rovnosti v právu podnikat“ (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 1995 sp. zn. II. ÚS 192/95 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu č. 4/1995). Výslovně bylo judikováno, že „kategorie rovnosti, zakotvená v čl. 1 Listiny základních práv a svobod, náleží k těm základním lidským právům, jež svou povahou jsou sociálními hodnotami, konstituujícím hodnotový řád společnosti“ (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 6. 1995 zn. Pl ÚS 4/95 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu č. 3/1995). K prezentovanému názoru sa prikláňame. Súčasne však zdôrazňujeme, že v citovanom rozsudku zaujal Najvyšší soud České republiky smerodajné stanovisko iba ohľadom súladu predmetného typu dojednania so zákonom (resp. Listinou základných práv a slobôd). Posúdenie platnosti konkrétnej konkurenčnej doložky z hľadiska súladu jej obsahu s dobrými mravmi bude vecou príslušného súdu v každom prípade osobitne. Súd pritom prihliadne na konkrétne okolnosti, vrátane obdobia, v ktorom k úkonu došlo, vtedajšiemu postaveniu účastníkov združenia atď.

Imanentnú súčasť zmluvnej úpravy konkurenčnej doložky môže (avšak nemusí) tvoriť úprava **akcesorických nárokov** ostatných účastníkov združenia, pre prípad jej porušenia. Tieto môžu zahŕňať napríklad zmluvnú pokutu (ako inštitút paušalizovanej náhrady škody alebo osobitný nárok popri náhrade škody),¹¹ či nárok na bezodplatné postúpenie práv a záväzkov nadobudnutých účastníkom združenia v dôsledku porušenia konkurenčnej doložky (ako forma nápravy formou *restitutio in integrum*). Účastníkom združenia napokon nič nebráni v tom, aby konkurenčnú doložku formulovali bez ustanovenia sankčných nárokov pre prípad jej porušenia. Jej význam vtedy spočíva v založení záväzkovej povinnosti, porušenie ktorej môže založiť nárok na náhradu škody v zmysle § 420 a nasl. OZ, resp. § 373 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „ObZ“), pokiaľ škoda vznikne v príčinnej súvislosti s porušením záväzkovej povinnosti (zákazu).

Novoprijatý český zákon č. 89/2012 Zb. Občiansky zákoník (ďalej aj ako „nový český Občiansky zákoník“ alebo „NČOZ“) prijal v tomto smere nové ustanovenia, podľa ktorých môže spoločník vykonávať činnosť konkurenčnej povahy voči spoločnému účelu iba so súhlasom ostatných spoločníkov; v opačnom prípade sa ostatní spoločníci budú môcť domáhať, aby sa spoločník, ktorý konkurenčnú klauzulu porušil, takéhoto konania zdržal (§ 2727 ods. 1 NČOZ). V prípade získania majetkového prospechu spoločníkom na vlastný účet sa budú môcť ostatní spoločníci na súde domáhať, aby bolo konanie spoločníka na vlastný účet vyhlásené za konanie na spoločný účet a pre prípad získania majetkového prospechu na cudzí účet, prináleží ostatným spoločníkom právo domáhať sa postúpenia práva na odmenu resp. jej vydania, ak už bola vyplatená. Na uplatnenie uvedených majetkových práv je zákonom stanovená subjektívna a objektívna prekluzívna lehota. Subjektívna lehota je trojmesačná a začne plynúť odo dňa, kedy sa podnikateľ o konaní dozvedel. Objektívna lehota je ročná a plynie odo dňa, keď ku konaniu došlo. Uplatnenie majetkových práv možno alternovať s uplatnením nároku na náhradu škody (§ 2727 ods. 2 a 3 NČOZ).

Spoločné označenie účastníkov združenia

Právna úprava združenia obsiahnutá v Občianskom zákonníku mlčí ohľadom možnosti použitia spoločného označenia účastníkmi združenia. Nakoľko to nie je zakázané, zásadne platí, že účastníci združenia si môžu dohodnúť používanie spoločného názvu pri výkone činnosti vyvíjanej na základe zmluvy o združení (§ 2 ods. 3 OZ).

Možnosť používania **spoločného označenia** pri spoločnom podnikaní bez založenia právnickej osoby upravuje osobitne Obchodný zákonník,¹² ktorý pre tento prípad zakladá solidárnu zodpovednosť dotknutých subjektov. V súlade s koncepciou obchodného mena ako výlučného práva, ktoré prináleží podnikateľovi (§ 2 ObZ) a vytvárajúceho nehmotnú zložku podniku (§ 5 ObZ), zákon ustanovuje, že v prípade spoločného podnikania bez založenia právnickej osoby môže vzniknúť len „spoločné označenie“. Nejde pritom o obchodné meno, ale o názov zodpovedajúci spoločnému záväzkovému vzťahu. Niektoré osobitné predpisy dokonca ukládajú účastníkom združenia povinnosť používať spoločné označenie.¹³

11 Porovnaj § 544 – 545a OZ a § 300 – 302 ObZ.

12 Podľa § 10 ods. 4 ObZ: „Ak podniká spolu viac osôb pod spoločným označením bez založenia právnickej osoby, sú tieto osoby spoločne a nerozdielne povinné splniť záväzky vzniknuté pri podnikaní“.

13 Napr. zákon o advokácii (§ 13 ods. 4).

14 Porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 20. mája 2003, sp. zn. 29 Odo 83/2001, podľa ktorého: „Účastníci sdružení ve smyslu ustanovení § 829 a nasl. OZ mohou činit právní úkony vůči třetím osobám pod společným (i fantazijním) jménem sdružení (§ 10 odst. 2 ObZ)“ – u nás § 10 ods. 4 ObZ, pzn. autorky.

15 Porovnaj JASANSKÝ, J. a kol.: **Sdružení bez právní subjektivity a tiché společenství. Nástin organizačně-ekonomických a právních otázek.** Ostrava: MONTANEX, a. s., 1996, s. 22; ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M.: **Občiansky zákoník II. § 460 – 880, Komentár.** Praha, C. H. Beck, 2008, s. 2151.

16 Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov: „Nadácia je účelové združenie majetku, ktorý slúži na podporu verejnoprospešného účelu“.

17 Podľa § 2 ods. 1 zákona 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Banka je právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky založená ako akciová spoločnosť, ktorá (a) prijíma vklady a (b) poskytuje úvery, a ktorá má na výkon činnosti“

podľa písmen a) a b) udeľené bankové povolenie. Iná právna forma banky sa zakazuje“.

18 Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Zdravotná poisťovňa je akciová spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky založená na účely vykonávania verejného zdravotného poistenia na základe povolenia na vykonávanie verejného zdravotného poistenia (ďalej len „povolenie“).“

19 Napr. podľa zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon); zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach.

20 Porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 29 Cdo 1174/1999, podľa ktorého „Jednají-li podnikatelé – fyzické osoby – jako účastníci sdružení podle ustanovení § 829 an. Obč. zák. pod společným jménem sdružení, jednají jako podnikatelé – fyzické osoby – nikoli „jménem“ sdružení či „za“ sdružení, neboť toto sdružení, nemá způsobilost k právům a povinnostem (právní subjektivitu), a není tudíž právnickou osobou; společné jméno (sdružení) společně podnikajících osob je označením těchto fyzických osob“.

21 Napr. § 13 ods. 4 ZoA, v zmysle ktorého je advokát pri poskytovaní právnych služieb povinný používať profesijné označenie advokát alebo advokátka a ak poskytuje právne služby prostredníctvom združenia, pripája k profesijnému označeniu pripája aj meno združenia.

Napriek absencii výslovnej právnej úpravy ohľadom **tvorby spoločného značenia** možno z právneho poriadku vyabstrahovať niekoľko zásad. Nakoľko to zákon nevyklučuje, spoločné označenie môže byť vymyslené alebo fantazijné.¹⁴ Nesmie však byť hanlivé a nemôže narušovať všeobecnú mravnosť, pretože jeho použitie by bolo v rozpore s § 3 a § 39 OZ. Taktiež je potrebné dbať, aby nevzbudzovalo klamlivú predstavu, že ide o subjekt práva.¹⁵ V záujme nevyvolať takúto mylnú predstavu, nesmú byť v označení použité dodatky vyhradené pre označenie právnej formy obchodných spoločností (napr. „a spol.“ charakteristický pre verejnú obchodnú spoločnosť, „spol. s r. o.“ príznačný pre spoločnosť s ručením obmedzeným atď.), alebo pomenovania, ktoré sú právnym poriadkom rezervované pre určitý druh subjektov (napr. nadácia,¹⁶ banka,¹⁷ zdravotná poisťovňa¹⁸ atď.). Porušenie týchto zásad by aktívne legitimovalo široký okruh subjektov, ktoré by sa mohli domáhať ochrany proti nekalej súťaži (podľa § 44 a nasl. ObZ). Označenie napokon nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa, prípadne iným označením (napr. ochrannou známkou). V prípade porušenia uvedeného zákazu, by sa dotknutý subjekt mohol domáhať súdnej ochrany pre neoprávnené používanie obchodného mena podľa § 12 ObZ resp. iného označenia podľa osobitných predpisov.¹⁹ Neoprávnené použitie názvu právnickej osoby, ktorý nie je obchodným menom, zakladá dotknutému subjektu nárok na ochranu názvu podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 19b OZ).

Spoločné označenie je odlišné od názvu podľa § 19b OZ ako aj obchodného mena podľa § 10 ObZ. Vzhľadom na tento charakter spoločného označenia, sa jeho **ochrana** uplatňuje prostredníctvom inštitútov právnej ochrany pred nekalosúťažným konaním v hospodárskej súťaži (§ 53 až 55 ObZ v nadväznosti na § 44 ObZ); teda nie prostredníctvom inštitútov ochrany pred neoprávneným používaním obchodného mena (§ 12 ObZ). Účastníci združenia sa v zmysle uvedenej právnej úpravy môžu proti rušiteľovi predovšetkým domáhať, aby sa protiprávneho konania zdržal a odstránil závadný stav. Ďalej môžu požadovať primerané zadostučinenie, ktoré sa môže poskytnúť aj v peniazoch, náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 53 ObZ).

So spoločným označením súvisí tiež otázka jeho **správneho používania**. Spôsob používania spoločného označenia vyplýva z bezsubjektívnej povahy združenia. Účastník združenia by mal pri právnych úkonoch používať spoločné označenie združenia takým spôsobom, aby z neho bolo zrejmé, že úkon robí ako účastník združenia, napr. „Jupiter, s. r. o. ako účastník Združenia GALAXY“. Uvedeným spôsobom použitia účastník súčasne založí solidárnu zodpovednosť všetkých ostatných účastníkov združenia, podnikateľov, podľa § 10 ods. 4 ObZ. Vzhľadom na to, že združenie nemá právnu subjektivitu, nemôže ani vystupovať v právnych úkonoch ako subjekt. Za formálne správne preto nemôže byť považované také použitie spoločného označenia, ktoré vzbudzuje dojem, že ide o subjekt práva, napr. „Združenie GALAXY zastúpené Jupiter s. r. o., účastníkom združenia“ alebo „Združenie GALAXY konajúce prostredníctvom Ofélie K., účastníčky združenia“ a pod.²⁰ Podmienky používania spoločného označenia môže účastníkom združenia uložiť osobitný predpis.²¹ Podnikatelia označeného združenia sú povinní splniť spoločne a nerozdielne aj záväzky z úkonov urobených pri uvedenom nesprávnom použití spoločného označenia.²²

Podľa nášho názoru je nevýhodou, že platná občianskoprávna úprava združenia bez právnej subjektivity nepamätá na reguláciu právnych otázok spätých so spoločným označením účastníkov združenia. Ani čiastková obchodnoprávna úprava, obsahovo nesystematicky zaradená medzi ustanovenia o obchodnom mene,²³ nemôže byť považovaná za uspokojivú nápravu tohto nedostatku. Jednak z dôvodu, že sa vzťahuje iba na také subjekty vykonávajúce spoločnú činnosť bez založenia právnickej osoby, ktoré sú podnikateľmi (§ 10 ods. 4 ObZ) a jednak z dôvodu, že neupravuje zásady tvorby takéhoto označenia. Napokon tiež treba pripustiť, že v priebehu doby môže spoločné označenie účastníkov združenia získať určitú povest a hodnotu.²⁴ Avšak v prípade neoprávneného zásahu doň v inom prostredí ako v hospodárskej súťaži,²⁵ budú mať účastníci združenia značne sťažené uplatnenie práva domáhať sa súdnej ochrany pred takýmto zásahom (§ 4 OZ), práve pre absenciu príslušnej právnej úpravy. Na základe týchto dôvodov sa domnievame, že by bolo osožné, keby problematiku spoločného označenia účastníkov združenia zákon v budúcnosti výslovne upravoval, a to v rozsahu zásad jeho tvorby, používania a ochrany pred neoprávnenými zásahmi.

Ako už bolo naznačené vyššie, účastníci združenia môžu okrem spoločného označenia (názvu) používať pri spoločnej činnosti aj **iné typy označení**, najmä ochrannú známkou, domé-

nové meno či logo. Podmienky používania ochrannej známky vymedzuje zák. č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach. V prípade, ak je majiteľom ochrannej známky jeden z účastníkov združenia, môže udeliť oprávnenie na jej používanie pre niektoré alebo všetky tovary alebo služby, pre ktoré je ochranná známka zapísaná, ostatným účastníkom združenia prostredníctvom licenčnej zmluvy, uzatvorenej podľa §§ 508 – 515 Obchodného zákonníka. Licenčná zmluva nadobúda účinnosť voči tretím osobám dňom jej zápisu do registra ochranných známk Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Zápis licenčnej zmluvy do registra vykoná úrad na základe žiadosti, ktorú je oprávnená podať ktorákoľvek zo zmluvných strán. Bude v záujme účastníkov združenia, aby sa výslovne dohodli o možnosti udeliť licenciu iným osobám ako účastníkom združenia. Ak totiž licenčná zmluva neustanovuje inak, platí, že majiteľ ochrannej známky môže udeliť licenciu ďalším osobám a môže ochrannú známku používať sám (§ 20 ods. 3 ZoOZ). Druhou alternatívou založenia práv účastníkov združenia používať určitú ochrannú známku spoločne je založenie spolujateľského vzťahu k ochrannej známke. ■

RESUMÉ

K niektorým otázkam právneho postavenia účastníkov združenia bez právnej subjektivity

Článok sa po úvodnej stati, v ktorej sú všeobecne zhrnuté práva a povinnosti účastníkov združenia bez právnej subjektivity, venuje otázke povinnosti účastníkov vyvíjať činnosť smerujúcu k dosiahnutiu spoločného účelu a zákazu výkonu konkurenčnej činnosti. V nasledujúcej stati je článok zameraný na otázky späté s tvorbou, používaním a ochranou spoločného označenia a používaním ochrannej známky.

SUMMARY

Some Issues Concerning a Legal Status of Members of an Association Having No Legal Personality

After its introduction, which in general summarizes rights, duties and obligations of members of an association having no legal personality, the article deals with the members' duty and obligation to pursue activities aimed at the achievement of the common goal and ban on competitive activities. The article also focuses on issues related to the design, use and protection of common symbols and use of trademarks.

ZUSAMENFASSUNG

Zu einigen Fragen der Rechtsstellung der Parteien der Vereinigung ohne Rechtssubjektivität

Der Autor widmet sich nach der Präambel, in der im Allgemeinen die Rechte und die Pflichten der Parteien der Vereinigung ohne Rechtssubjektivität zusammengefasst sind, der Frage der pflichtmäßigen Tätigkeit, gerichtet an die Erreichung des gemeinsamen Zwecks und dem Verbot der Konkurrenzfähigkeit. Im weiteren Teil des Artikels konzentriert er sich auf die Fragen in Zusammenhang mit der Schaffung, Verwendung und dem Schutz der gemeinsamen Bezeichnung und der Verwendung der Schutzmarke.

- 22 Porovnaj diela cit. v poznámke 15.
- 23 Porovnaj JEŽEK, J.: **Ochrana obchodného jména.** In Daňová a hospodárska kartotéka, č. 1/1996, 1996, s. 5 – 7; OVEČKOVÁ, O. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár 1.** Bratislava, IURA EDITION, 2008, s. 44; PATAKYOVÁ, M. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár. 2. aktualizované vydanie.** Praha, C. H. Beck, 2010, s. 31.
- 24 Porovnaj JASANSKÝ, J. a kol.: **Sdružení bez právní subjektivity a tiché společenství. Nástin organizačně-ekonomických a právních otázek.** Ostrava: MONTANEX, a. s., 1996, s. 22.
- 25 Pod hospodárskou súťažou sa rozumie súperenie podnikateľských subjektov v hospodárskej oblasti s cieľom predstihnúť iné subjekty a tým dosiahnuť hospodársky prospech. Konanie v hospodárskej súťaži predpokladá existenciu najmenej dvoch súperiacich subjektov, a teda aj existenciu súťažného vzťahu. V súťažnom vzťahu môžu byť súťažiteľmi nie len s podobnými výrobkami či službami, ale aj súťažiteľmi s rozdielnymi výrobkami a službami. Pojem súťažiteľ zákonodarca zaviedol v § 41 ObZ ako legislatívnu skratku pre osoby, ktoré sa zúčastňujú na hospodárskej súťaži, aj keď nie sú podnikateľmi. (Zdroj: OVEČKOVÁ, O. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár 1.** Bratislava, IURA EDITION, 2008, s. 99).

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu ČR

Zodpovednosť advokáta za škodu pri spáchaní trestného činu treťou osobou

Podcenenie rizika zámeny osôb pri ich identifikácii

1 Nešlo o autorizáciu zmluvy, resp. iný podobný inštitút.

2 § 24 zák. č. 85/1996 Sb., o advokácii:

„(1) Advokát zodpovedá klientovi za škodu, ktorú mu spôsobil v súvislosti s výkonom advokácie. Advokát zodpovedá za škodu spôsobenú klientovi i vtedy, ak škoda bola spôsobená v súvislosti s výkonom advokácie jeho zástupcom alebo iným jeho zamestnancom než zamestnaným advokátom; zodpovednosť týchto osôb za škodu spôsobenú zamestnávateľovi podľa zvláštnych právnych predpisov tým nie je dotknutá. (2) Ak advokát vykonáva advokáciu v spoločnosti alebo v zahraničnej spoločnosti, zodpovedá klientovi za škodu podľa odseku 1 táto spoločnosť alebo zahraničná spoločnosť. (3) Za škodu spôsobenú v súvislosti s výkonom advokácie zamestnaným advokátom zodpovedá klientovi zamestnávateľ advokáta, a to i v prípade uvedenom v § 15b. (4) Advokát alebo spoločnosť sa zodpovednosti podľa odsekov 1 až 3 zbavia, ak preukážu, že škode nemohlo byť zabránené ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré od neho možno žiadať“.

Podcenenie rizika zámeny osôb pri ich identifikácii náhradným dokladom, spojené s nedostatočným poučením klienta advokátom, ktoré páchatelovi umožnilo dokonať trestný čin, ku ktorému by inak nedošlo, pokiaľ by klient bol vyzoomený o zníženej kvalite identifikačného preukazu a o potenciálnom probléme s totožnosťou druhej zmluvnej strany, je v rozpore s riadnym výkonom povinností advokáta.

Spáchanie trestného činu treťou osobou nevyučuje zodpovednosť advokáta za škodu, ktorá je zodpovednosťou podľa zvláštného predpisu a ktorá nastupuje ako zodpovednosť spoločná a nerozdielna s priamym škodcom.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 1390/2010 zo dňa 26. apríla 2012)

Dotknuté ustanovenia:

- zákon o advokácii
- § 438 ods. 1, § 439 občianskeho zákonníka

Žalobca sa podanou žalobou proti advokátovi domáhal zaplataenia čiastky 600 000 Kč s príslušenstvom ako náhrady škody, ktorú mu mal advokát spôsobiť porušením svojich povinností v súvislosti s výkonom advokácie.

Prvostupňový súd žalobu v celom rozsahu zamietol. Vyšiel zo zistenia, že žalovaný advokát spísal na žiadosť žalobcu zmluvu o pôžičke sumy 780 000 Kč, ktorú mal žalobcovi ako veriteľovi vrátiť v stanovenej lehote jeho dlžník.¹ Dlžník zároveň akceptoval cudziu zmenku vystavenú žalobcom na sumu 1 200 000 Kč a advokát ju prevzal do úschovy. Dlžník, ktorý peniaze prevzal a žalobcovi ich nevrátil, vystupoval pod falošnou identitou, keďže v skutočnosti išlo o inú osobu (ďalej tiež len „priamy škodca“). Za toto podvodné konanie bol v trestnom konaní právoplatne odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody a bola mu uložená povinnosť nahradiť žalobcovi škodu vo výške 780 000 Kč. Prvostupňový súd dospel k záveru, že podmienky zodpovednosti žalovaného advokáta za škodu podľa § 24² a § 16³ zák. č. 85/1996 Sb., o advokácii, nie sú naplnené. Podľa okresného súdu žalovaný advokát predovšetkým neporušil zákonom stanovené povinnosti, pretože pri spísaní zmluvy overil totožnosť dlžníka z tzv. náhradného dokladu, t. j. potvrdenia o občianskom preukaze, ktoré bolo vydané tomu, kto nahlásil jeho stratu a ktoré nemá fotografiu držiteľa. Pokiaľ sa za tejto situácie žalobca rozhodol dlžníkovi peniaze požičať, nie je finančná ujma žalobcu v príčinnej súvislosti s činnosťou žalovaného advokáta, ktorý zmluvu spísal podľa pokynov žalobcu a overil totožnosť druhej zmluvnej strany.

Odvolačný súd na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel, pričom platobnú povinnosť žalovaného advokáta stanovil spoločne

a nerozdielne s priamym škodcom, ktorý ako dlžník vystupoval pod falošnou identitou a ktorému táto povinnosť bola uložená rozsudkom v trestnom konaní. Odvolací súd sa nestotožnil s právnym záverom prvostupňového súdu o nesplnení podmienok zodpovednosti žalovaného za škodu. Podľa odvolacieho súdu, bez ohľadu na to, či zmluva o poskytnutí právnej služby medzi účastníkmi zahrňovala i požiadavku na overenie totožnosti dlžníka, žalovaný advokát totožnosť overoval. To, že sa uspokojil s potvrdením o občianskom preukaze, ktoré neobsahuje fotografiu a že o nemožnosti spoľahlivého overenia totožnosti nepoučil žalobcu, považoval odvolací súd za postup advokáta v rozpore s § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii. V príčinnej súvislosti s tým vznikla žalobcovi škoda spočívajúca v čiastke, o ktorú prišiel podvodným konaním priameho škodcu, od ktorého nemôže ani výkonom rozhodnutia väčšiu časť vymôcť. Pokiaľ by žalovaný advokát postupoval riadne, ku škode by nedošlo a na tom podľa odvolacieho súdu nič nemení ani to, že žalobca sa sám rozhodol zmluvu uzavrieť.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci v závere, že boli splnené podmienky zodpovednosti advokáta za škodu. Žalovaný mal za to, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi výkonom advokácie a vznikom škody. Žalovaný uviedol, že postupoval v súlade s povinnosťami, ktoré mu stanovuje zákon o advokácii, keďže v rámci zákonných možností overil totožnosť osoby, s ktorou chcel žalobca uzavrieť zmluvu o pôžičke a splnil aj povinnosť pripraviť požadovanú zmluvu podľa pokynov žalobcu. Podľa názoru žalovaného do činnosti advokáta nespadá overovanie totožnosti, pretože advokát nie je vybavený prostriedkami na rozpoznanie falzifikátov dokladov. Žalovaný preto navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne a vyjadril súhlas s názorom odvolacieho súdu, že žalovaný porušil povinnosť advokáta tým, že ho neinformoval o nedostatku potvrdenia o občianskom preukaze, ktorý nie je z hľadiska identifikácie verejnou listinou (§ 9 odst. 6 zákona č. 328/1999 Sb.).⁴

Vedľajší účastník na strane žalovaného (poisťovňa) navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že overenie totožnosti budúceho dlžníka nepredstavuje právnu pomoc, ktorú je advokát povinný klientovi poskytnúť; advokát iba overuje, či sa konkrétna osoba preukazuje zákonom predpokladaným platným úradným dokladom. Vedľajší účastník vyvodzoval použiteľnosť rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 1384/2006, týkajúceho sa povinností notára pri overovaní totožnosti, na daný prípad a spochybňoval i záver o príčinnej súvislosti; podľa jeho názoru škoda vznikla iba podvodným konaním priameho škodcu, a nie tiež konaním žalovaného advokáta, na ktorého je tak neprípustne prenášaná zodpovednosť veriteľa za to, s kým si dohodne obchod.

Najvyšší súd Českej republiky ako súd dovolací dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považoval za vecne správny a dovolanie žalovaného preto zamietol.

V odôvodnení rozhodnutia Najvyšší súd ČR poukázal na to, že úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú advokátom v súvislosti s výkonom advokácie vychádza zo zodpovednosti bez ohľadu na zavinenie (z tzv. objektívnej zodpovednosti) a je založená na súčasnom splnení predpokladov, ktorými je 1. výkon advokácie, 2. vznik škody a 3. príčinná súvislosť medzi výkonom advokácie a vznikom škody. Podmienku, že výkon advokácie nebol advokátom uskutočňovaný riadne, treba posudzovať z hľadiska § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii. Škodou sa rozumie ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi. O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak škoda vznikla následkom výkonu advokácie. Pokiaľ bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva; príčinou škody môže byť iba tá okolnosť, bez existencie ktorej by ku škodnému následku nedošlo. Splnenie uvedených predpokladov zodpovednosti za škodu musí byť v konaní jednoznačne zistené. Dôkaznú povinnosť má v tomto smere poškodený. Advokát sa môže zodpovednosti zbaviť, ak preukáže (dôkazné bremeno leží na ňom), že škode nemohol zabrániť ani vynaložením všetkého úsilia, ktoré od neho možno žiadať.

Podľa Najvyššieho súdu ČR nie je možné považovať za nesprávny výklad odvolacieho súdu o postupe advokáta v rozpore s § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii a nie je možné dovoliť, že by odvolací súd kládol neprímerané požiadavky na advokáta pri overovaní totožnosti, ktoré by advokát nemohol splniť. V danom prípade šlo o nedostatočné zváženie miery rizika pri identifikácii účastníka pomocou náhradného dokumentu, ktorý nie je na rozdiel od občian-

(Obdobne § 26 zákona č. 586/2003 Z. z., o advokácii:

„(1) Advokát zodpovedá klientovi za škodu, ktorú mu spôsobil v súvislosti s výkonom advokácie; zodpovednosť advokáta sa vzťahuje aj na škodu spôsobenú jeho koncipientom alebo jeho zamestnancom, ak advokát vykonáva advokáciu ako spoločník spoločnosti podľa tohto zákona, povinnosť podľa tohto ustanovenia sa vzťahuje iba na túto spoločnosť.

(2) Koncipient a iný zamestnanec advokáta nezodpovedajú klientovi za škodu spôsobenú pri poskytovaní právnych služieb. Ich pracovnoprávna zodpovednosť voči advokátovi nie je tým dotknutá.

(3) Každý advokát samostatne zodpovedá voči klientovi za škodu spôsobenú pri poskytovaní právnych služieb okrem prípadov, ak ide o spoločného klienta niekoľkých advokátov. Voči svojim zamestnancom a iným osobám zodpovedajú advokáti spoločne a nerozdielne.

(4) Ak tento zákon neustanovuje inak, advokát sa zbaví zodpovednosti podľa odseku 1, ak preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od neho žiadať“.)

3 § 16 zák. č. 85/1996 Sb., o advokácii:

„(1) Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnym alebo stavovským predpisom; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.

(2) Pri výkone advokácie je advokát povinný konať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne

všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné“.

(Obdobne § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z. z., o advokácii:

„(1) Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.
(2) Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb“.)

4 § 9 ods. 6 zákona č. 328/1999 Sb., o občianskych preukazoch:

„Potvrdenie o občianskom preukaze nie je verejnou listinou“.

5 § 438 ods. 1 občianskeho zákonníka:

„Ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne“.

6 § 438 ods. 1 občianskeho zákonníka:

„Kto zodpovedá za škodu spoločne a nerozdielne s inými, vyporiada sa s nimi podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody“.

skeho preukazu verejnou listinou a predovšetkým o nedostatok poučenia, ktoré mal v tejto situácii poskytnúť advokát klientovi, ktorý ho žiadal o spísanie zmluvy o pôžičke niekoľkotisícovej čiastky. Žalovaný advokát považoval tento spôsob overenia totožnosti osoby chystajúcej sa prevziať od žalobcu vysokú finančnú čiastku za dostatočný bez toho, aby na tento nedostatok upozornil žalobcu, ktorý si uňho objednal právnu službu uzavretia zmluvy o pôžičke. Rozhodnutie, na ktoré poukazoval vedľajší účastník, sa týkalo dokonalého falzifikátu plnej moci s úradným overením, takže nie je porovnateľné s touto vecou, v ktorej má posudzovaný doklad z hľadiska identifikácie iba kvalitu náhradného dokladu.

Najvyšší súd ČR konštatoval, že niet pochyb o tom, že prvotnou príčinou vzniku škody bolo podvodné konanie tretej osoby. „Podcenenie rizika zámeny osôb pri ich identifikácii náhradným dokladom spojené s nedostatočným poučením klienta advokátom však páchatelovi umožnilo dokonať trestný čin, ku ktorému by inak nedošlo, pokiaľ by žalobca bol vyzoomený o zníženej kvalite identifikačného preukazu a o potenciálnom probléme s totožnosťou druhej zmluvnej strany. Spáchanie trestného činu treťou osobou preto nevyučuje zodpovednosť advokáta za škodu, ktorá je zodpovednosťou podľa zvláštného predpisu a ktorá nastupuje ako zodpovednosť spoločná a nerozdielna s priamym škodcom (porov. § 438 ods. 1 občianskeho zákonníka⁵ s následným postupom pri vyporiadaní podľa § 439 občianskeho zákonníka).“⁶

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované, doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala:

Mgr. Zuzana Fabianová
advokátska koncipientka

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Členovia predsedníctva sa stretli na výjazdovom zasadnutí v Štrbskom Plese v Hoteli Patria 6. decembra 2012. Za overovateľa zápisnice určili podpredsedu SAK JUDr. Oleja.

Rokovanie viedol predseda SAK JUDr. Hrežďovič. Informoval o krste Komentára k českému zákonu o advokácii, na ktorom sa zúčastnil ako krstný otec a o Medzinárodnej konferencii o histórii advokácie, ktorú organizovala SAK za účasti širokého spektra právnických povolání zo Slovenska a zo zahraničia. Ocenil vynikajúcu úroveň podujatia a oboznámil s pozitívnymi reakciami účastníkov. Ďalej informoval o účasti na rozporovom konaní k návrhu zákona o katastri u predsedníčky Úradu geodézie, kartografie a katastra SR.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správu predsedu SAK a **schválili** zápisnicu zo zasadnutia P SAK 15. novembra 2012 s pokračovaním 16. novembra 2012. Podľa programu predsedníctvo **vzalo na vedomie** prehľad a informáciu o súdnych konaniach v statusových veciach a správu o stave vymáhania pohľadávok.

Správu agentúry DEVON o činnosti v mesiaci november 2012 a o zámere imidžovej mediálnej kampane **vzalo na vedomie**. Členovia predsedníctva **schválili** nominácie na ocenenie advokátov za ich celoživotný prínos advokácii a rozhodli, že slávnostný galavečer pri príležitosti Dňa advokácie sa bude konať v Košiciach v Hoteli Hilton.

Na podnet JUDr. Kalatu sa členovia predsedníctva venovali aj činnosti Rozhodcovského súdu SAK a pripravám Kon-

ferencie advokátov 13. – 15. júna 2013 v Historickej budove SND v Bratislave.

Predsedníctvo **schválilo** uznesenie, ktorým sa stanovuje rozsah a podmienky účasti advokátskeho koncipienta na súdnych pojednávaníach (viď Vestník...).

Predsedníctvo sa **oboznámilo** s ekonomickými záležitosťami a s informáciami odboru medzinárodných vzťahov, ktoré **vzalo na vedomie**. Predsedníctvo sa venovalo podnetom, resp. dopytom advokátov a spoločností a prerokovalo žiadosti advokátov o zapísanie advokátskych koncipientov do zoznamu koncipientov, o vykonanie zmien v zápisoch koncipientov v dôsledku zmeny zamestnávateľa a o vyčiarknutie zo zoznamu advokátskych koncipientov v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta, žiadosti advokátskych koncipientov o započítanie inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta, žiadosti o zápis do zoznamu advokátov, informácie o pozastavení výkonu advokácie, o zrušení pozastavenia výkonu advokácie, o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov a žiadosti advokátov o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, informácie o zmenách právnej formy obchodných spoločností a o pristúpení spoločníkov a o vyčiarknutí z uvedených zoznamov.

Predsedníctvo SAK pokračovalo v zasadnutí **11. decembra 2012** v sídle komory v Bratislave. Dopoldnia prerokovalo ako odvolací orgán odvolania proti rozhodnutiam disciplinárnych senátov, následne pokračovalo riadne zasadnutie rozhodovaním o pozastavení výkonu advokácie z dôvodu trestného stíhania. Po ukončení zasadnutia P SAK sa konalo spoločné rokovanie orgánov komory k návrhom zmien interných predpisov SAK.

Zapísala –no-

Pyta(j)te sa predsedníctva

K akému dňu zapíše komora advokátskeho koncipienta do zoznamu advokátskych koncipientov vedeného SAK?

Podľa Uznesenia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 17/10/2012 z 15. novembra 2012, článku I., advokát, verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť alebo spoločnosť s ručením obmedzeným je povinná doručiť kancelárii Slovenskej advokátskej komory žiadosť o zápis koncipienta do zoznamu advokátskych koncipientov do jedného mesiaca od vzniku pracovného pomeru s koncipientom. Ak advokát, verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť alebo spoločnosť s ručením obmedzeným podá žiadosť po uplynutí tejto lehoty, Slovenská advokátska komora zapíše koncipienta spätne maximálne jeden mesiac pred dňom doručenia žiadosti advokáta o zápis

advokátskeho koncipienta. Predsedníctvo komory zmenilo uznesením č. 17/10/2012 z 15. novembra 2012 Uznesenie č. 13 predsedníctva Slovenskej advokátskej komory z 3. júla 2006, ktorým sa ustanovujú podrobnosti zápisu advokátskych koncipientov do zoznamu vedeného komorou, tak, že s účinnosťou od 1. januára 2013 advokát, verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť alebo spoločnosť s ručením obmedzeným sú povinní oznámiť kancelárii Slovenskej advokátskej komory vznik pracovného pomeru s osobou, o ktorej zápis do zoznamu advokátskych koncipientov žiadajú najneskôr nasledujúci pracovný deň po vzniku pracovného pomeru s koncipientom. Komora v prípade dodržania lehoty podľa prvej vety zapíše do zoznamu advokátskych koncipientov osobu, o ktorej zápis sa žiada dňom vzniku pracovného pomeru, za predpokladu splnenia všetkých zákonných podmienok. V prípade nedodržania lehoty podľa predchádzajúcej vety zapíše komora advokátskeho koncipienta ku dňu oznámenia vzniku pracovného pomeru s osobou, o ktorej zápis do zoznamu advokátskych koncipientov sa žiada. Za oznámenie sa považuje aj oznámenie prostredníctvom webového sídla komory.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta vyjadriť sa na požiadanie SAK k obsahu sťažnosti

- 1) Advokát, ktorý nereaguje adekvátnym spôsobom na žiadosť SAK o vyjadrenie k obsahu sťažnosti sťažovateľa a komore nedoručí relevantné vyjadrenie k veci, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože týmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 28 ods. 4 zákona o advokácii.
- 2) Za adekvátny spôsob reakcie advokáta na žiadosť SAK o vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľa nemožno považovať zaslanie späť vzatia sťažnosti sťažovateľa na hlavičkovom papieri advokáta bez akéhokoľvek relevantného vyjadrenia k veci.

*Rozhodnutie V. disciplinárneho senátu z 15. novembra 2011,
sp. zn. DS V.-65/08:1647/2008*

Dotknuté ustanovenia:

- § 28 ods. 4¹ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení

Rozhodnutím V. disciplinárneho senátu z 15. nov. 2010, sp. zn. DS V.-65/08:1647/2008 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 28 ods. 4 zákona o advokácii,

tým, že

na list Slovenskej advokátskej komory zo dňa 4. 7. 2008, ktorý prevzal dňa 6. 7. 2008, ďalej na urgenciu z 22. 7. 2008, ktorú prevzal dňa 25. 7. 2008, aby sa vyjadril k výške svojich nedoplatkov voči Sociálnej poisťovni, či uvedený nedoplatok súvisí s výkonom advokátskej činnosti a z akého dôvodu tento nemôže vyrovnať a ďalej, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa aj ohľadne vyčíslenia trov právneho zastúpenia, kedy informoval sťažovateľa po doručení II. stupňového rozhodnutia, nereagoval,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. a.) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **písomné napomenutie**.

Podľa § 42 ods. 2 Disciplinárneho poriadku SAK bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zapla-

tiť na účet Slovenskej advokátskej komory paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške **307,70 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Na základe návrhu na začatie disciplinárneho konania predsedu Revíznej komisie SAK sa začalo disciplinárne konanie proti disciplinárne obvinenému pre skutok popísaný vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

V odôvodnení svojho návrhu navrhovateľ uviedol, že SAK obdržala písomnú sťažnosť sťažovateľa, v ktorej uviedol, že disciplinárne obvinený advokát ho zastupoval v súdnom spore, v ktorom bol úspešný. Podľa tvrdenia sťažovateľa mu advokát v tomto spore zatajil, že dostal rozsudok a že požiadal protistranu o úhradu trov odvolacieho konania a súdneho poplatku za odvolanie na svoj účet a zatajil aj skutočnosť, že peniaze prišli na jeho účet napriek tomu, že ho sťažovateľ výslovne požiadal, aby zaplatený súdny poplatok bol uhradený na jeho podnikateľský účet. Ďalej uviedol, že advokát až do posledného dňa zatajoval úhradu od protistrany a až po telefonickú výzvu sťažovateľa sa priznal, že peniaze na úhradu nemá a ďalej sťažovateľ upozornil aj na to, že sa dozvedel o dlhu advokáta voči Sociálnej poisťovni vo výške 500 000 Sk. Advokáta následne vyzval navrhovateľ, aby sa k veci vyjadril a napriek tomu, že listy navrhovateľa preukázateľne prevzal, sa k nim nevyjadril.

Na pojednávaní disciplinárneho senátu konanom dňa 15. 11. 2008 bol vypočutý disciplinárne obvinený, ktorý na svoju obranu uviedol, že dňa 25. 6. 2008 poslal SAK na svojom hlavičkovom papieri späť vzatie sťažnosti sťažovateľa

a tým považoval vec za vybavenú. Podanie sťažovateľa označil za nepravdivé a urážajúce skutočnosti a keďže tento svoje podanie zobral späť, bol toho názoru, že už sa tým komora nebude zaoberať. Požiadavku SAK vo vzťahu k nedoplatkom voči Sociálnej poisťovni považoval za konanie nad rámec oprávnenia SAK a keďže bola sťažnosť vzatá späť, považoval všetky požiadavky zo strany SAK za irelevantné a bezpredmetné. Disciplinárne obvinený uviedol taktiež, že v danom čase bol hospitalizovaný a práceneschopný, preto takéto veci neriešil.

Za tohto skutkového stavu disciplinárny senát dospel k záveru, že disciplinárne obvinený tím, že adekvátne nereagoval na výzvu komory, ktorá konala podľa zákona o advokácii a požadovala relevantné vyjadrenia, dopustil sa zavineného porušenia povinnosti advokáta podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii.

S poukazom na uvedené skutočnosti disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta vinným zo skutku uvedenom v návrhu Revíznej komisie SAK a v súlade s § 56 ods. 1 zákona o advokácii a § 28 ods. 4 zákona o advokácii s prihliadnutím na závažnosť previnenia, okolnosti, za ktorých bolo spáchané a v neposlednom rade na osobu disciplinárne obvineného advokáta a uložil mu disciplinárne opatrenie v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o advokácii – písomné napomenutie, ktoré považoval za primerané.

Pri ukladaní tohto opatrenia senát vzal do úvahy skutočnosť, že u disciplinárne obvineného ide o advokáta s dlhoročnou právnu praxou a senát predpokladal, že si uvedomil nesprávnosť svojho konania, keďže pozná predpisy slovenskej advokácie.

V súlade s 42 ods. 2 Disciplinárneho poriadku SAK disciplinárny senát zároveň uložil disciplinárne obvinenému povinnosť nahradiť paušálne trovy konania na účet SAK.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia

Poznámka

1 § 28 ods. 4 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný na požiadanie komory bezodkladne vyjadriť sa o obsahu sťažnosti alebo iného obdobného podania v rámci konania, ktoré proti nemu v súlade s týmto zákonom a predpismi komory vedie komora na podnet iného, a poskytnúť jej potrebné vysvetlenie a požadovanú spisovú dokumentáciu“.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala

Mgr. Tatiana Frištiková
advokátska koncipientka

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2013

Odberateľ:

.....
.....

IČO:

IČ DPH:

Číslo účtu:

➔ Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

.....
.....

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2013 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum:

Podpis:

Vybavuje:

Telefón:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava,
alebo odfaxujte na číslo **02/5292 4056, 5296 1554**

Medzinárodná konferencia o histórii advokácie

Dňa 30. novembra 2012 Historická budova Slovenskej národnej rady privítala vo svojich priestoroch odborníkov na dejiny práva, ako aj laikov – nadšencov pri príležitosti slávnostnej Medzinárodnej konferencie o histórii advokácie. Podujatie nadväzuje na úspešnú tradíciu, ktorá sa pred ôsmimi rokmi zrodila a formovala v Českej republike. Tento rok bola konferencia po prvý raz organizovaná na Slovensku v úzkej spolupráci Slovenskej advokátskej komory a Českej advokátskej komory. Archív výstupov z uplynulých ročníkov je dôkazom, že česká právnická obec dosiahla na tomto poli značné výsledky, ktoré sú prínosom pre celú stredoeurópsku oblasť. Aj z dôvodu spoločných historických koreňov sa portfólio pozvaných v roku 2012 rozšírilo o kolegov zo susedných krajín, a tak konferencia vďaka prítomnosti maďarských, rakúskych a poľských advokátov oprávnené získala prívlastok „medzinárodná“.

Bratislava sa nachádza v srdci regiónu krajín s podobnou históriou a géniom loci dýchalo aj miesto podujatia. Historická budova SNR, v 17. storočí pôvodne postavená ako kláštor, dlhé roky slúžila pre potreby župného a krajinského zastupiteľstva, až kým sa do jej priestorov nasťahoval Snem Slovenskej republiky a po II. svetovej vojne Slovenská národná rada. Práve na tomto mieste došlo 27. apríla 1990 k prijatiu prvého zákona o slobodnej advokácii, a tak si sotva možno predstaviť pre konferenciu lepšie priestory.

Dejiny advokácie v sebe nesú tri okruhy: dejiny právnych predpisov, ktoré upravujú advokátske právo, dejiny stavu advokátskeho a jeho samosprávy a v neposlednom rade životné osudy tých, ktorí sa advokácii venovali. Konferencia niesla podtitul „Sloboda advokácie v dejinách“ a napriek tematickej rozmanitosti príspevkov sa každý prednášajúci dotkol hĺbky významu slobody ako jednej zo základných hodnôt advokát-

skeho povolania. Tak, ako sa človek rodí slobodný, tak je sloboda a s ňou súvisiaca samospráva podstatou profesie advokáta. Advokácia je slobodná, ale nie je slobodná sama pre seba; sloboda advokácie je dôležitá predovšetkým v záujme klientov.

Úlohy moderátorov sa výborne zhostili JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, ktorý stál pri zrode myšlienky organizovať konferencie o dejinách advokácie v Českej republike a svojou prácou na poli histórie inšpiroval rozvoj tejto problematiky aj na Slovensku, podpredseda ČAK a zároveň predseda Sekcie pro dejiny advokácie ČAK JUDr. Petr Poledník a členovia Pracovnej komisie pre históriu advokácie SAK JUDr. Anton Blaha, CSc. a JUDr. Peter Kerecman, PhD. (foto na obálke)

Po otvorení podujatia predsedom SAK **JUDr. Ľubomírom Hrežďovičom** (foto 1) nasledovali pozdravy vzácných hostí zastupujúcich právnické inštitúcie. Konferencia privítala JUDr. Oľgu Trnkovú reprezentujúcu Najvyšší súd SR z poverenia jeho predsedu, prvého námestníka Generálnej prokuratúry SR JUDr. Ladislava Tichého, dekana Právnickej fakulty Univerzity Komenského prof. JUDr. Pavla Kubíčka, CSc., z poverenia dekana Právnickej fakulty Paneurópskej vysokej školy vedúceho Ústavu verejného práva PEVŠ doc. JUDr. Petra Poláka, PhD., viceprezidenta Notárskej komory SR JUDr. Miroslava Pavloviča a člena prezídia Notárskej komory ČR JUDr. Josefa Kawuloka. Ako hostia podotkli, napriek rôzne vymedzeným úlohám všetky právnické povolania spejú k spoločnému cieľu – k výkonu spravodlivosti. Funkcia advokáta je nenahraditeľná pre správne fungovanie právneho štátu a dopĺňa úlohy sudcu, prokurátora a notára, pričom všetci absolvujú rovnakú prípravu na právnických fakultách a vzájomne skladajú mozaiku dejín advokácie.

Ctenými hosťami konferencie boli zástupcovia Českej advokátskej komory. Predseda ČAK **JUDr. Martin Vychopeň** (foto 2) v príhovore poukázal na výborné vzťahy českých a slovenských kolegov a zdôraznil úlohu pracovných skupín na pôde komôr, ktoré môžu prostredníctvom pohľadu do dejín pomôcť odvrátiť prípadné chyby v budúcnosti. Napriek tomu, že slovenská a česká komora nemajú spoločnú minulosť vzhľadom na samostatnú existenciu od prijatia prvého federálneho zákona o advokácii, od začiatkov svojho fungovania budujú úzke vzájomné vzťahy a spoluprácu.

JUDr. Petr Poledník (foto 3) vyjadril názor, že hoci je historická disciplína na území Českej i Slovenskej republiky nová, jej dôležitosť tkvie v tom, že pomáha poznať základy advokátskeho stavu a vedie k správnym rozhodnutiam: „Na to, aby sme poznali budúcnosť, musíme poznať našu minulosť“. Kríza spoločnosti býva dôsledkom mravnej krízy vyplývajúcej z nedostatku úcty voči nemenným a platným hodnotám. Výskum v oblasti histórie je hodný toho, aby sa takéto podujatia posunuli na európsku a svetovú úroveň a aj pohľad do publika bol prejavom zvyšujúceho sa záujmu a počtu účastníkov.

Zaujímavý rozmer konferencii dali príhovory a príspevky zahraničných hostí. Predseda Maďarskej advokátskej komory **Dr. János Bánáti** (foto 4) pripomenul, že podobne ako v minulosti, aj dnes v rámci EÚ čelí advokácia spoločným

problémom a výzvam. Predseda budapeštianskej komory **Dr. László Réti** (foto 5) upriamil pozornosť na skutočnosť, že advokácia v stredoeurópskom priestore je odrazom vzájomnej identity vyplývajúcej z dedičstva minulosti; jej súčasťou je okrem iného aj uhorský Advokátsky poriadok z roku 1874, ktorý si zachoval na oboch územiach platnosť až do povoj-

nového obdobia. **Dr. Jenő Horváth** (foto 6, vpravo), čestný predseda Maďarskej advokátskej komory, predniesol úvahu o význame úplnej autonómie advokátskych organizácií v priereze dejín a vyzval prítomných, aby spoločné korene boli základom spolupráce; aj dnes treba bojovať o zachovanie advokátskych zásad mlčanlivosti, dôvernosti a autonómie nielen po formálnej stránke, ale aj v praxi. Komora ako samostatný nedotknuteľný orgán a dôsledne chránená zásada mlčanlivosti sú dva z pilierov právneho štátu. **Ewa Stawicka** (foto 7) zastupujúca Poľskú advokátsku komoru zdôraznila význam slobody a samoregulácie v advokátskej profesii a v príspevku priblížila stručné dejiny advokácie v Poľsku. Pani Stawicka je výraznou osobnosťou na poli histórie advokácie. U nás je známa aj vďaka českému prekladu publikácie *Příběhy spravedlnosti* (Linde Praha, 2003), ktorá formou poviedok približuje súdne procesy s dnes už historickými osobnosťami ako napr. Sokrates, Dostojevský či Jan Hus. Poľských kolegov zastupoval aj pán **Adam Redzik**, spoluautor knihy *Historia Adwokatury* (2012). Dejiny Rakúskej advokátskej komory sa podujal pútavým spôsobom spracovať jej podpredseda **Dr. Josef Weixelbaum** (foto 8). Dr. Blaha pripomenul, že slovenská advokácia je zviazaná rakúskym advokátom, ktorí zohrali dôležitú poradnú úlohu pri zrode nového zákona o nezávislej advokácii v roku 1990. Snahou organizátorov bolo prizvať i predstaviteľov advokácie na Ukrajinu, s ktorou SAK zdieľa historické korene Zakarpatskej Rusi, žiaľ, napriek prijatiu pozvania napokon ukrajinskí kolegovia do Bratislavy neprišli.

V úvodnom príspevku **JUDr. Anton Blaha** (foto 9), bývalý predseda SAK, priblížil okolnosti vzniku Slovenskej advokátskej komory a prijatia prvého slobodného zákona o advoká-

cii. Proces prijatia bol nielen dielom novembra 1989, ale aj neutíchajúceho úsilia advokátov, v ktorých dlho rezonovala túžba po zmene a po advokácii založenej na nových princípoch. Rovnako bol zákon odrazom skúseností z minulosti a osudov advokátov trpiacich pre zachovávanie pravých hodnôt advokácie. Ich životné príbehy svedčia o pravdivosti

výroku „ľahšie je za advokáta vyštudovať, ale ťažšie je túto prácu vykonávať“ (M. Ghándí). Advokáti boli aj pred novembrom 1989 zložkou právneho systému, ktorá poukazovala na porušovanie zákonnosti režimu a domáhala sa nápravy tohto stavu, za čo boli predmetom rôznych postihov. Kto si nedokáže zapamätať minulosť, je odsúdený na to, aby

ju znova prežil. Prijatie zákona bolo výrazným pokrokom v dejinách advokácie.

Zopár kameňov do mozaiky histórie advokácie na Slovensku v 1. polovici 20. storočia pridala prodekanka právnickej fakulty Trnavskej univerzity **JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.** (foto 10). Výrazným medzníkom v danom

období bol vznik samostatnej ČSR, ktorý priniesol ústavnopolitické zmeny zasahujúce aj do výkonu advokácie. Reglementovanie organizácie slobodných povolání tvorilo súčasť vtedajšej právnej úpravy, a tomu zodpovedala aj obrana samosprávy. Z výskumu však vyplýva, že medzi štátom a advokátskym stavom fungoval živý dialóg a situáciu nemožno porovnávať so stavom po roku 1948.

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík (foto 11), v súčasnosti sudca Ústavného súdu ČR, podal obraz vývoja advokátskych komôr v českých krajinách v rokoch 1848 – 1918. V tom čase vedúcu úlohu plnila Advokátska komora vo Viedni, advokátske komory v Čechách existovali vo forme provinčných špecializovaných spolkov a ich agendu tvoril len dohľad nad advokátskymi koncipientmi. Ročne na komoru prichádzalo cca 3 000 listov. Komora nemala majetok, a tak sa rokovanie vedenia konalo na rôznych miestach. Až na prelome storočia možno hovoriť o profesionalizácii komory. V českých krajinách vládla jazyková polarizácia a advokáti sa delili na nemecky a česky hovoriacich. Českí advokáti však založili spolok a časopis, čím sa snažili získať postavenie na komorách, kde dominovali nemeckí advokáti. V roku 1904 polarizáciu vystriedala jazyková parita, čo svedčí o úspechu českej obce – jedna z dvoch najdôležitejších funkcií musela byť vždy zastúpená osobou českej národnosti. Ďalším prejavom profesionalizácie bolo vydávanie vestníka v dvojazyčnej mutácii.

Ešte hlbšie do minulosti načrela **Prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.** (foto 12) z Filozofickej fakulty Karlovej univerzity, ktorá obsah príspevku zamerala na postavenie advokátov v českých krajinách v stredoveku. Advocatus v úlohe rečníka vystupoval na súde od 13. storočia, ale jeho postavenie ne-

bolo unifikované, menilo sa podľa typu súdu (mestský alebo zemský) a oblasti; v tom čase sa výrazne líšilo aj pôsobenie v cirkevnom a svetskom prostredí. Napr. na cirkevnom súde musel advokát zložiť prísahu, že nebude vedome obhajovať protiprávne veci. Vdovy a siroty mali nárok na zástupcu *ex offio*, zdôrazňovalo sa právo šľachticov na sebaobhajobu a osoby obvinené z najťažších činov si nie vždy „zaslúžili“ obhajcu. Už v 13. storočí dôležitú úlohu zohrávala advokátska etika a pramene svedčia o tom, že advokáta často zlákala protistrana na vyšší honorár.

Zaujímavým vkladom do programu konferencie bol pútavý príspevok **JUDr. Petra Kerecmana** (foto 13), člena predsedníctva SAK, o živote básnika a advokáta v jednej osobe – Pavla Országha Hviezdoslava. Hviezdoslav si pedantne viedol spisy a pramene vypovedajú o tom, že sa venoval celej škále právnych vecí – sporom o držbu, exekúciám, pokutám, otázkam dlhu, určeniu výživného či ublíženiu na tele. Už v čase štúdií napísal verš „Príď čím skôr, kráľovstvo práva – príď spravodlivosť, ktorá neskonáva“. Pre advokáciu mal vyhradený deň, večer sa z neho stával básnik. Takmer 30-ročná prax sa odzrkadlila aj v známych umeleckých dielach, napr. v epose *Hájnikova žena*, kde zobrazuje priebeh trestného konania, alebo v básni *Bútor a Čútor*, v ktorej popisuje susedský spor.

Historické súdne budovy v okruhu pôsobnosti Krajského súdu v Bratislave priblížil český advokát **JUDr. Ľubomír Činka** (foto 14) prostredníctvom pôsobivej zbierky súčasných fotografií a dobových pohľadníc, na ktorých ilustroval vývoj súdnych budov v Galante, Malackách, Myjave, Pezinku, Senici, Skalici, Dunajskej strede, Šamoríne a Trnave. JUDr. Činkovi patrí veľká vďaka za podrobné mapovanie histórie a ar-

14

chitektúry súdnych budov na území Slovenska napriek tomu, že je členom Českej advokátskej komory.

JUDr. Rudolf Manik, PhD. (foto 15), slovenský advokát, sa podrobne zamerail na postavenie židovských advokátov na Slovensku v priereze 20. storočia. Časť inteligencie vyznávajúcej židovskú vieru patrilo nezastupiteľné miesto me-

15

16

dzi slobodnými povolaniami Rakúsko-Uhorska, ich postavenie začalo podliehať obmedzeniam po vzniku druhej ČSR a tragické udalosti druhej svetovej vojny nech slúžia ako to najväčšie varovanie pre budúcnosť. Aj advokácia bola poznačená históriou a na začiatku druhej polovice 20. storočia sa ocitla v žalostnom stave. Nezostáva nič iné, iba vysloviť nádej, že táto história sa nebude nikdy opakovať. JUDr. Maník výskumom prispel aj k zozbieraniu biografí košických advokátov židovského vyznania.

Doc. PhDr. Jirí Šouša, CSc. (foto 16) z Filozofickej fakulty Karlovej univerzity publiku predstavil zaujímavú tému – advokáti a juristi ako podnikateľská elita v českých krajinách v prvej polovici 20. storočia. Predmetom príspevku boli českí právnici, ktorí aspoň časť svojho profesijného života strávili vo sfére bankovníctva. Boli dynamickým prvkom rozvoja a prosperity a vyznačovali sa znalosťou finančného práva. Formálne aj neformálne pôsobenie advokátov v tejto oblasti bolo veľmi výrazné a napomáhalo bankám udržať si popredné miesto v hospodárskom a následne aj politickom živote spoločnosti.

Odborný program konferencie ukončil JUDr. Petr Poledník, ktorý sa s účastníkmi zamyslel nad hrobmi advokátov na brnianskom ústrednom cintoríne.

Advokáti boli v minulosti významnými príslušníkmi občianskej spoločnosti, venovali sa aktívne politike, boli mecenášmi kultúry, významnými národovcami, boli tvorcami ústav a spolutvorcami dejín. Je noblesa advokácie hudbou zašlých čias? Slovami doktora Stanislava Balíka – životné osudy advokátov z dejín nech sú inšpiráciou, nech predstavitelia advokátskeho povolania vedia, že by mali byť slušní ľudmi, ktorí stoja na strane ochrany ľudských práv a nech

sa história advokácie ďalej pestuje ako vedný odbor a napomáha tomu, aby advokácia bola skutočne noblesným povoláním, akým bola v druhej polovici 19. a v prvej polovici 20. storočia. V citáte „história je učiteľkou života“ sa skrýva neutíchajúca pravda. Spokojne možno konštatovať, že fond literatúry zameranej na dejiny právnických povolaní sa rozširuje – príkladom je kniha *Notárstvo na Slovensku* z pera martinského notára JUDr. Mariána Mikla, ktorú začiatkom roka vydá Notárska komora SR, či publikácia *História advokácie na Slovensku* od autorskej dvojice JUDr. Kerecman a JUDr. Maník.

Sprievodným podujatím konferencie bolo premietanie filmu *Advokátka* (1977) v priestoroch Slovenskej advokátskej komory. Aj kinematografia je vďačným zdrojom poznatkov. Film oživil spomienky na dobové reálie čias, v ktorých vznikol a pripomenul podmienky výkonu advokácie v 70. rokoch minulého storočia.

Konferencia o histórii advokácie každým ročníkom objavuje nové perspektívy dejín právnických povolaní. Netradičný medzinárodný formát konferencie konanej na Slovensku nepochybne prispel do archívu akademického výskumu a zároveň potvrdil dobré vzťahy susedských komôr, ktoré možno budovať aj pomocou integrujúcej témy, akou je história advokácie. Veľká vďaka patrí všetkým cteným prednášateľom, ktorí venovali čas a úsilie príprave obohacujúcich referátov a účastníkom za pozornosť a prejavovaný záujem.

Jubilejná X. konferencia sa v roku 2013 vráti na pôdu Českej republiky a účastníci sa už teraz tešia na nové horizonty.

Mgr. Michaela Chládková
Foto Vladislav Zigo

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta predložiť súdu dôkazný materiál vypracovaný klientom – povinnosť advokáta informovať klienta o doručení rozsudku

- 1) Advokát je povinný informovať klienta včas o doručení rozsudku súdu, a to najmä, ak je možné proti nemu podať opravný prostriedok v zákonom stanovenej lehote.
- 2) Advokát je povinný predložiť súdu písomný dôkazný materiál vypracovaný klientom, na predloženie ktorého klient trvá. V prípade, ak dôkazy predložené klientom sú nevhodné, je advokát povinný o tom klienta preukázateľnou formou poučiť, ak však klient napriek tomu na ich predloženie súdu trvá, je advokát povinný tak na pokyn klienta urobiť.

Rozhodnutie disciplinárnej komisie ČAK
z 20. marca 1998, sp. zn. K 116/97¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, § 46 ods. 3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:**
§ 18 ods. 1, 2² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení,
§ 6 ods. 1³ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 19. 6. 2010

Disciplinárne obvinený advokát bol uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

- 1) ako právny zástupca klienta K. T. ako žalobcu vo veci vedenej na Mestskom súde v P. neinformoval svojho klienta o tom, že mu dňa 26. 3. 1997 bol doručený rozsudok súdu zo dňa 28. 1. 1997 a napriek viacerým písomným urgenciám toto rozhodnutie najmenej do 20. 7. 1997 svojmu klientovi nepredložil,
- 2) ako právny zástupca K. T. vo veci vedenej na okresnom súde v P. nepredložil súdu „komentár k jednotlivým položkám“ vypracovaný klientom, napriek tomu, že klient dal pokyn túto písomnosť predložiť,

- 3) nepredložil kontrolnému oddeleniu ČAK klientsky spis týkajúci sa klienta K. T. napriek tomu, že ho o to opakovane doporučenými listami ČAK žiadala dňa 29. 7. a 25. 8. 1997

čím porušil

v bode **1)** a **2)** povinnosti advokáta uložené v 16 ods. 1 zákona o advokácii⁴ a v čl. 5 a 6 stavovského predpisu č. 1 a v bode **3)** povinnosti advokáta uložené v § 46 ods. 3 zákona o advokácii a v čl. 56 ods. 2 organizačného poriadku ČAK.

Podľa § 32 ods. 1 písm. c.) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 5 000 Kč.**

Z odôvodnenia:

Z obsahu sťažnostného spisu a výpovede disciplinárne obvineného na pojednávaní disciplinárneho senátu disciplinárny senát zistil nasledovný skutkový stav:

Disciplinárne obvinený prevzal zastúpenie klienta K. T. v občianskoprávnej veci a potom, čo mu bol doručený rozsudok Mestského súdu v P., ktorý bol pre klienta nepriaznivý, tento rozsudok klientovi nezaslal a ani ho neinformoval o jeho doručení. Rozsudok bol disciplinárne obvinenému doručený dňa 26. 3. 1997, klient ho však mal k dispozícii až

20. 7. 1997 a vzhľadom na to nemohol podať dovolanie proti rozsudku, lebo došlo k zmeškaniu lehoty.

Disciplinárne obvinený tieto skutočnosti nepoprel, ale namietal, že na podaní dovolania sa s klientom nedohodol a že klient sa k nemu do kancelárie nedostavoval, lebo sa zdržoval na chate.

Disciplinárny senát dospel k záveru, že je nepochybne povinnosťou advokáta, aby klientovi doručený rozsudok bez zbytočného dokladu zaslal alebo ho aspoň o jeho doručení riadne informoval bez ohľadu na to, či bude alebo nebude podané dovolanie. Aj keď advokát nezdieľa názor klienta o úspechu podaného dovolania, je potrebné sa vo vzťahu ku klientovi zachovať tak, aby klient mohol dovolanie prípadne podať prostredníctvom iného právneho zástupcu v zákonom stanovenej lehote. Pokiaľ vinou advokáta, ktorý rozsudok klientovi nedoručí, klient túto lehotu zmešká, je nutné konanie advokáta posudzovať ako porušenie povinností uvedených v § 16 ods. 1 a 2 zákona o advokácii a § 6 organizačného poriadku a takéto porušenie povinnosti považoval disciplinárny senát v zmysle § 32 ods. 1 zákona o advokácii za závažné.

Disciplinárne obvinený ďalej zastupoval klienta K. T. v ďalšom občianskoprávnom spore, pričom klient pre potreby súdneho konania vypracoval písomný materiál nazvaný ako „špecifikácia nákladov na opravu nehnuteľností“ a tento predložil disciplinárne obvinenému a žiadal ho, aby materiál v rámci dôkazného konania predložil súdu, Disciplinárne obvinený tak neurobil a toto svoje konanie zdôvodňoval tým, že materiál klienta nevystihoval podstatu sporu a že jeho predloženie nepovažoval za vhodné.

Disciplinárny senát v tomto bode žaloby dospel k záveru, že disciplinárne obvinený opätovne porušil povinnosti advokáta uvedené v § 16 zákona o advokácii a v čl. 5 organizačného poriadku. V danom prípade nič nebránilo disciplinárne obvinenému, aby materiál klientom vypracovaný predložil súdu a nič na tom nemení ani skutočnosť, že sám tento materiál považoval za nepotrebný. Podľa názoru disciplinárneho senátu je v danej situácii vhodné spísať s klientom záznam, upozorniť ho napríklad na nevhodnosť navrhnutých dôkazov, vyjadriť stanovisko advokáta a pokiaľ klient aj napriek nesúhlasu advokáta na predložení dôkazu trvá, dôkaz predložiť a zastúpenie prípadne ukončiť. Podľa názoru disciplinárneho senátu nie je možné vec riešiť tak, ako postupoval disciplinárne obvinený, teda jednoducho materiál nepredložiť s tvrdením, že je zjavne nepotrebný.

V konaní nebolo sporné, že disciplinárne obvinený nepredložil kontrolnému oddeleniu ČAK klientsky spis týkajúci sa K. T. v súvislosti s vybavovaním sťažnosti tohto klienta. Vysvetlenie disciplinárne obvineného, že spis nemôže nájsť, nemohlo obstáť.

V danej situácii, keď disciplinárny senát nemal pochybnosti o skutkovom stave veci ani o charaktere porušenia povinnosti advokáta disciplinárne obvineným, disciplinárny senát považoval ako odpovedajúce disciplinárne opatrenie uloženie pokuty vo výške 5 000 Kč, pričom prihliadol na to, že proti disciplinárne obvinenému nebolo dosiaľ vedené

disciplinárne konanie, že sa v podstate k porušeniu povinnosti priznal a vyjadril nad tým ľútosť.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Poznámky

1 preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**
In: Bulletin advokácie, č. 8/1998, s. 62-63

2 § 18 ods. 1 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučiť“.

§ 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb“.

3 § 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je povinný riadne a včas písomne informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní vecí a posilať klientovi všetky písomnosti, z ktorých pre klienta vyplývajú práva a povinnosti, ak sa s klientom písomne nedohodne inak“.

4 § 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnym alebo stavovským predpisom; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť“.

§ 46 ods. 3 českého zákona o advokácii:

„Kontrolná rada volí zo svojich členov a odvoláva predsedu kontrolnej rady, a ak tak stanoví organizačný poriadok i zástupcu predsedu kontrolnej rady. Predseda kontrolnej rady je oprávnený vystupovať v disciplinárnom konaní podľa tohto zákona ako disciplinárny žalobca“.

*Právnou vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka*

Správa z plenárneho zasadnutia CCBE

Predseda Európskeho súdu pre ľudské práva privítal 30. novembra 2012 účastníkov plenárneho zasadnutia CCBE na pôde súdu v Štrasburgu a spoločne s predsedníčkou CCBE vyjadrili nádej, že prvé stretnutie je začiatkom budúcej intenzívnej spolupráce.

Plenárne zasadnutie sa začalo informovaním o zmenách týkajúcich sa členstva. V roku 2013 pristúpi k EÚ Chorvátsko, čím na základe štatútu CCBE má právo požiadať o členstvo. Čierna Hora, ktorá začala tento rok prístupové rokovania s EÚ, požiadala CCBE o status pridruženého člena. Obe zmeny v členstve delegácie odsúhlasili.

Na plenárnom zasadnutí sa zúčastnil tajomník Európskej komisie pre efektívnosť justície (CEPEJ). Priblížil štúdiu o fungovaní súdnych systémov v európskych krajinách, ktorá sa vykonáva každé dva roky. Výsledky posledných štúdií ukazujú, že v krajinách sa zvyšuje miera rešpektovania princípu právneho štátu, ľudských práv, rozširujú sa možnosti využitia právnej pomoci a zlepšuje sa aj vymožitelnosť práva. V niektorých krajinách znepokojujúco narastá počet advokátov, ktorý však neznamená garanciu lepšieho prístupu k spravodlivosti. Problémom je aj dĺžka niektorých konaní.

CCBE oboznámila delegácie so stanoviskom k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronicke transakcie na vnútornom trhu. V centre pozornosti bol koncept elektronickeho podpisu a elektronickej pečate. Navrhované znenie nariadenia priznáva rovnaké právne účinky, ako má písomný podpis podľa legislatívy daného štátu, čo rešpektuje princíp subsidiarity. Navrhovaná právna úprava používania elektronickej pečate by v niektorých členských štátoch mohla vytvoriť odlišnosť v účinkoch elektronickej a fyzickej pečate, pričom v mnohých prípadoch by mala elektronickej pečate viac právnych účinkov. V súčasnom znení môžu elektronickej podpis využívať len fyzické osoby, kým právnické osoby len pečat. Tento prístup by zasiahol do právnej úpravy zastupovania a konania v mene právnických osôb jednotlivých štátov. CCBE pošle Európskej komisii pripomienky.

Výbor CCBE proti praniu špinavých peňazí informoval, že Európska komisia navrhuje vytvorenie úradu európskeho prokurátora so širokými právomocami a zástupcami v jednotlivých členských štátoch, ktorý by sa zaoberal podvodmi týkajúcimi sa eurofondov. Konkrétny návrh by mala EK predložiť v júni 2013.

CCBE informovala o stretnutí so zástupcami Európskej komisie na tému hodnotenia advokátskych smerníc. CCBE

trvala na svojej pozícii, že nebude aktívne navrhovať zmenu smerníc vzhľadom na to, že to je názor väčšiny delegácií, ktoré zastupuje. Európska komisia však zdôraznila, že zatiaľ neboli prijaté žiadne rozhodnutia týkajúce sa znenia smerníc, stále sa zhromažďujú informácie k hodnoteniu aplikácie smerníc v členských krajinách. Konkrétne kroky budú ponechané až na novú Komisiu v roku 2015. Súhlasila však, že mnohé obmedzenia týkajúce sa poskytovania advokátskych služieb sú oprávnené vzhľadom na špecifický charakter profesie s jej základnými princípmi a budú aj v budúcnosti zachované. Delegácie členských štátov sa na zasadnutí zhodli, že je prijateľnejšia cesta spoločnej interpretácie problematických článkov, pretože je to zároveň spôsob, ako Komisii ukázať, že aj bez zmeny sú členské krajiny schopné vyriešiť prípadný konflikt právnych poriadkov pri aplikácii smerníc. Odsúhlasili spoločnú interpretáciu čl. 6 ods. (1) a čl. 8 smernice o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte.

CCBE predstavila niekoľko návrhov stratégie svojho ďalšieho pôsobenia. Chce sa zamerať predovšetkým na zvýšenie povedomia o činnosti CCBE medzi širším okruhom advokátov v členských krajinách aj na medzinárodnej úrovni prostredníctvom vylepšenia webstránky a publikácií o CCBE a osobnou návštevou v členských krajinách pri vhodných príležitostiach, čím by zástupcovia prezentovali činnosť CCBE, prípadne pomáhali delegáciám pri riešení konkrétnych problémov.

Na záver predsedníčka Marcella Prunbauer-Glaser poďakovala delegáciám, členom predsedníctva a sekretariátu CCBE za podporu a spoluprácu, vďaka ktorej mohla dosiahnuť mnohé z cieľov, ktoré si pri preberaní predsedníckeho postu vytýčila a popriala veľa úspechov v budúcom roku novému predsedovi, Evangelosovi Tsouroulisovi.

Mgr. Lucia Lackovičová
Information Officer, SAK

Prvý Komentár k českému zákonu o advokácii

Českým kolegom sa podarilo po niekoľkých pokusoch napísať a vydať historicky prvý Komentár k českému zákonu o advokácii.

Komentár bol slávnostne pokrstený a uvedený do života 27. novembra 2012 v historických priestoroch Letného rektára Strahovského kláštora v Prahe a za účasti autorského kolektívu, významných hostí z oblasti justície, českej aj zahraničnej advokácie a samozrejme, dvoch krstných otcov bol vyslaný na cestu za čitateľmi.

Vydanie komentára vítajú nielen samotní advokáti, ale aj advokátski koncipienti a príslušníci ostatných právnických profesií, teda nepochybne všetci, ktorí sa potrebujú zorientovať v problematike advokácie a zákona upravujúceho jej výkon.

Komentár je výsledkom usilovnej práce kolektívu v zložení Jaroslav Svejkovský, vedúci autorského kolektívu a člen kontrolnej rady ČAK, Martin Vychopeň, predseda ČAK, Ladislav Krym, tajomník ČAK, Aleš Pejchal, sudca ESLP, predtým podpredseda ČAK, Petr Čáp, predseda kárnej komisie ČAK, Karel Čermák, bývalý predseda ČAK a bývalý minister spravodlivosti, Ladislav Papež, podpredseda ČAK, Stanislav Polčák, poslanec Poslaneckej snemovne Parlamentu ČR a Bohuslav Sedlatý, predseda odvolacej kárnej komisie ČAK.

Publikácia má 633 tlačenej strán a vydalo ju vydavateľstvo C. H. Beck.

Jaroslav Svejkovský v príhovore zdôraznil, že komentár treba vnímať ako snahu o predstavenie advokácie ako elity, ktorá si je vedomá zodpovednosti za šírenie práva a etiky v spoločnosti. Ďalší z autorov, predseda ČAK Martin Vychopeň, vyjadril presvedčenie, že komentár bude v praxi účinným pomocníkom pri výklade zákona o advokácii.

ČAK si za kmotrov alias krstných otcov vybrala predsedu Slovenskej advokátskej komory Ľubomíra Hreždoviča a dekana Právnickej fakulty Karlovej univerzity a zároveň advokáta Aleša Gerlocha. JUDr. Hreždovič zdôraznil význam vydania komentára pre bežný život advokátov. Advokáti nepochybne uvítajú túto vzácnu rukoväť, ktorá im pomôže plávať vo vodách bežného výkonu advokácie a prinesie odpovede na mnohé otázky. Zároveň pripomenul, že pre Slovenskú advokátsku komoru sa uvedenie českého komentára stane inšpiráciou vzhľadom na pokračujúce práce na vydaní komentára k slovenskému zákonu o advokácii. JUDr. Gerloch prítomným poprial, aby sa v dohľadnej dobe nezmenil zákon o advokácii a aby tak komentár zostal dlho platný.

Zapísala: - no -
Foto Jakub Stadler

JUDr. Hreždovič (zľava) spolu s druhým krstným otcom JUDr. Gerlochom, vedúcim autorského kolektívu JUDr. Svejkovským a predsedom ČAK JUDr. Vychopeňom uvádzajú komentár do života

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 11/2012 českého Bulletinu advokacie

JUDr. Vladimír Papež, nový podpredseda Českej advokátskej komory pre legislatívu, sa v **Úvodníku** zamýšľa nad úlohou advokácie v legislatíve, ich vzájomným vzťahom, ako aj úlohami Českej advokátskej komory v oblasti legislatívy vo vzťahu k vnútorným predpisom.

V **Aktualitách** číslo prináša informáciu o novej stránke Českej advokátskej komory ako aj o novej stránke českého Bulletinu advokacie, ktorý dosiaľ samostatnú stránku nemal. Rubrika obsahuje aj rozhovor so slovenským ministrom spravodlivosti, JUDr. Tomášom Borecom o novele slovenského zákona o advokácii, informáciu o slávnostnom odovzdaní medailí Antonína Randy za rok 2012, ako aj o skutočnosti, že generálnym tajomníkom International Bar Association sa stal JUDr. Martin Šolc, bývalý predseda ČAK.

V časti z **českej advokácie** je obsiahnuté rozhodnutie disciplinárneho senátu Českej advokátskej komory zo 7. septembra 2009, sp. zn. K 66/2009, podľa ktorého je disciplinárnym previnením, ak advokát nesplní dohodu s klientom, že podá odvolanie proti rozsudku po jeho doručení, a ak po dohode na zmluvnej odmene vo výške polovice paušálnej náhrady podľa vyhl. Č. 484/2000 Sb. vyúčtuje odmenu podľa vyhlášky č. 177/1996 Sb.

Výber z judikatúry obsahuje nález Ústavného súdu Českej republiky z 25. júla 2012, sp. zn. I. ÚS 988/12 k náhrade nákladov konania v triviálnych veciach, podľa ktorého *súd prizná úspešnému účastníkovi konania len náhradu nákladov účelne vynaložených a nevyhnutných k riadnemu uplatneniu alebo bráneniu práva na súde. Náklady spojené so zastupovaním advokátom nebude vždy možné považovať za náklady nevyhnutné a účelne vynaložené. Tak to bude napríklad v bagateľných sporoch, v sporoch skutkovo aj právne triviálnych, vo veciach uplatnených hromadnými, typovými návrhmi na vydanie elektronického platobného rozkazu a hlavne vtedy, ak je civilné konanie vedené nie kvôli veci samej, ale kvôli čiastke, ktorá predstavuje náhradu nákladov konania. Súd musí prihliadať vždy ku konkrétnym okolnostiam prípadu.* Podľa rozsudku veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 16. mája 2012, sp. zn. 31 Cdo 4781/2009, ktorým Najvyšší súd reviduje svoj názor vyjadrený v rozhodnutí R 26/2004, k aplikácii § 107 ods. 3 na obchodnoprávne vzťahy, *Obchodný zákonník neobsahuje osobitnú úpravu premlčania práv zo synalagmatického záväzku. Preto sa ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka aplikuje aj na obchodnoprávne vzťahy v prípade plnenia z neplatnej zmluvy a možno preto aplikovať ustanovenie § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka i na prípady premlčania v obchodnoprávných záväz-*

kových vzťahoch. Tieto prípady Obchodný zákonník neupravuje. Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 22. februára 2012, sp. zn. 22 Cdo 1124/2010-177 analyzuje určitosť zmluvy o prevode nehnuteľností a jej neplatnosť.

V **prehľade** novej **odbornej literatúry** sú uverejnené recenzie publikácií, knihy *Zákon o ochrane osobných údajů. Komentář* od autorov Alena Kučerová a kol., knihy *Prezident republiky* od autora Zdeněk Koudelka a knihy *What Money Can't Buy. The Moral Limits of Markets* od autora Michael J. Sandel.

Rešerše odborných článkov uverejnených v iných periodikách obsahujú článok „*K „revolúcii“ v sporoch začatých tzv. formulárovými žalobami*“ od autora JUDr. Karel Svoboda, PhD., uverejnený v časopise *Právní rozhledy* č. 10/2012, str. 366 – 369, článok „*Úskalia spätného účinku započítania*“ od autora JUDr. Petr. Čech, LL.M., uverejnený v časopise *Právní rádce* č. 6/2012, str. 23 – 25, článok „*Nestrannost a nezávislost rozhodcov: Od konfliktu záujmov po priateľstvo na sociálnej sieti*“ od autora JUDr. Martin Svatoš, uverejnený v časopise *Právní rádce* č. 6/2012, str. 34 – 37, článok „*Nové nariadenie o ochrane osobných údajov – aké zmeny prinesie?*“ od autorky Mgr. Andrea Jarolímková uverejnený v časopise *Právní rádce* č. 7/2012, str. 48 – 50 a článok „*Otázniky nad odstúpným po novele zákonníka práce*“ od autora Mgr. Martin Prokeš, uverejnený v časopise *Právní rozhledy* č. 11/2012, str. 409 – 411.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc.

K právu obvineného vzdať sa obhajcu z pohľadu nutnej obhajoby

Článok sa zaoberá novinkou v českom trestnom procese, účinnou od 1. 1. 2012, podľa ktorej sa obvinený môže vo vymedzených prípadoch vzdať obhajcu, hoci ide o nutnú obhajobu. Venuje sa podrobne priamo ustanoveniami, ktorými bolo upravené vzdanie sa obhajcu (nový § 36b českého Trestného poriadku), kladie otázky, prečo je možné vzdať sa obhajcu len v niektorých prípadoch, či budú obvinení po vzdaní sa obhajcu spôsobilí obhajovať sa sami a čo bolo dôvodom pre vytvorenie § 36b Trestného poriadku. Zaoberá sa tiež možnými dôsledkami vzdania sa obhajcu, skutočnosťou, prečo táto závažná zmena nebola súčasťou už koncepcie rekodifikácie a uzatvára, že úprava možnosti vzdania sa obhajcu je v rozpore s § 40 ods. 3 Listiny a navrhuje do budúcnosti zrušenie tejto úpravy.

PhDr. Jiří Závora, PhD. et PhD.

Adresné závery znaleckých posudkov určujúcich pravosť podpisu

Autor príspevkom prináša vysvetlenie problematiky postupu znalca a záveru písomného znaleckého posudku. Opiera sa o princípy kritického myslenia a vedeckú metodológiu. Analyzuje adresnosť znaleckých výsledkov, súvisiacu so skutočnosťou, či znalec experiment prevádza osobne alebo nie. Adresnosť výsledku znaleckého posudku by mal znalec vždy doložiť popisom, kde a kedy prevádzal s pisateľom experi-

ment. Advokát by sa pri znaleckom posudku nemal uspokojiť so záverom, z ktorého nie je zrejme doloženie adresnosti znaleckého rezultátu.

JUDr. Bc. Veronika Petrová

Dátové schránky pohľadom advokátskej koncipientky

Autorka, pôsobiaca ako advokátska koncipientka prináša zopár svojich postrehov, ktoré má z práce s dátovou schránkou. Vo svojom článku čiastočne nesúhlasí s názorom JUDr. Václava Vlka, vysloveným v *Bulletine advokácie* 7 – 8/2012, podľa ktorého od zavedenia dátovej schránky nie je listina súdu doručená okamihom, kedy bola odoslaná, ale okamihom, kedy bola súdu doručená. Autorka vo svojom článku obhajuje názor, že za okamih doručenia dátovej správy sa považuje okamih jej dodania do dátovej schránky orgánu verejnej moci a teda nie je rozhodujúce, kedy sa orgán verejnej správy oboznámi s obsahom tejto správy. Tento svoj názor podporiera relevantnou judikatúrou. V ďalšom texte článku sa autorka zaoberá nutnosťou podpísania podania zasielaného dátovou schránkou elektronickým podpisom, hoci samotná skutočnosť, že konkrétna dátová správa je zaslaná z konkrétnej dátovej schránky by mala byť sama o sebe hodnoverným preukázaním identity odosielateľa.

JUDr. Václav Vlk

Poznámky k článku „Dátové schránky pohľadom advokátskej koncipientky“

V reakcii na článok JUDr. Bc. Veroniky Petrovej JUDr. Vlk súhlasí s tvrdením, že v prípade použitia dátovej schránky stačí, aby sa správa dostala do dispozície orgánu verejnej moci. Upozorňuje však, že jeho článok zrejme nebol pochopený a opakovane upriamuje pozornosť na zmenu v princípe doručovania, keď sa pri použití poštovej prepravy odoslaním listiny na prepravu zodpovednosť odosielateľa v procesnej oblasti končí, pri použití dátovej schránky zodpovedá aj za to, že sa v lehote dátová správa dostane do dispozície orgánu verejnej moci, čo považuje za problém vzhľadom na skutočnosť, že okamih „kliknutia“ znamenajúceho odoslania správy nie je zhodný s okamihom, kedy a či bol doručený list na poštu a odovzdaný tam na poštovú prepravu.

JUDr. Tomáš Sokol

Ešte raz k dátovým schránkam

Príspevok reaguje na obidva vyššie uvedené články, zdôrazňuje pri tom rozdiely v účinkoch doručenia písomnosti v prípade doručovania prostredníctvom pošty a doručovania elektronicky prostredníctvom elektronických podaní, kedy sú tieto rozdiely najmarkantnejšie. Upozorňuje pri tom na možnosť technických porúch, ktoré môžu mať na účinky elektronického doručovania zásadný vplyv. Uzatvára, že zasielať elektronické podania „o päť minút dvanásť“ možné je, je to však možné považovať za adrenalínový šport.

JUDr. Tomáš Plíhal

Prevod a rozdelenie obchodného podielu

Autor sa v príspevku venuje problematike prevodu obchodného podielu s. r. o., špeciálne situácii pri prevode obchodného podielu v jednoosobovej s. r. o., v ktorej niektoré regis-

tróvé súdy vyžadujú, aby spoločnosť predložila rozhodnutie valného zhromaždenia formou notárskej zápisnice o prevode, resp. rozdelení obchodného podielu. Podľa autora takýto postup registrových súdov nemá oporu v platných právnych predpisoch. V prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, s jediným spoločníkom, ktorý svoj podiel prevádza, resp. rozdeľuje a prevádza, registrovému súdu úplne postačuje predloženie platne uzatvorenej zmluvy, napr. zmluvy o prevode obchodného podielu a následne úplné znenie zakladateľského dokumentu na jeho založenie do zbierky listín.

JUDr. Luboš Chalupa

Limitácia premlčacej doby podľa § 408 Obchodného zákonníka voči ručiteľovi, úroky z premlčania z ručenia a určitosť postúpenia zmluvnej pokuty

Článok reaguje na otázky vznikajúce v súvislosti so stále častejším nákupom starších pohľadávok vo vzťahu k uplynutiu premlčacej doby voči ručiteľovi a podobne. Podrobne sa venuje samotnej otázke uplynutia maximálnej desaťročnej doby trvania premlčacej doby voči ručiteľovi, problematike právnej nemožnosti samostatných úrokov z omeškania ručiteľského záväzku a problematike určitosti postúpenia nároku na zmluvnú pokutu.

Mgr. Jiří Kučera, Mgr. Ondřej Filipovič

Podmienky spoločného vydania platobného rozkazu a kvalifikovanej výzvy v prípade objektívnej kumulácie nárokov

Cieľom príspevku je oboznámiť odbornú verejnosť s obsahom a dôvodmi rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky, č. j. 23 Cdo 4311/2011 – 258, rozhodujúcim otázkou, či je možné v situácii, kedy bolo žalobou uplatnených viac nárokov a o niektorých z nich nie je možné zo žalobných tvrdení urobiť záver o možnosti konať o nich, či je možné vydať platobný rozkaz spojený s výzvou podľa § 114b ods. 1 českého OSP a pri splnení podmienok § 114b ods. 1 českého OSP pri tých nárokoch, o ktorých je možné konať, či môže nastať fikcia uznania a súd o týchto nárokoch môže rozhodnúť rozsudkom pre uznanie podľa § 153 českého OSP. Pr í s p e v o k oboznamuje odbornú verejnosť aj s prístupom súdov I. a II. inštancie v konaní, ktoré vydaniu rozsudku predchádzalo.

PhDr. Josef Pavlát, PhD.

Porozvodové usporiadanie

Článok analyzuje možnosti porozvodového usporiadania starostlivosti o deti s akcentom na prípady absencie konštruktívnej dohody rozvádžajúcich sa rodičov. Rozlišuje tri hlavné usporiadania – výhradnú starostlivosť matky a „navštevujúceho otca“, starostlivosť otca s „navštevujúcou matkou“ a spoločnú (striedavú starostlivosť). Zvažuje kritériá, ktoré je potrebné vziať do úvahy pri rozhodovaní o tom, ktorý typ starostlivosti zvoliť. Uzatvára, že v prípade konfliktných rodičov treba zvoliť usporiadanie, ktoré minimalizuje dopad konfliktov na deti.

*Spracoval JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK*

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Obchodný zákonník.
Komentár**

OVEČKOVÁ, O. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár.**
Tretie, doplnené a prepracované vydanie 1. a 2. diel.
Iura Edition, Bratislava 2012, 1182 a 995 strán

Vedúca autorského kolektívu Komentára k Obchodnému zákonníku prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc. je širokej odbornej verejnosti dostatočne známa. Ide o tretie doplnené a prepracované vydanie. Je iste vhodné v stručnosti uviesť aj históriu tohto významného diela, ktorá siaha až do roku 1995, ktorú aj vedúca autorského kolektívu v predhovore pripomína.

V roku 1991 bol prijatý Obchodný zákonník (zákon číslo 513/1991 Zb.), ktorý nadobudol účinnosť prvým januárom 1992. Doc. JUDr. Jozef Moravčík, CSc. a prof. Oľga Ovečková (obaja boli členmi komisie vlády ČSFR na prípravu Obchodného zákonníka) zorganizovali autorský kolektív na napísanie komentára k Obchodnému zákonníku. Komentár vyšiel v roku 1995 vo forme lístkovnice, lebo práve táto forma umožňovala rýchlu aktualizáciu. Komentár sa stretol s veľkým záujmom u odbornej verejnosti. Priebežne sa aktualizuje a vychádza až dodnes. Neskôr, na podnet odbornej verejnosti, ako užívateľov tohto diela, bol vydaný komentár aj vo viazanej podobe. Prvé vydanie viazaného komentára vyšlo v roku 2005 v dvoch zväzkoch. Obe verzie komentára existujú popri sebe. Autorský kolektív je u oboch komentárov identický. Výhodou lístkovnice je, že sa aktualizuje po každej novele Obchodného zákonníka. Viazaný komentár obsahuje podrobnejší výklad k jednotlivým ustanoveniam a je komplexnejší aj z hľadiska judikatúry. Viazaný komentár obsahuje dva zväzky, ktoré sú doplnené publikáciou obsahujúcou samotný text Obchodného zákonníka v znení účinnom od 30. júna 2011.

Autorský kolektív, ktorý spracoval tretie vydanie komentára, je reprezentatívny, nakoľko zahŕňa predstaviteľov právnej praxe, právnej teórie ako aj legislatívy. Stabilnými členmi autorského kolektívu sú JUDr. Pavel Boka, JUDr. Alena Černejová, CSc., Mgr. František Fúsek, JUDr. Jaroslav Hrivnák, Ing. Jozef Hudák, doc. Ing. Ľudmila Lacová, CSc., JUDr. Mária Kolaříková, CSc., prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc., JUDr. Mária Majeriková, prof. JUDr. Jozef Suchoža, DrSc., JUDr. Alexander Škrinár, CSc., JUDr. Tatiana Tejcová, JUDr. Jozef Vozár, CSc., doc. JUDr. Lucia Žitňanská, PhD. Koncom roka 2011 zomrel člen autorského kolektívu JUDr. Jaroslav Hrivnák, v júli 2012 JUDr. Mária Kolaříková, CSc., ktorí od samého počiatku pôsobili ako významní autori viacerých

častí komentára. Autorský kolektív sa v tomto treťom vydaní čiastočne obmenil, resp. doplnil o viacero nových mladých autorov: JUDr. Peter Čavojský, PhD., JUDr. Michal Ďuriš, PhD., JUDr. Radovan Pala, LL.M., PhD., JUDr. Ivana Palová, JUDr. Branislav Pospíšil, JUDr. Robert Šorl, PhD.

Usporiadanie komentára je od počiatku motivované snahou ponúknuť jeho užívateľom nielen kvalitný obsah, ale aj systematické usporiadanie, ktoré umožní pohodlnú orientáciu v rozsiahlom diele a rýchle vyhľadávanie tých častí, ktoré užívateľ aktuálne potrebuje. Tomu slúži napríklad aj to, že výklady k jednotlivým paragrafom netvorí jeden kompaktný celok, ale sú vhodne rozčlenené jednotlivými nadpismi, ktoré umožňujú nielen rýchlu orientáciu, ale v mnohých prípadoch aj lepšie pochopenie výkladu. Každý zväzok je doplnený rozsiahlym vecným registrom.

Z hľadiska obsahového má komentár komplexný charakter. Obsahuje výklad jednotlivých ustanovení zákonníka, ktorý preferuje prevažujúce názory, ale zároveň spravídla tam, kde je to potrebné, upozorňuje aj na názory odlišné a to najmä tam, kde absentuje ustálená judikatúra.

Aj keď je komentár zameraný predovšetkým na praktické otázky, tieto sú riešené s poukazom na teoretické východiská a rozhodujúcu judikatúru. Užívateľovi sa tak ponúka z tohto hľadiska komplexný pohľad na komentované otázky.

Prínosom tretieho vydania komentára je doplnenie jednotlivých výkladov o relevantnú judikatúru súdov Európskej únie, predovšetkým v tých otázkach, ktoré súvisia s implementáciou smerníc.

Rozsiahlejšia a prehľadnejšie začlenená, oproti predchádzajúcemu vydaniu, je aj odborná literatúra. Dobrej orientácii napomáha aj vecný register spracovaný pre každý diel osobitne.

Možno odôvodnene predpokladať, že tak ako aj prvé dve vydania komentára aj toto tretie prepracované a rozšírené vydanie osloví širokú právnickú verejnosť. Pre svoju vysokú odbornú úroveň ako aj prehľadnosť spracovania má všetky predpoklady napomôcť lepšej aplikácii ustanovení Obchodného zákonníka.

JUDr. Tatiana Weissová
Ústav štátu a práva SAV, Bratislava

Prehľad ročníka 2012

Za menom autora je uvedené číslo bulletinu, v ktorom má publikovaný článok.

Prispievatelia do rubriky AKTUÁLNE

Blaha Anton, JUDr. 4/2012
Dráčová Jana, JUDr. 6/2012
Erben Pavol, JUDr. 11/2012
Hellenbart Viktória, Mgr. 7-8/2012
Hrežďovič Ľubomír, JUDr. 9/2012
Hrončeková Diana, JUDr. 3/2012
Chrenková Mária, JUDr. 3, 12/2012
Irsák Stanislav, JUDr. 10/2012
Kalata Peter, JUDr. 11/2012
Karkó Richard, Mgr. 10/2012
Kerecman Peter, JUDr., PhD. 3, 12/2012
Námešný Jozef, JUDr. 11/2012
Olšovský Gabriel, JUDr. 11/2012
Ondriš Štefan, JUDr. 10/2012
Petko Tomáš 1-2/2012
Popovec Andrej, JUDr. 12/2012
Sedlačko František, JUDr., PhD., LL.M. 1-2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12/2012
Serek Dušan, JUDr. 3/2012

Prispievatelia do rubriky ČLÁNKY, ŠTÚDIE

Berthoty Jakub, LL.M. 11/2012
Berthotyová Elena, JUDr., PhD. 3/2012
Bodnár Ján, JUDr. 10/2012
Britvík Tomáš, JUDr. 10/2012
Čabák Peter, JUDr. 6/2012
Čentík Tomáš, Mgr. 12/2012
Grausová Kristína, Mgr. 1-2, 11/2012
Harkabusová Daniela, JUDr. 5/2012
Hodás Milan, JUDr. 9/2012
Horváthová Alexandra, JUDr., LL.M. 11, 12/2012
Hrnčiar Dušan, JUDr. 6/2012
Husovec Martin, Mgr. 12/2012
Chládeková Michaela, Mgr. 4/2012
Ivančo Vladimír, JUDr., LL.M. 1-2/2012

Jakubíková Ľudmila, JUDr. 11/2012
Kotira Peter, Mgr. 4/2012
Kotrecová Alexandra, JUDr., PhD. 9/2012
Kubincová Soňa, doc. JUDr., PhD. 1-2/2012
Kupka Ladislav, JUDr. 10/2012
Lazíková Jarmila, JUDr. Ing., PhD. 7-8/2012
Ľahký Ondrej, Mgr. 1-2/2012
Löwy, Jakub, JUDr. 9/2012
Mészáros Tomáš, Mgr. 3/2012
Mrva Michal, JUDr. Mgr. 10/2012
Ovečková Oľga, prof. JUDr., DrSc. 4/2012
Pirošíková Marica, JUDr. 3, 7-8/2012
Puchallová Ivana, JUDr. 12/2012
Stančáková Anna, JUDr. 12/2012
Šramel Bystrík, JUDr. 5/2012
Šramelová Silvia, Mgr. 10/2012
Števček Marek, doc. JUDr., PhD. 7-8/2012
Vaculíková Nadežda, JUDr., PhD. 10/2012
Valachovič Marek, JUDr. 7-8, 9/2012
Vokálová Dominika, JUDr. 6/2012
Zeman Štefan, Mgr. 5/2012
Zuzik Michal, Mgr. 5/2012

Prispievatelia do rubriky ZAUJÍMAVOSTI

Kerecman Peter, JUDr., PhD. 1-2, 3, 4/2012
Blaha Anton JUDr. 3/2012
Csach Kristián doc. JUDr., PhD. LL.M. 5/2012
Čabák Peter, JUDr. 6/2012
Čentíš Jozef, doc. JUDr., PhD. 4/2012
Ďuriš Michal, JUDr., PhD. 7-8/2012
Husár Ján, doc. JUDr., CSc., 11/2012
Kerecman Peter, JUDr., PhD. 1-2, 5, 6/2012
Krošlák Daniel, JUDr. Mgr., PhD., LL.M. 9/2012
Moravčíková Andrea, JUDr., PhD. 9/2012
Sudzina Milan, JUDr., PhD. 10/2012
Škrinár Alexander, JUDr., CSc. 11/2012
Weissová Tatiana, JUDr. 12/2012

Obsah dvojčísła 1-2/2012**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Dôveryhodnosť Ústavného súdu SR sa zvýšila
- DISKUSIA**
- 4 Európska únia smeruje k jednotnej úprave cezhraničnej kúpnej zmluvy
- 5 Právoplatnosť súdneho rozhodnutia *de iure* a *de facto* v civilnom práve
Tomáš Petko
- 7 Seminár o práve spolupráce

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Čo priniesol nový daňový poriadok?
doc. JUDr. Soňa Kubincová, PhD.
- 13 Rozsah zodpovednosti vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome vo vzťahu k tretím osobám
Mgr. Kristína Grausová
- 26 Význam rozlišovania verejného a súkromného práva pre uplatnenie samostatných nárokov
Mgr. Ondrej Ľahký
- 32 Novela zákonníka práce
JUDr. Vladimír Ivančo, LL.M.

JUDIKATÚRA

- 41 Pôsobnosť zákona o ochrane osobných údajov na profesiu advokátov

ADVOKÁCIA**SAK**

- 44 Predstavitelia SAK v prezidentskom paláci
- 45 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 46 Povinnosť advokáta odpovedať na uplatnenie nároku na náhradu škody klientom
- 47 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 48 Novoročné stretnutie právnikov 2012

ZAHRANIČIE

- 51 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb z dôvodu rozporu záujmov klientov
- 53 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI**LITERATÚRA**

- 57 Prípád Marie Navarové
- 58 VIII. Konferencia o histórii advokácie
- 59 Advokát Janko Jesenský (30. 12. 1874 – 27. 12. 1945) a advokáti v jeho diele
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah č. 3/2012**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Advokát sa má zaujímať nielen o vlastnú kanceláriu, ale aj o spoločné veci advokácie

DISKUSIA

- 4 Rozhodovanie centra právnej pomoci o náhrade trov advokáta ustanoveného súdom pred 1. januárom 2010
- 5 Účinky odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti a zápis odstúpenia od zmluvy do katastra
- 7 Z činnosti škodovej komisie
- 8 UPOZORNENIE
Povinné platby členov Slovenskej advokátskej komory

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Súkromné vynucovanie súťažného práva na vnútroštátnom súde
Mgr. Tomáš Mészáros
- 17 K niektorým rozhodnutiam Najvyššieho súdu SR vo veciach azylu
JUDr. Elena Berthotyová, PhD.
- 28 Judikatúra Ústavného súdu SR z pohľadu Európskeho súdu pre ľudské práva
JUDr. Marica Pirošíková
- JUDIKATÚRA**
- 38 Škoda spôsobená neplatnosťou závetu v dôsledku pochybenia advokáta

ADVOKÁCIA**SAK**

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 40 Príspevok na vzdelávanie koncipientov v roku 2011
- 41 Seminár o práve spolupráce
- 41 Šachový turnaj
- 42 Neodkladné úkony po skončení zastupovania – oprávnenosť účtovania úkonov právnej služby
- 44 Stretnutie s advokátmi Bratislavského kraja
- ZAHRANIČIE**
- 46 Povinnosť advokáta pravdivo informovať klienta o stave veci a použiť prevzaté peniaze len na stanovený cieľ
- 48 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI**LITERATÚRA**

- 50 História advokácie na Slovensku
- 54 Advokát Janko Jesenský (30. 12. 1874 – 27. 12. 1945) a advokáti v jeho diele
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah č. 4/2012**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Činnosť škodovej komisie vychádza z praxe
- DISKUSIA**
- 4 Ďalšie zmeny v rozhodovaní odvolacích súdov o náhrade trov konania
- 6 Peter Tomka vo významnej celosvetovej funkcii

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Zánik záväzku zaplatením odstupného v obchodnom práve vo svetle judikatúry prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
- 16 Najvýznamnejšie zmeny právnej úpravy pracovného času po novele Zákonníka práce a ich aplikácie v praxi
Mgr. Peter Kotira
- 23 Morová proti Francúzsku alebo advokát v médiách a profesijné tajomstvo
Mgr. Michaela Chládeková
- JUDIKATÚRA**
- 30 Posudzovanie splnenia podmienky bezúhonnosti pre zápis žiadateľa do zoznamu advokátov a zahladenie odsúdenia za trestnú činnosť

ADVOKÁCIA**SAK**

- 32 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 32 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 33 Zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
Viedeň, 16. február 2012
- 34 Návšteva zástupcov Najvyššieho kasačného súdu Bulharskej republiky
- 36 Šachový turnaj
- 37 Spôsob poskytovania informácií klientovi.
Povinnosť advokáta reagovať na výzvu SAK vyjadriť sa k obsahu sťažnosti

ZAHRANIČIE

- 40 Povinnosť advokáta viesť primeranú dokumentáciu o poskytovaní právnych služieb – k otázke premlčania disciplinárneho previnenia
- 42 Pozvánka na Karlovarské právnické dni
- 43 Obhájce v trestnom řízení

ZAUJÍMAVOSTI

- 44 Advokát Janko Jesenský (30. 12. 1874 – 27. 12. 1945) a advokáti v jeho diele
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah č. 5/2012**AKTUÁLNE**

- 2 JUDr. Ľubomír Hreždovič – nový predseda Slovenskej advokátskej komory
- ROZHOVOR**
- 3 Advokát je subjektom, ktorý svojou prácou pomáha občanom
- DISKUSIA**
- 6 Doručovanie predbežného opatrenia správe katastra
- 7 Letný seminár advokátov (POZVÁNKA)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Rôznorodosť prístupov k legálnej definícii pojmu „organizovaná kriminalita“ s akcentom na trestnoprávne hľadiská
Mgr. Štefan Zeman
- 18 Vyjednávaná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť?
JUDr. Bystrík Šramel
- 26 Všeobecne ku „kontradiktórnemu“ výsluchu svedka v prípravnom konaní
JUDr. Daniela Harkabusová
- 35 Divácke násilie – komparatívny prehľad anglickej a slovenskej legislatívy
Mgr. Michal Zuzik
- JUDIKATÚRA**
- 44 Postupiteľnosť práva na zaplatenie preddavku na odmenu advokáta

ADVOKÁCIA**SAK**

- 46 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 46 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 47 Prenášanie a odovzdávanie korešpondencie klientovi vo výkone väzby
- 50 Deň otvorených dverí SAK
- 51 Galavečer v Redute
- ZAHRANIČIE**
- 57 Bulletin advokacie prináša...
- 58 Pozvánka na Karlovarské právnické dni
- 59 Informácie o výkone advokácie a reklama – k otázke premlčania disciplinárneho previnenia pri trvajúcim delikte
- 60 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

ZAUJÍMAVOSTI**DO VAŠEJ KNIŽNICE**

- 61 Občiansky zákonník. Veľký komentár
- 62 Ochrana osobnosti a medicínske právo

Obsah č. 6/2012**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Práca mi musí dávať možnosť uplatňovať cit pre právo a spravodlivosť

DISKUSIA

- 4 Účinky odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a zápis odstúpenia od zmluvy do katastra nehnuteľností
JUDr. Jana Dráčová
- 6 Zjednotenie kolíznych pravidiel pre majetkové pomery manželov v rámci Európskej únie?

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Obmedzenie a zákaz styku rodiča s maloletým dieťaťom
JUDr. Dominika Vokálová
- 16 Revízne postupy vo verejnom obstarávaní
JUDr. Dušan Hrnčiar
- 21 Ad: Zmluva účinná po zverejnení...
JUDr. Peter Čabák
- JUDIKATÚRA**
- 27 Pravidlá Európskej únie týkajúce sa výkonu povolania advokáta

ADVOKÁCIA**SAK**

- 30 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 30 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 32 Slušné a korektné vystupovanie advokáta voči súdom
- 36 Šachový ring na pôde komory
- 38 Druhý seminár o práve spolupráce
- 40 O spisovom poriadku v Nitre

ZAHRANIČIE

- 40 Plenárne zasadnutie CCBE v máji 2012
- 41 Bulletin advokácie prináša...
- 44 Povinnosť advokáta chrániť záujmy klienta – nezaplatenie zálohy na odmenu advokáta klientom

ZAUJÍMAVOSTI**DO VAŠEJ KNIŽNICE**

- 46 Ústavní soud Československé republiky a jeho osudy v letech 1920 – 1948
- 47 Právo duševného vlastníctva

Obsah dvojčísla 7-8/2012**AKTUÁLNE****KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?**

- 2 Časť prvá – kto je kto?
- 6 POZVÁNKA na XVIII. Slovenské dni práva

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 K aktuálnej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa aplikovateľnosti článku 6 Dohovoru
JUDr. Marica Pirošiková
- 17 Vybrané otázky exekúcie príkazom pohľadávky z účtu v banke ako predmetu záložného práva
JUDr. Marek Števček, PhD., JUDr. Ing. Jarmila Lazíková, PhD.
- 29 Zriadenie a vznik záložného práva k zálohu na zabezpečenie (nielen) budúcej pohľadávky (1. časť)
JUDr. Marek Valachovič
- 38 Opäť k pojmu „požadovaný podiel“ pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v súvislosti s určením výšky súdneho poplatku
JUDr. Martin Bicko
- JUDIKATÚRA**
- 42 Odporovateľnosť právnym úkonom ručiteľa; prevod na blízke osoby

ADVOKÁCIA**SAK**

- 44 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 44 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 44 Spomienka na JUDr. Bohuša Ježíka
- 45 Prevzatie peňažných prostriedkov na stanovený účel – finančné vysporiadanie s klientom
- 47 Stretnutie advokátov zo slovensko-maďarského pohraničia
- 48 Prednášky v Trenčíne
- ZAHRANIČIE**
- 50 Porušenie povinnosti mlčanlivosti – zmarenie možnosti využitia opravného prostriedku
- 52 Bulletin advokácie prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 54 Mezinárodní pojistné právo se zřetelem k řešení pojistných sporů v rozhodčím řízení
- 55 Tragédia advokátov na pozadí monstreprocesu s „direktóriom československého odboja“
JUDr. Rudolf Manik, PhD.
- 63 Najstarší advokát na Slovensku JUDr. Štefan Lányi sa dožil 100 rokov
- 63 POZVÁNKA na medzinárodnú konferenciu o histórii advokácie

Obsah č. 9/2012**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Hlavnou úlohou komory je ochrana stavovskej nezávislosti advokátov
KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?
- 3 Časť druhá – hospodárenie SAK
DISKUSIA
- 4 Scestný formalizmus pri prihlasovaní pohľadávky do reštrukturalizácie

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Predbežné opatrenia a prekážka rei iudicatae
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., JUDr. Jakub Löwy
- 12 Vylúčenie správneho poriadku – ústavnoprávny pohľad
JUDr. Milan Hodás
- 18 Zriadenie a vznik záložného práva k zálohu na zabezpečenie (nielen) budúcej pohľadávky (2. časť)
JUDr. Marek Valachovič
- JUDIKATÚRA**
- 27 Povinnosť súdu skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania

ADVOKÁCIA**SAK**

- 30 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 30 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 30 Jesenný termín advokátskych skúšok
- 31 Zbierka disciplinárnych rozhodnutí SAK
- 31 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 31 Seminár o americkom práve
- 32 Spoločné rokovanie predsedníctiev ČAK a SAK
- 34 Povinnosti advokáta ako ustanoveného obhajcu vo vzťahu ku klientovi a orgánom činným v trestnom konaní

ZAHRANIČIE

- 36 XX. ročník Karlovarských právnických dní
- 37 Vrátenie dokladov klientovi po skončení zastupovania – dohľad nad praxou advokátskeho koncipienta
- 39 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 40 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI**RECENZIA**

- 43 Ľud a sudcovia v konštitučnej demokracii
- 44 De arte boni et aequi.
Pocta k životnému jubileu Alexandry Krskovej
- 45 POZVÁNKA na medzinárodnú konferenciu o histórii advokácie
- 46 JUDr. Štefan Lányi – 100 rokov života
Ing. Bc. Zuzana Hervayová

Obsah č. 10/2012**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Medzinárodná spolupráca advokátov dáva šancu na udržanie nezávislosti advokácie
KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?
- 4 Časť tretia – činnosť revíznej komisie
DISKUSIA
- 6 „Náhrada trov“ konania o európskom platobnom rozkaze
- 7 K voľbám orgánov Slovenskej advokátskej komory

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Sporné otázky v konaní o dedičstve
JUDr. Ladislav Kupka
- 20 Definícia relevantného trhu v aktuálnej judikatúre Súdneho dvora Európskej únie alebo *Omnis definitio periculosa*
JUDr. Ján Bodnár
- 28 Aplikácia princípu *ne bis in idem* v súťažnom práve EÚ
Mgr. Silvia Šramelová, JUDr. Tomáš Britvík
- 40 Eurokonformný verzus ústavnokonformný výklad práva
JUDr. Nadežda Vaculíková, PhD., JUDr. Mgr. Michal Mrva, LL.M.
- JUDIKATÚRA**
- 47 Náhrada trov pri zastupovaní v inom členskom štáte EÚ

ADVOKÁCIA**SAK**

- 52 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 52 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 53 POZVÁNKA – Zimný seminár advokátov
- 54 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 54 Výberové konanie
- 54 VÝZVA – Navrhňte advokátov na ocenenie
- 54 POZVÁNKA na medzinárodnú konferenciu o histórii advokácie
- 55 Prevzatie zastupovania advokátom a náležitosti plnomocenstva na zastupovanie
- 58 Zo stretnutia predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy a delegátov CCBE
- 64 Návšteva zástupcov Najvyššieho súdu Lotyšskej republiky
- ZAHRANIČIE**
- 65 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 65 Dni slovinských advokátov
- 66 Pravdivosť vyjadrení advokáta a ním navrhnutých dôkazov
- 67 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI**DO VAŠEJ KNIŽNICE**

- 70 Katastrálny zákon s porovnaním úpravy v Českej republike

Obsah č. 11/2012**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Súčasný systém vzdelávania bude musieť reflektovať novelu zákona o advokácii
- 5 Zákon o advokácii po 1. januári 2013
- KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?**

- 8 Časť štvrtá – činnosť disciplinárnej komisie
- DISKUSIA**

- 10 Legislatívna korekcia vzťahu „advokát – Centrum právnej pomoci“
- 11 Ad: K voľbám orgánov Slovenskej advokátskej komory
- 12 Ad: K voľbám orgánov Slovenskej advokátskej komory
- 12 Za JUDr. Štefanom Lányim

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 14 Spôsob výkonu advokácie a sociálne poistenie. *Causa finita est?* (Čo nového priniesla súdna prax) Mgr. Kristína Grausová
- 23 Ochrana novinových článkov autorským právom na Slovensku v porovnaní s judikatúrou Súdneho dvora EÚ a judikatúrou Anglicka & Walesu Jakub Berthoty, LL.M
- 32 Osobitné záruky trestného procesu JUDr. Ľudmila Jakubíková
- 41 Doktrína „piercing the corporate veil“ a zodpovednosť materských obchodných spoločností. *Exkurz svetovými právnymi systémami a možná aplikácia na Slovensku* (1. časť) JUDr. Alexandra Horváthová, LL.M.
- JUDIKATÚRA**
- 49 Možnosť uspokojenia pohľadávky veriteľa len jedného z manželov z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov

ADVOKÁCIA**SAK**

- 52 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 52 Termíny seminárov pre advokátskych koncipientov
- 53 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 54 Ukončenie právneho zastupovania a neodkladné úkony po ukončení zastupovania
- 56 Ohliadnutie sa za konferenciou o trestnom práve EÚ
- ZAHRANIČIE**
- 57 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 59 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 60 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 62 Ustanovenie, postavenie a zodpovednosť člena predstavenstva akciovej spoločnosti
- 63 Zastúpenie v súkromnom práve

Obsah č. 12/2012**AKTUÁLNE****ROZHOVOR**

- 2 Trestné právo je predovšetkým o ľuďoch
- KTO JE SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA?**
- 3 Časť piata – činnosť poradných orgánov SAK
- DISKUSIA**

- 5 Aktuálna judikatúra Súdneho dvora EÚ k časovej pôsobnosti nariadenia Brusel I
- 6 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov Upozornenie k všetkým platbám

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Ochrana spotrebiteľa a (ne)oslobodenie od súdnych poplatkov Mgr. Tomáš Čentík
- 16 Judikátorna harmonizácia pojmu autorského diela v únijskom práve Mgr. Martin Husovec
- 21 Aplikčné problémy znaleckého dokazovania JUDr. Ivana Puchallová
- 41 Doktrína „piercing the corporate veil“ a zodpovednosť materských obchodných spoločností. *Exkurz svetovými právnymi systémami a možná aplikácia na Slovensku* (2. časť) JUDr. Alexandra Horváthová, LL.M.
- 34 K niektorým otázkam právneho postavenia účastníkov združenia bez právnej subjektivity (1. časť) JUDr. Anna Stančáková
- JUDIKATÚRA**
- 39 Zodpovednosť advokáta za škodu pri spáchaní trestného činu treťou osobou. Podcenenie rizika zámeny osôb pri ich identifikácii

ADVOKÁCIA**SAK**

- 42 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 42 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 44 Povinnosť advokáta vyjadriť sa na požiadanie SAK k obsahu sťažnosti
- 46 Medzinárodná konferencia o histórii advokácie
- ZAHRANIČIE**
- 54 Povinnosť advokáta predložiť súdu dôkazný materiál vypracovaný klientom – povinnosť advokáta informovať klienta o doručení rozsudku
- 56 Správa z plenárneho zasadnutia CCBE
- 57 Prvý Komentár k českému zákonu o advokácii
- 58 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 60 Obchodný zákonník. Komentár
- 61 Prehľad ročníka 2012

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2013

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovoobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom. Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktizujúce v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 400 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
JUDr. Ing. Imrich Flassik (čestný podpredseda)
Mgr. Marek Benedik
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
JUDr. Roman Hošovský
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
JUDr. Marek Števček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/5296 1236
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/5296 1556
darina.stracinova@sak.sk

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
tel.: 02/5296 1556, 5296 1236
fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 7. 12. 2012

Uzávierka redakčnej časti: 18. 12. 2012

Toto číslo vyšlo 11. 1. 2013

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitolkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia za bezpečí prklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

